K
N.1132
1 S
691 d. 28
2

¶ Principia seu introductiones fris peregrini ytalici de lugo in via doctoris subtilis: adipisci eiusdē doctoris doctrinam cupientibus.

Johannes Scotus dans. minoritanus ordinis. doctor subtilis. vir quidem

obsequio/ac oim theologor principi. honor/decus/gloria et imperium.

Venūdant aūt in alma ac florētissima vniuersitate Oxoniēse. in intacte vgis ac imaculate/vico: scti iohānis euāgeliste/ad interlignium.

Raynaldo cottignole gr̃ano: doctori sacre theologie eminẽtissimo: totiusq; minoritane p̃fessionis generali ministro. e celo diuino tussu dato. Frater pegrin⁹ lugus eiusdẽ ordis: felicitatem.

Epistola.

Miraberis (scio) p̃restantissime p̃ tot⁹ ordis minor imperator (cui obtẽpare sctissimũ puto) miraberis p̃fecto. q̃ ego vn⁹ ex amplissimo cõcilio sacratissimoq; minor minim⁹ tã graue & arduũ on⁹ ampler⁹ fueri: ego sẽp eqdẽ ab inclite etate/teneriscq; annis/ac florẽtib⁹/circa io hãnis duns (quẽ doctorẽ subtilẽ vocãt) Quiditates & respect⁹ apme oblectat⁹ sum. & in earũ veritate subtilitateq; p̃tuz ego potui/studui/vacauiq; opam dedi. Et si qd (qõ abslit) inepti vel aurib⁹ dissoni repiat nõ p̃ceptoribus⁹ nec mihi ip̃rellioni absenti sed ip̃rellorib⁹ dũtaxat imp̃mat. Rogat⁹ tñ tholose instãti⁹ ciuitati florẽtissime & amene. a quibusdã nr̃is scolasticis Arnaldo r^serio assistẽte tholosano pitissimoq; viro Stephano, auaterij illius almi cõuentus alũnis. Et p̃plurimis alijs (qb⁹ legebã) quor tpis angustia noia recõdit. vt aliqd p modũ eruditionis ederem. Ego aũt amplissime pater verat⁹ totiẽs/et eor petitionib⁹ satisfacere cupiẽs me in labyrintũ inieci. Rogo tuaz ãplissimã dignitatẽ. hortor/atq; p̃cor. vt labores angustias/calamitates/nocteq; tnsomnes quas iãdudũ duri. larga fronte recipias. Tãta est enĩ tui erga me amoris magnitudo. vt queuis maxima tibi obtẽpare atq; amplitudini tue seruire debeã. Habere te multos arbitror q̃ dignitati tue faueãt: quiq; in amplissimo statu te cupiãt. Sed p̃fecto non admittã vt eor quisq; tibi aut vehemẽtius affectius/aut honoris tui cupidior sit. De quo plura ad te scribere vereor: ne dubitare videar aĩm in te meum dñationi tue nõ satis exploratũ esse. Accipe igit piẽtissime p̃ hoc breue opus a peregrino tuo lugo idq; ea frontis leueritate plegito: qua huiusmodi scripta legere consueuisti. Nam si a te tuiq; similibus p̃babitur. vez qdem operep̃rectũ me fecisse autumabo. Quod si (vt opinor) feceris nũq; me inuenies facti fauoris q; immemorẽ. Si etiaz hoc feceris/cogita nullã rem ita arduaz quin putem p̃ te esse leuissimã. Si quid erit in quo possim: meo officio tibi

BRITISH MUSEUM

placere cognosces. me tibi. et rebus tuis et M. uko mihi sane intimissimo amicũ esse. vt beniuolẽtia nemini tuoꝝ cedam. Vale subsidiũ nkm. et valeãt q̃ te valere cupiant Spero in breui te adire ꝫ dulcem pkiam. Vbi cõtingeret tuere partes nkas. Itez vale. cuius gte me plurimũ atq; plurimũ cõmẽdo. Datũ tholose q̃rto kalẽdas februaris. M. cccc. vj. tẽpore magistri anthonij gimnoti viri prudentissimi: guardiani et custodis.

¶ Principia seu introductiones fratris pegrini italici de lugo. in via Scoti doctoris subtilis ac olim theologoꝝ principis. Edita in famosissimo gymnasio tholosano/ad instantiam a ditorum/ feliciter incipiunt.

Prohemium.

Primꝰ tractatꝰ. prias itẽtiões/scdalve ãplectit.

Doctoꝝ aurea ppõ.

SCotus in scdo sniaꝝ. dist. v. in solutiõe scdi argumẽti (inqt) Nõ qdẽ ad magnũ meritoꝝ pmiũ multitudo requirit. Sz multo qdẽ magis vnũ meritũ intẽsum requirit/ q̃ centũ milia remissa. Doctoris ad rẽ reduco ppõnẽ. Ad pmaꝝ intẽtionũ scdaꝝ ac naturaꝝ cõmuniũ. ꝛc. cui dẽtiã maiorẽ. nõ qdẽ libroꝝ requisit copia. Sz qdẽ multomagis vnꝰ breuis requisit intensus q̃ centũ remissi milia. Id circo statui. ꝫ mẽte in mea ordiaui aliquoꝝ pcipꝰ. ꝛcurrẽte xpõ thesu optimo maximo q̃ est alpha ꝫ o. i. principiũ ꝫ finis aliqua q̃ sunt de mẽte doc. sub. ꝫ alioꝝ scotizãtiũ breuiter ꝫ succincte ptractare ꝫ disputare. Quibꝰ hitis facilioꝛi mõ poterit qlibz i doctria eiusdẽ doctoꝝ castigari ꝫ ꝛsumari. Nã ista q̃ hic scribunt multũ pfecto valẽt ad theologiã ꝫ alias scias adipiscẽdas. Et iõ p principijs legãt inuenibꝰ aliq̃lr limatis. Nec intendo aliqd allerere qõ sit ꝛtra voluntatẽ pfacti doctoris. qõ si oppositũ (qõ absit) ꝛtigeret er nũc p vt ertũc et ertũc p vt er nũc callo. reuoco. retracto. ꝫ habeo p nõ dicto. paratꝰ reuocare. callare. anullare. ad iluminationẽ cuiuslibz caritatiue sup hoc me monẽtis: ꝫ specialiter scotizantiũ/ad quos qdẽ spectat ꝫ attinet hmõi deuiãtes ad viam scoti. docto. subti. reducere veritatis. Quod xps tũ optimus maximꝰ per suã pissimam miam auertere dignetur. Amen.

Libri exculatio.

A quo vbo descēdit intentio.

PRo primi igitur expeditione dico q intentio descēdit ab hoc verbo intendo dis. q3 q eam intellect⁹ in rem intellectā siue cōceptā tendit: Et iō res potest dici intētio inq̄tū intellect⁹ tēdit in ipam eā q̄dem cōsiderādo. Et cōcept⁹ siue species obiecti potest dici intentio. q3 mediāte eo intellect⁹ vel sensus tendit i obiectū. Similiter actus itelligendi siue cōcipiēdi potest dici intentio. q3 mediante eo intellectus in rem tendit. Unde circa argumētū hoc. quattuor adduco opiniōes satis p̄fecto subtilles (dimissis tū multis alijs aliquot opiniōibus) Quarum quartā tenebo. et vitā vsq̄quo in humanis durero. tenere intēdo. Nā p̄ima opinio dicit. q intentio p̄ima/est p̄mus cōceptus rei quē de re habem⁹. Datur itelligi. p̄mo cōcipim⁹ aial in se et absolute siue simpliciter. Et tūc qui dē p̄ma cātur intentio: Sz scōa intentio ē secūdarius cōceptus quē de re habem⁹. Datur intelligi. cōcipim⁹ aial in ordine siue habitudīe ad sua īferiora respectu quor̄ ē genus. vel supiora respectu quor̄ ē species. Et tūc q̄dez caulatur ꝛceptus scōdarius. qui scōa intentio nūcupatur:

burlei qual therij in p̄n cipio sue logices ad lō gum.

Opinionis ipugnatio.

Hec opinio apīme laudat ab aliquib⁹ scotistis Et maxime philippo bagnacauallo in oī disciplinarū genere eminentissimo. Sed contra opinionē obijcitur sic. si hoc eēt verū. seqū q scōa intētio eēt secūdarius ꝛceptus. eadē ratione poneretur tertia et quarta. Si neget. p̄obo. Nam de eadē re possum⁹ habere tres vel quattuor ꝛceptus. nam p̄mo ꝛcipimus rem sub cōceptu comuni. scōo sub ꝛceptu p̄opō. tertio sub ꝛceptu passiōis. quarto sub cōceptu respectiuo. Verbi causa. p̄imo cōcipim⁹ hoiem ēē aial. secūdo ēē hoiem. tertio ēē risibilē. quarto creaturā dignissimū ēē. Item si p̄ma intentio eēt p̄mus ꝛceptus. Et scōa secūdarius. tūc scia de intentiōibus spectaret ꝛtineret ad libr̄os de aia. in q̄bus determinatur de ꝛceptibus et rerū similitudinib⁹ q̄ afficiūt aiaz. sed hoc ē absurdū q3 tūc scia de intentiōibus eēt realis et q ꝛsequēs logica eēt realis ēt ertrinsece ꝛ obiectie q̄ oia sūt absurdissima. ergo ꝛc.

Scōa opio q̄ aliq̄b⁹ nominalibus ascribitur.

Est alia q̄dem opinio difficilior. Dicit enī q p̄ma intētio est res in quā tendit intellectus. ita q non est actus intelligēdi. nec est species intelligibilis. nec sensibilis. nec q̄ditas in esse intellecto. Sz dūtaxat est quiditas in ēē q̄ditatiuo. sic videlicet q p̄ima intentio sit q̄ditas p̄precisa ab

oĩ alio qđ sibi nõ cõuenit i ꝑmo mõ dicẽdi per se. Sz scđa intentio nõ est nisi aptitudo ꝙditatiꝫ cõueniens vel ꝓmis intẽtionibꝫ inesse quiditatiuo. Sicuti aptitudo ad ꝓdicãdũ de pluribus differẽtibus numero speciei rõnẽ cõstituit. Et ita infert opinio scđas intẽtiones esse respectus fundamẽtales siue aptitudiales q̃ ꝓdicant de ꝓmis: nõ quidẽ in ꝑmo mõ/sed in scđo mõ. Nõ aũt ꝙditas inesse ꝙditatiuo ſũt ꝑma intentio sic ꝓbãt. Nã hõ et aial sunt intẽtiones ꝑme. ꝫ tñ nõ sunt species intelligibiles/ nec sensibiles. nec fantastice. nec actꝫ intelligẽdi. nec obiecta vt cognita. ꝙa hoc accidit eis. ergo ꝛc. ¶ Ꝓ2o opinione. aliqui veniũt termini declarãdi in ea positi et adducti (qbꝫ declaratis) opinionẽ cõtra arguã. Nã esse ꝙditatiuũ scđm opinionẽ/nihil aliud est nisi ꝙditas in illo eẽ in quo abstrahit ab oĩ duratione/necessitate/cõtingẽtia esse in aia/ꝫ esse extra aiam. Scõs terminꝫ est species intelligibilis. Uñ nota ꝙ species intelligibilis nihil aliud est ꝙ similitudo rei habitualis obiecti repsentatiua que manet in intellectu possibili post actualẽ intellectionẽ. ꝫ causat mediãte fantasmate ꝫ intellectu agẽte: ita ꝙ intellectus agẽs vna cũ fantasmate causat ipam dat eẽ ꝫ producit. Uñ (vt fama est) hec species itelligibilis repñtat rem vel vnꝝ vel ꝓticulariter: vt abstrahit a cõditionibꝫ materie. Tertius terminꝫ est sensibilis species. et ẽ illa q̃ sensus exterioꝛ cognoscit. vt visꝫ ꝫ auditꝫ. Et nota ꝙ totalꝛ ab obõ. ſ. albedine vel nigredie cãt: ita ꝙ põa nullã actiuitatẽ hẽt circa ipaz spẽm/sz totalis cã oꝛ obm ipi. Et sic cãt põa mca viſiua ituitiue albediez cognoscit ſiue nigredinẽ. Quid ei facit albedo? ꝑmo ꝫ ꝓcipalꝛ i medio suas spẽs tãꝙ effectꝫ puios infũdit/ꝫ hoc respcũ spẽi ꝫ noticie: ita ꝙ spẽs albedis natesũt ꝑus gigni ꝫ ꝓduci in medio ꝙ visio. sicut actus ꝓmus ꝫ actꝫ scõs. Et iste spẽs albedis veniunt vsꝙ ad conũ oculi/ad modum figure pyramidalis. et causat in oꝛgano visus vna species/que specialiꝫ nomine vocat sensibilis. Et nota ꝙ ista species nunꝙ causatur ſine noticia sensitiua. Quãꝙ in eodem minime recipiãtur. Nam sensibilis spẽs in oꝛgano visus qđ est coꝛporeũ recipit. noticia vero in potẽtia. Dico etiaz vnũ qđ est appme notãdũ ꝙ species sensibilis nullã actiuitatem habet circa ipsam noticiam. quãuis ꝓducantur simul.

Quid sit eẽ ꝙditatiuuz scõm eos.

ꝙd sit spẽs itelligibilis ꝫ q̃lr causet

ꝙd sit spẽs sensibilis/ꝫ q̃lr causet/ nota ꝙ totũ

Quid sit ꝯ taſma/ꝫ q̄lr cauſet vide

Figura pyramidalis/ qa se hz per modū piri: vt ptz i exē plo dato.

Nota arist. opiones de ſenſu cōi. Medicorū opio de ſēſib⁹ iſtiorib⁹.

Conus.

Quartus terminus litudo rei repſentās ditionib⁹ materie q̄ in fantaſia. ꝫ ſic cau exterioꝛ videt albedinē. Dēſus inte gnitionē illi⁹ albe- nis albedis actu ſīl ſte vna ſpecies/que taſma ſine ſpēs fan manet obiecto ab- rioꝛi coꝛrupta. iurta illō qđ vulgo hz. fantaſia fantaſiak. Et vt accidit ad ꝓpoſitū: eſt diligēter notādū ſcōz doctri nā ariſto. q̄ ē tm̄ vn⁹ ſenſus interioꝛ q̄ vocak fantaſia eſti matiua ꝫ imaginatia. qđ notāter dico ꝓpt medicos q̄nq; ſenſus iterioꝛes ponētes. Quoꝝ ꝑm⁹ eſt ſenſus cōis/cui⁹ oꝛganū eſt in añterioꝛi pte cerebꝛi. ꝫ ei⁹ act⁹ eſt cognoſcere obiecta ſēſuū pticulariū ꝫ eoꝝ ſenſatiōes ꝫ cognoſcere tā ſenſibilia coīa q̄ ꝓpa: tā in eoꝛū abſentia q̄ in eoꝝ pūtia. Dcōs eſt vtus imaginatiua ꝫ ei⁹ oꝛganū ponit poſt ſen- ſus cōis oꝛganū. et eius actus eſt cognoſcere ſpecies rerū ſenſibiles in abſentia eaꝝ. Tertī⁹ eſt eſtimatiua: cui⁹ oꝛ- ganū eſt in media pte cerebꝛi. et eius act⁹ eſt elicere ſpēs nō ſenſatas a ſpecieb⁹ ſenſatis ſub cōne boni ꝫſeq̄ndi vel mali fugiēdi. Quartus eſt fantaſia: cui⁹ oꝛganū eſt in ſu perioꝛi pte cerebꝛi. et ei⁹ act⁹ eſt ꝫponere et diuidere ſcōz ſpēs reſeruatas in memoꝛia. Quintus eſt potētia mēoꝛati ua. cui⁹ oꝛganū eſt in poſterioꝛi pte cerebꝛi. et ei⁹ act⁹ eſt reſeruare ſpēs ſenſibiliū in eoꝝ ablētia. ſz qꝛ iſte mod⁹ po nit plitatē ſine neceſſitate. Etiā nullo mō expimur hēre tot pōas diſtīctas/qꝛ nullō mō hēte tātā diūſitatē actuū q̄n tāta diūſitas poſſit eē ab vna pōa. Jō dimittēd⁹ ē tā ꝯ falſ⁹/ꝫ nō de mēte ariſto. Et ꝑm⁹ ē tenēd⁹ tā ꝯ ver⁹ et de mēte ariſto. Et ſi q̄rat nōne ſaltē optz ponere mēoꝛatiuā a cognitiua diſtīctā q̄ reſeruet ſpēz. Dico q̄ ponēdū aliqđ reſeruatiuū ſpēy. Et illō ꝓfecto nō erit niſi oꝛganū i quo ꝫſeruant ſpēs fātaſtice ſeu fātaſmata. illō etiā eſt qđ ꝫpo ſitū er aīa et illa parte coꝛpis que eſt oꝛganū fantaſie. Et ſi iterum queratur nōne ille tres ſpecies ſuperius tacte: ſcz itelligibilis/ſenſibilis/ꝫ fantaſtica diſtīgūt adinuicē.

de primis

Quid sit ꝯ taſma/ꝫ q̄lr cauſet vide

Figura pyramidalis/ qa se hz per modū piri: vt ptz i exē plo dato.

Nota arist. opiones de ſenſu cōi. Medicorū opio de ſēſib⁹ iſtiorib⁹.

Queſtio. Diſſolutio

Alia q̄ſtio.

eſt fantaſma: et eſt ſimi- rem ſingulariter ſub cō- ſunt hic et nūc exiſtētes ſatur. Nam cum ſenſus dinē. ſimul videndo al- rioꝛ etiā cōcurrit ad co dinis: et tūc incognitio cauſak in oꝛgano fanta ſpeciali noie vocak fan taſtica. Unō talis ſpēs ſente ꝫ ſenſatione exte

Rñdendũ est ꝙ sic non solũ quantũ ad subiectũ. sed etiã quãtũ ad cẽ repsentatiuũ. Nã tã spẽs sensibilis ꝙ fantastica recipiunt in aliquo corpeo .s. in organo fantasie tõ fũt extẽsibiles ad extẽsionẽ illi⁹ organi corpẽi. Sz spẽs intelligibilis in intellectu possibili dũtaxat recipit. ꝙ ipe intellectus vna cũ specie intelligibili causat notitiã ꝙ illã recipit. Correlariũ sequit intellectus agẽs nullã actiuitatẽ habet circa ipsam notitiã. et nullã intellectionẽ recipit nec ꝓducit. Et iõ oẽs auctoritates q̃ vident intellectũ agentẽ agere debẽt ly intelligi respectu specieꝝ intelligibilis. Unde est ibi notandũ (vt habet philosoph⁹ tertio de aĩa) ꝙ duplex est intellectus agens .s. et possibilis. Nam intellectus agens est quo est omnia facere hoc est dictu est ꝓductiuus partialiter specieꝝ intelligibiliũ omniũ rerũ sensibiliũ. Sed intellectus possibilis est quo est oĩa fieri hoc est dictu hz recipe oẽs spẽs intelligibiles causatas ab ipo intellectu agente ꝫ fantasmate. Qõ aũt predicte species quantũ ad esse repsentatiuũ distinguãtur ꝓbatur faciliter. Nam species sensibilis dũtaxat rez repzesentat in pzesentia obiecti ꝫ non durat nec ꝓmanet in organo nisi ꝙ diu sensatio manet vel obiectum sit pzesens. Et si ꝓmaneat hoc est ꝙ puũ tpis spaciũ. Sed fantastica spẽs rem repsentat tam in pzesentia ꝙ in absentia. Conueniunt tñ iste due spẽs adinuicẽ qz q̃libet illarum rem sub cõditionibus singularibus siue indiuiduantib⁹ repzesentat. Species autẽ intelligibilis Et si rem repzesentet tam in ꝓsentia ꝙ in absentia non tamẽ sub cõditionibus indiuiduantibus vt visum est suꝑius. hoc etiã placet cõmentatozi vbi inquit intellectus agens est ille q̃ facit vniuersalitatẽ in reb⁹ qõ sane nihil aliud ẽ dicere nisi ꝙ intellectus causat speciẽ intelligibilẽ ꝙ quã vniuersale repsentat vt vnũ obiectũ numero ꝑdicabile de plurib⁹ predicatiõe dicẽte hoc est hoc q̃ sit in recto. Ultim⁹ terminus est actus intelligendi ꝫ est ille quo aliqõ obiectũ per potentiã cognoscit. vocat aũt obiectũ ad ob qõ est cõtra et iactũ q̃si extra iartũ. ¶ Iis deductis ꝫ ordinẽ declaratis. accedam⁹ ad opinionis impugnationẽ. Et arguo sic. ¶ Pzima intentio non est quiditas. nec aptitudo q̃ditatis est scda intentio. qõ oñdo. Qz tũ de eisdẽ ꝫsideraret logicus ꝫ metha. ꝙ est inconueniẽs ꝫ extra cõmẽtatozẽ

Solutio.

Duplex est intellectus

Quid sit actus intelligendi.

Opinionis ꝛpugnatio.

dicentē sicut ens nature se habz ad methaphisicā ita ens rōnis se habet ad logicā. Constat autē ꝙ q̄ditas ꝛ aptitudo q̄ditatiz nō sunt entia rōnis ergo ꝛc. Itē arguo sic si ꝑma itētio esset q̄ditas ergo ꝑma itētio esset etna ypctua et necessaria qđ ꝓbat. qz er q̄ditatib⁹ fiūt diffinitiōes demōstratōes q̄ sūt inmutabiles ꝛ infalibiles ꝛ necessarie scđm aristo. ꝑmo poste. sed ista sunt incōuenientia ergo tertio arguit sic. methaphisica đz esse sciētia diuina inter oēs alias sciētias nobilissima ꝑmo metha. logica aūt nō est scientia diuina ergo ad logicā non spectat determinare de rebus sepatis et q̄ditatib⁹ rerū. q̄rto et vltio arguo sic (et istud debet pōderari) Auicena hz ꝙ eēnitas est tm eēnitas ꝛ nihil aliđ qđ sic itelligo ꝙ eēnitas sub illo mō cōsiderata et abstractiue sūpta nō ꝓuenit sibi ꝓdicari de aliquo nec aliq̄d de seipa ergo scđe intentiones non sūt respect⁹ fundamentales siue aptitudinales q̄ habeāt ꝓdicari de ꝑmis intentiōibus. s. ipis q̄ditatib⁹ in esse q̄ditatiuo positis. Dimittat igit opinio tanꝙ falsa et nō de mēte logicoꝝ. Et adducat tertia opinio q̄ dicit ꝙ ꝑma itētio est termin⁹ mētalis naturalit significās rē ad extra ꝛ nō terminū. vt iste tmin⁹ hō arnald⁹. stephan⁹ ꝛc. sumendo mētalit eos. Sz scđa intētio est iste tmin⁹ gen⁹ q̄ rē ad extra nō significat sz tminū eođ mō dicat de aliis tminis. s. spē dra. Hec opinio in se falsitatē icludit qđ facilit oñdo qz si ꝑma itentio esset tmin⁹ mētalis significās rē ad extra nō esset tminū. ꝙro ab ipis de illa re ꝙ tminū iportata et significata. aut erit ꝓmunis aut singularz nō est dicendū scđm qđ ꝓbo ꝓmētatoꝝ auctoritate. vij. metha. noia non imponunt nisi noto. Sz q̄ iposuit hoc nomē hō ad significādū. nō vidit sor. nec. pla. ergo illa res ꝙ tminū iportata ꝙ terminū nō erit singularz qz tūc eēt petr⁹ vl frācisc⁹ qđ ē cōtra ꝓbatū Nec ꝑmū qz tūc ꝓcederēt naturas cōes eē ponēdas qđ th ipi totalit negāt sicut videbit in scđo tractatu de naturz cōib⁹. ¶ Dimissis igit istis opinionib⁹ tanꝙ friuolis ꝛ ineptis et ꝓpositū non oñdentibus ad quartā opinionē accedā q̄ est doctoris subtilis ꝛ alioꝝ scotizantiū cui⁹ vel quoꝝ in hoc opusculo doctrinā ꝓxime insequor. Et sic ꝓcedā. ꝑmo aliquas diuisiones ꝓponā. scđo ꝓxime et secunde intentionū descriptiones adducā. tertio ꝛ vltimo circa scđas intētiōes difficultates aliquas apiā.

Tertia opinio q̄ etiaz ascribit nominalibus.

Opinionis falsitas oñditur.

Attende igitur diligenter q̃ ens et res sunt penitus sinonyme nec vnum est pallio alterius. dum modo vt bene intelligatur. Diuiditur autem ens in sua cõmunitate et latitudine i ens i aia ⁊ in ens extra aiam: Vnde ens i aia est ens ratõis siue scõa itentio. vel q̃dã respectus ratiõis derelict⁹ p actũ collatiuũ intellect⁹ possibilis. vel volũtat⁊. siue cuiuscũq; alteri⁹ potẽtie collatiue vnũ cognitũ ⁊ pant⁊ ad aliud cognitũ: Vñ istud ens ratiõis totaliter depẽdet ab actu collatiuo siue cõpatiuo itellect⁹ possibilis siue volũtatis. ita q̃ suũ eẽ ẽ suũ derelinq̃. p oppositũ autẽ dicaẽ de reali ente et est illud qõ hz eẽ circũscripto oi actu cõpatiuo itellect⁹. Vñ reale ens nullo pacto ab intellectu depẽdet ita q̃ suũ eẽ nõ ẽ suũ itelligi. vt pauo ele phas ⁊ trũcus. Si q̃raẽ q̃lis diuisio sit hec. Dicaẽ equoci analogi i sua equocata analogata. Quid aũt vniuocũ equocũ ⁊ analogũ sit. Et dẽa q̃lis sit inẽ ipa hoc clare p⁊ i aũ p̃dicamẽt⁊ aristotellis. Insup ẽ notãdũ q̃ ens extra aia⁊ diuidit i ens p̃tũ ⁊ i ens nõ quãtũ. Nam ens quãtũ ẽ illõ qõ habet quãtitatẽ siue molis siue virtutis seu quãtitatẽ pfectiõis siue totalẽ siue ptialẽ. Nota tñ q̃ duplex ẽ magnitudo: molis vz et pfectiõis. Nã in deo nulla ẽ magnitudo molis q⁊ talis ẽ de genere quãtitatis. In deo tñ repit pfectiõis magnitudo et vtutis. Et hec ẽ magnitudo q̃ p̃e sub alio noie p̃t dici infinitas entitatiua sup⁊a quã fundaẽ eq̃litas: Hz ens nõ quãtũ est illõ qõ nullã hz pfectionalẽ quãtitatẽ nec totalẽ nec ptialẽ scõm suã rationẽ formalẽ sicuti sũt relatiões oꝛigis. vt p̃nitas ⁊ filiatio. Vñ paẽnitas i diuinis nullã pfectionẽ simpl'r dicit nec totalẽ nec ptialẽ. Sil'r ⁊ filiatio. q⁊ tũc aliqd pfectiõis eẽt i vna pson̄a qõ nõ eẽt i alia. qõ certe piculosũ ẽ dicere: Et si q̃ratur q̃d itelligis p pfectionẽ simpliciter: Respõdet scot⁹ in p̃mo sentẽtiaꝝ de mẽte anselmi i monologio. q̃ ẽ illa q̃ in quolibet ẽ melius ipm̃ q̃ nõ ipm̃ q̃ qõlibet sibi incõpossibile. Hec descriptio est ap̃me subtillis. et obscura et fere oẽs doctoꝛes lẽto gradu ⁊ sine declaratiõe eam ptrãseũt. Jõ itẽdo circa ipsã aliq̃liꝑ imoꝛari. Dic igt q̃ p nõ ipm̃ nõ debz itelligi oppositũ ⁊ tradictoꝛiũ illi⁹. q⁊ tũc sctũs anselm⁹ nihil noui nobis ptulisset: Nã clarissimũ ẽ ⁊ apõ quẽ cũq; euidẽs q̃ affirmatio ẽ negatiõe melioꝛ. Mõlibz enim eus meli⁹ ẽ q̃ nõ ens. Meli⁹ ẽ pfecto murẽ eẽ q̃ nõ murẽ.

Opinio p̃pa doctoꝛ⁊ subtilis. p⁊ima diuisio entis quid sit ens ratiõis.

Quid sit ens reale.

Scõa diuisio entis.

Dupler est magitudo

Nota de relatiõibus oꝛiginis.

Quid sit pfectio simpliciter et q̃liter eius descriptio intelligatur nota per totum.

Dic similiter per nō ipsum ꝙ non debz intelligi oppositū ꝓuationis. clarissimū est enī qō habit⁹ est nobilioꝛ ꝓfectioꝛ ⁊ excelentioꝛ ꝓuatione vt surditate excelentioꝛ est auditus/et cecitate visus. ⁊ tamen non sunt perfectiones simpliciter. Debet ergo intelligi et clarius melius est habere ipsum ꝙ non ipsum. i. ꝙ quālibet rem sibi icōpossibilem. et sic melius est habere humilitatem ꝙ supbiam. castitatem ꝙ luxuriam. ¶ Similiter dic per ꝓximam particulam: scz in quolibet. ⁊c. hoc sane non debet intelligi in qualibet natura. quia clarissimū est ꝙ sapiētia est ꝓfectio simpliciter/⁊ tñ non in qualibet natura est meli⁹ ipsaz habere ꝙ non habere. qꝛ sapiētia non est melioꝛ cani ꝙ non ipsaim: qꝛ est cani icōpossibilis: et eius naturā destrueret. Debet igitur intelligi in quolibet scz suppositō nō ꝺdem determinato: determinando cuius nature sit. qꝛ hoc esset falsum. sed dz intelligi in quolibet suple supposito idemptitate scōz se ⁊ absolute consideratō. ¶ Ex istis patet qd sit perfectio simpliciter ⁊ qualiter eius descriptio debeat intelligi. Inde bꝛeuiter dic tu ꝙ ꝓfectio simplicit est illa que in quolibet supposito scōz se et absolute et indeterminate consideratō non determinādo cuius nature sit melius est ipsaz habere ꝙ nō habere. i. ꝙ habere ꝙlibet rem incompossibilem. Et nota scōm doctrinam docto. subti. ꝙ omnis perfectio simpliciter est ꝛmunicabilis. ꝓbatur per eius descriptionē. ꝗa in quolibet est melius ipsaz esse ꝙ non esse. Si igitur bonum est ipsaz esse in quolibet. sequitur ꝙ sit pluribus cōicabilis. ¶ Ex istis sequitur vnū coꝛrelariū. Nulla ꝓpꝛietas in diuinis dicitur esse ꝓfectio simpliciter vt paternitas et filiatio. quare tales pluribus incōmunicabiles dicūtur. Ulterius. ens ꝙtum diuiditur in ens finitū ⁊ infinitū. Nam ens infinitū est altissimus deus cui est summa simplicitas. non enim componitur aliqua compositione nec cū his nec er his. Unde de ipso apō theologos famatur. ꝙ est summe simpler. nō autem simpliciter simpler. Sed ens finitum est illud qō habet partialem ꝓfectionem. sicuti est omne aliud à deo. Et istud diuiditur immediate in decem ꝓdicamenta. Aduerte tamen diligenter ꝙ ens extra alaz qñ ꝙ sumitur stricte ꝓ ente per se subsistente. ⁊ tūc sola substātia dicit ens. quia sola substātia per se subsistit. Nam modus sub-

Coꝛrelariū

Tertia diuisio entis.

stantie est per se stare non alteri inherere nec posse nec inclinari quod notanter dico ꝓpter accidẽtia in hostia consecrata existẽtia. que semper inclinantur ad suũ subiectũ nec deus potest ab ipis diripere talem inclinationẽ ipsis stantibus. huic dicto in tertio sententiaꝝ: vbi soluit gandensis rationes tanet doc. subti. Quãꝙ ens extra animã sumitur large. & sic nõ solum substantia dicitur esse ens. sed etiam et accidens. Unde nota ꝙ modus accidẽtis est alteri inherere. iurta aristotelis dictũ accidentis est inherere. nec iste modus potest cõuenire substãtie. Si aducatur illud quinti. methaphi. ꝙ differentia habet modum qualitatis. Respondeo ꝙ predicari in quale dupliciter sumitur. vno enim modo generaliter siue predicetur in qle essentiale siue accidentale. & hoc modo nõ solũ differẽtia sed etiam prope passiones. et omnia accidentia predicantur in quale. Aliomodo sumitur predicari i quale stricte. scz pro illo quod predicatur in quale accidentale. et sic sola qualitas in quale suple accidentale ꝓdicat. Et hoc mõdo substantialis: scz rationale non habet modum qualitatis: nec sic intẽdebat aristoteles. sed dũtaxat volebat ponere multiplicitatem huius vocabuli quale. Et oĩa ista sunt de mente docto. subti. in loco prealegato.

¶ Nota tamen ꝙ preter diuisionem entis superius positam Alia potest assignari: et magis doctori conformis. Et est ista ens in sua cõmunitate diuiditur in ens reale & rationis ens reale in ens ꝑtum et in ens non ꝑtum. Ens ꝑtum per finitum et infinitum. Ens finitum in ens simpliciter. et in ens scẽm quid. Ens simpliciter in ens simpler et compositum. Ens simpler in necessarium et contingens. Necessarium in ens dependens et indepẽdens. Dependens in vnum et multa. Et vt ista clariori modo intelligantur. arborem hanc. hoc in loco sculpsi. Et scoti entitatiua arbor: vocabitur.

Alia entis diuisio.

Hertibi frondosa dabit arbor frondicans.

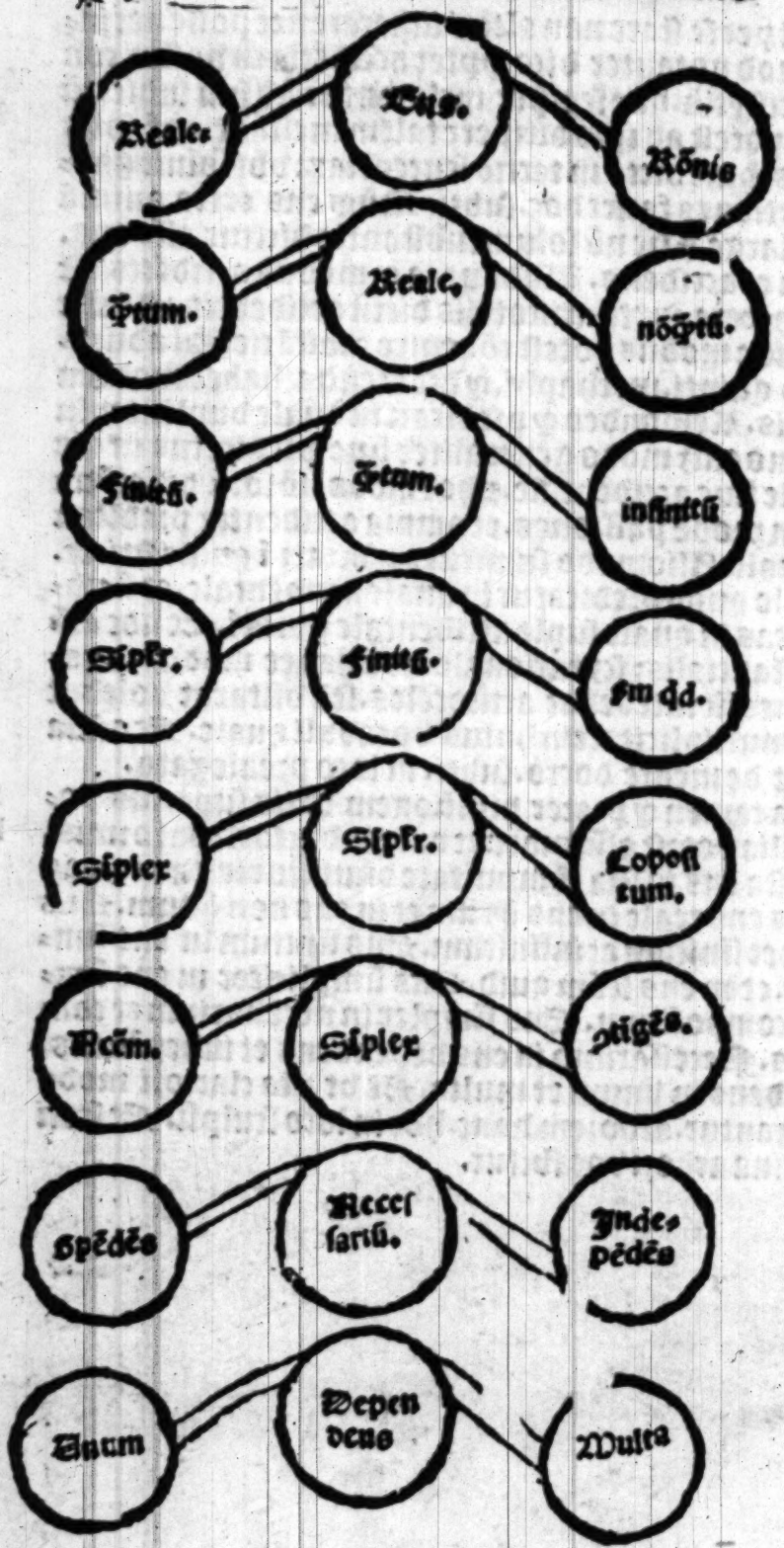

Nunc operepretiū est prime et secunde intētionum descriptiones hoc in loco adducere: et pro maiori euidētia est notādū q; duplex est actus intellectus. Quidam est rectus/simplex et absolut⁹ et est ille quo intellectus fertur directe. super aliquod intelligibile non comparādo illud ad aliud nec ad seipsum: Verbi causa intellectus apphēdēs simplr⁹ absolute rosam vel lapidē non cōparando rosam ad florem. nec lapidem ad substanciam tunc talis actus absolutus esse dicitur. Alius est actus intellectus qui vocatur collatiuus / Comparatiu⁹ siue respectiuus et est ille quo intellectus fertur. super aliquod intelligibile comparando illud ad aliud vel ad seipsum. Exemplum primi. intellectus intelligens hominē in ordine ad aial compando vnum ad aliud scilz hominem ad animal attribuit inferiori: scilicet homini vnum respectū rationis siue vnam secundam intentionem que speciali nomine species nuncupatur. Similiter attribuit superiori aliam secundam intentionem que speciali nomine genus vocatur. Exemplum secūdi. intellectus intelligens hoiem comparādo hominē ad seipsum dicendo hō est hō relinquit in eodem duas intentiones secundas quarum vna dicitur subiectum/ et alia quidem predicatum/ propter quas intentiones secūdas homo positus a parte subiecti differt a seipso posito a parte ꝑdicati et hoc sola quidem ratione. Ex istis tria sequuntur corelaria. Primum omnis intentio secunda est relatio ratiōis siue ens rationis et etiam econtra nam in nullis instancia reperitur. Secundum corelarium quādocūq; intellectus intelligit vnum intelligibile comparando illud ad alterum intelligibile. talis quidem actus intelligendi dicitur collatiuus seu compatiuus. Tertium corelariū ois actus cōparatiu⁹ necessario presupponit duos actus rectos seu simplices q; intellectus nō potest compare vnū ad alterum nisi directe ambo illa intelligat. Profecto illud q; nō cognoscit non compat. Ex isto tertio corelario habetur saltem implicite q; ad dereliquēdam vnā scām intentionē septez cōditiōes requiruntur. quas lectori⁹ dimitto. Imaginādum est insuper q; duplex est compatio ipius intellectus actiua videlz et passiua. Nam actiua comparatio est qua ego comparo vnum obiectum cognitum ad aliud cogni-

Duplex est act⁹ intellectus Primus actus.

Scōs act⁹

Exemplum primi.

Exemplum secundi.

Primū corelariū.

Scōm corelarium.

Tertiū corelarium

Duplex est cōpatio intellectus.

Quid sit cō patio actia q̄d passiua/ & q̄lis sit sc̄da itētio/ nota ad lō gum.

tum sicuti cōparatio per quā cōparo hoiem ad alal vocatur cōparatio actiua ipsius intellectus & talis pfecto nō est sc̄da intentio cōtra multos inepte intelligentes sc̄das intentiones. Alia est cōparatio passiua et est illa qua extrema. s. homo & aīal sunt cōparata adinuicē: & talis pfecto vocat sc̄da intētio: q̄ est quid derelictū per actū collatiuum ipsi⁹ intellectus siue volūtatis siue cuiuscunq; alterius potentie colatiue: Et quo ptz q̄ sc̄daz intētionem p̄recedit vna ꝓparatio: quecdem cōparatio ō̄z esse actus realis: nec vnq̄ aliqs pariūs vel tholosenus hi opposūth p̄obare potuit. ꝓbet qui poterit. Et si quis dicat hoc est erp̄esse cōtra doctō̄rem subtilē in quarto sniaz dist. ꝑma vbi querit rationē. i. diffinitionē sacramēti. Dicit enī doctō̄r q̄ ens rationis siue sc̄da intētio est cōparatio qua cōsideratuz cōparatur ad aliud per actū cōsiderantis. ergo cōtra tc. C̄ q̄ cōparatio actiua erit sc̄da intētio: q̄ per talē cōparationē extrema ꝓpārātur adinuicē. Ad hoc rñdent aliqui q̄ videtur esse mens doctō̄ris subtilis in passu p̄allegato q̄ talis cōparatio sit sc̄da intētio (sed salua reuerentia sua in hoc peccat & meliōri saluo iudicio) q̄ talis cōparatio est actus realis et per q̄ñs non erit sc̄da intentio. Ad argumētum autē soluat qui poterit. Unde est ibi notandū q̄ dupler est intētio p̄ima vlz & sc̄da. Nam p̄ima intentio est obiectū cognitū per potentiā vl̄ res cognita sup quo vl̄ sup q̄ nata & fūdari vna sc̄da itētio vl̄ cui nata est attribui vna sc̄da intētio dat exēplū. intellect⁹ me⁹ cōsiderās humanitatē in se/absolute & simp̄liciter nō cōparando eam ad aliam rem nec ad scipsaz: tunc humanitas sic absolute & simpliciter cōsiderata. pfecto vocatur p̄ma intentio. ꝓpositio sequtur illa particula quā aliqui ponunt in descriptione p̄me intentionis nō est multum necessaria et dato q̄ nō poneretur ab aliquo nō peccaret mortaliter. opinor ego illā nūq̄ fuisse de mēte doctō̄ris. Dicunt enīz aliqui volētes describere p̄mā intētionem q̄ p̄ima intentio est obiectū cognitum vel cognoscibile. ¶ Contra ipos arguo sic. p̄ma intentio descēdit ad hoc verbo intendo is. q̄ per eaz intellectus in rem intellectā siue cōceptā tendit non autē conceptibilē siue intelligibilem. ergo p̄ima intentio non est obiectū cognoscibile. Item si hoc esset verū sic haberem cōtra ipsos q̄ omnis

Rūsio tartareti: i sua logica.

Dupler est intentio.

Tartareti multōrumq; aliōr scotizantium.

res mundi (etiã secluso quocũq; actu intellectus) esset pri
ma intentio. Sic negetur faciliter probo. Nam res mũdi
omnis est cognoscibilis per potentiã. Nota cui termina-
ta in bilis vel le. dicunt aptitudinem. sicut et etiam no-
mina terminata in nius dicũt actum. Reliquatur igitur
audacter et dicatur q; prima intentio est obiectum cogni
tum per potentiam cui nata est fundari vel attribui vna
scda intentio vel vnus respectus rationis. ¶ Unde nota
(et hoc pro iuuenibus) q; isti termini sunt penitus synoni
mi. ¶ Secunda intentio/respectus rationis ens derelic-
tum/ens fabricatum/ens diminutum similiter eius scdm
quid. Isti ter termini sunt penitus synonimi: quare can-
dem important significationem. Et ista descriptione sic
superius declarata: alique per ordinem notantur ppoſi-
tiones. ¶ Prima propositio. prima intentio non est pri-
mus receptus rei (vt dicebat prima opinio) nec est quidi-
tas inesse quiditatiuo (vt scda dicebat opinio) nec est ter-
minus mẽtalis significãs rem ad extra (vt dicebat tertia
opinio) Sz intẽtio prima est res cognita q potentiã (non
dico cognoscibilis) cui nata est applicari vl attribui vna
scda intẽtio. ¶ Scda ppõ. prima intẽtio nõ est cõceptus
formalis: sed precise obiectiualis. Unde est ibi notãdum
circa hanc scdam propositionem q conceptus quinq; mo
dis potest imaginari. Uno enim modo pro potentia con
ceptiua: et isto modo intellectus dicitur esse conceptus:
quia precise vt sic reperitur in natura intellectuali quia
nichil aliud est potentia cõceptiua q intellectus. Est au
tem tripler natura intellectualis. quedam est suprema.
vt deus gloriosissimꝰ. Alia est infima. vt homo. Alia est
media. vt natura angelica. mediãs inter naturã diuinaz
& humanam. Propositio. conceptus sumptus hoc primo
modo. s. pro potentia receptiua sine intellectiua dũtaxat
reperitur in istis tribus naturis. Scõo modo sumitur
cõceptus pro ratione cõcipiendi. et isto modo species in-
tellectualis cuiuscũq; rei dicitur cõceptus. ꝙa est ratio cõ
cipiendi. Tertio modo sumitur cõceptus pro actu conci-
piendi. Unde nota q ista tria significant penitus idem.
Actus intelligendi. Actus cõcipiendi. & intellectio. & isto
tertio modo actus quo aliqd cõcipitur dr receptus. Nam
illõ ppillime vocat cõceptꝰ q qd aliqd ppillime recipit.

Scda opinio intẽtionis prima

Prima ppõ principalis

Scda ppõ principalis

Quinq; modis sumitur conceptus.

Tripler est natura

Propositio

Quarto modo sumitur. conceptus pro re concepta vel re ꝛceptibili. Et sic omne ens q̄ pōt terminare actū intellectus dicitur conceptus et sic capit doctor subtilis cuz dicit Alius est ꝛceptus diffinitionis ⁊ alius diffiniti/Alius est ꝛceptus entis et alius dei. ¶ Quinto modo sumitur cōceptus pro aliquo formato siue laborato ⁊ sic non est aliud nisi ens rationis siue secunda intentio. Nota insuper q̄ conceptus etiam diuiditur. Nam quidam est quiditatiuus sicut est conceptus entis vel generis vel speciei. Alius est q̄lificatiu⁹ sicut cōceptus differentie. ¶ Tertia ꝓpositio principalis ꝑma intentio non est ens q̄ accidens quia tunc de ipis non haberet scientia. ꝓbat. q̄ de ente q̄ accūs nō habet scia. ¶ Quarta ꝓpō. nulla entia ꝓhibita sicut chimera tragelaphus sunt ꝑme intētiōes: q̄ illa entia nō existūt nec possūt existere q̄ tū est ꝛcta rōne ꝑme intētiō is. ¶ Quinta ꝓpō oēs prime intētiōes fuerūt ab eterno. Nam res tō dr esse ꝑma intentio. q̄ cognita ⁊ nō cognoscibilis. sed ois res mūdi ab eterno fuit cognita a diuino intellectu ergo ꝓpositū. ¶ Serta ꝓpositio ꝑme intētiois sunt nobiliores ꝑfectiores q̄ scōis q̄ ꝑme intentiones sunt de entibus nobiliorib⁹ q̄ sint secunde ergo ⁊c. ¶ Septima propositio prime intentiones dicuntur mouere potentiam et ytialiter earū noticiā causare nō q̄dez principaliter q̄ intellectus est causa principalis respectu noticie habende q̄ notanter dico q̄a gandensis oppositū tenet q̄ tū falsum est sicut ingenio se doctor subtilis rōnē ipsum arguit. ¶ Octaua propositio prime intentiones sunt fundamēta scōaz intentionū turra illud auicene dicentis logicam esse de secundis intentionibus adiunctis ꝑmis. ⁊ fundamentis. ¶ Nona propositio prime intentiones ꝓcedūt scōas. hec ꝓpositio supius fuit ꝓbata vbi dictū fuit q̄ ois actus cōpatiu⁹ necessario ꝓsupponit duos actus rectos seu simplices. q̄ intellect⁹ nō pōt ꝛgare vnū ad alterum/nisi directe ambo illa intelligat. Nam illud q̄ non cognoscit siue non intelligit nō compat. ¶ Decima propositio prime intentiones sunt conceptus obiectiuales hoc est dictu. sunt ipse res cognite per potentiam. Nam per conceptum obiectiualem (vt ad propositū sufficit) nihil aliud ītelligo nisi q̄ditatem cognitam. siue ipsam rem conceptam. ¶ Sed scōa intentio nihil aliud est

Adhuc conceptus diuiditur.

Tertia propositio ꝑncipalis.

Quarta propositio ꝑncipalis.

Quinta propositio ꝑncipalis.

Serta propositio ꝑncipalis.

Septia propositio ꝑncipalis.

Octaua propositio ꝑncipalis.

Nona propositio ꝑncipalis.

Decima propositio ꝑncipalis.

q̄d sit scōa intentio.

ꝙ q̃dã relatio ratiõis derelicta (nõ dico causata) ab actu cõpatiuo intellectus siue voluntatis siue cuiuscũq; alterius potentie cõpatiue cõparatis vnũ ꝑmũ intellectũ id est cognitũ ad aliud cognitũ. ¶ Aliter põt describi et cõuertit in idẽ. Scõa intentio est respectꝰ ratiõis dereli ctus ab actu cõpatiuo potentie in obiecto cognito et ad aliud cõpato. Dat intelligi intellectus intelligẽs hominẽ absolute ⁊ simplr non cõpando hoiez ad aliud nec ad seipm tunc intellectus causat vnã ꝑmã intentionez que quidẽ ꝑma intentio est ipemet homo cognitus. Quid de inde facit intellectꝰ? cõpat hoiem ad aial vel ad sua inferiora in ratiõe subiscibilis ⁊ ꝑdicabilis dicẽdo homo est aial supplet ex cuius actu ꝛpatiuo exꝛpte hois derelinquit quidã respectus ratiõis siue quoddã ens fabꝛicatuz qõ speciali noie vocat species. Silr ex parte aialis derelinquit quidã respectus ratiõis siue ens quoddã fabꝛicatum qõ speciali noie vocat genus. Et sic scõm diuersas intellectus ꝛpationes derelinqt intellectus diuersas rationis relationes. Et per hoc sequit ꝙ ois scõa intentio est foꝛmaliter relatio rõnis. Et tales scõm franciscuz de maronis oꝛdis minoꝝ sunt subiectiue i fũdamẽtz tñ hoc est inepte dictũ ꝓpꝛie ⁊ simplr intelligendo. Si autẽ intelligat ipꝛopꝛie et diminute sumus cũ ipso ⁊ bene dixit. Unde est notandũ ꝙ istud ens rõnis nõ inheret alicui ꝓ pꝛie sicut accidens suo subiecto quia tunc esset aliqd positiuũ ⁊ reale qõ falsum est. Et si casus ꝛtingat ꝙ alicui insit vel intellectui vel fundamẽtis hoc est ipꝛopꝛie ⁊ scõm qd Nota tñ ꝙ aliqd oꝛ esse in intellectu triplicit. vno em mõ obiectiue ⁊ hoc mõ vniuersalia hñt esse in intellectu nã illud oꝛ esse obiectiue in intellectu qõ cognoscit ab intellectu. Scõo modo aliqd oꝛ esse in intellectu subiectiue ⁊ sic oẽs scientie oẽs species intelligibiles oms actus intelligendi dñr esse subiectiue in intellectu. Tertio mõ aliqd oꝛ esse in intellectu qõ est derelictũ ab actu collatiuo ipsius ⁊ istud vt in sũma ens rõnis nũcupat siue ꝛpatio passiua quã scõam intẽtionẽ voco. Et istis oibus ponunt aliq̃ ꝓpositiões ꝓ oꝛdinẽ. Pꝛima ꝓpõ. Secunde intẽtiões nunq̃ fundãt hoc est dictu nũq̃ alicui attribuũt nisi scõm esse cognitũ. Pꝛo euidẽtia maioꝛi huiꝰ ꝑme ꝓpositiõis est diligent notãdũ. ꝙ qntupler est esse. Quod

Alit describit scõa intẽtio ⁊ i idẽ reuertit.

q̃lit scõa intẽtio derelinquit mediãte cõpatiõe actiua q̃ cõpatio oꝛ actus realis ꝛtra mltos

opinio frãcisci de maronis.

Aliqd oꝛ eẽ in itellectu tripliciter.

ꝑma ꝓpõ ꝓncipalis.

dã est esse cognitũ ꝫ istũ nõ est nisi res cognita vel ipaz rẽ sic cognosci. Et istũ esse nõ est aliqũ vez esse nec essentie nec existẽtie. nec etiã est fozmalit eẽ possibile. Immo ipz esse possibile ꝯitat ipm esse cognitũ. ita ꝙ ipz esse cognitũ ꝓcedit natura eẽ possibile ꝫ nõ ecõtra Dico isup ꝙ istud esse ꝯtinuꝫ depẽdet ab ipa intellectiõe ita ꝙ illa destructa destruit ipm esse cognitũ. Aliud est esse eẽntie. et istud nihil aliud est ꝙ abstractũ alicuⁱ rei. vt eẽ essentie foz. est q̃ditas fozmis siue eius natura. Unũ istũ esse semp impoztat ꝙ abstractũ (ꝯtra multos incpte istud esse intellẽtes ꝫ marie gurguionẽ ꝯuẽtus burdegalẽsis affiliatũ) Aliud est esse existẽtie ꝫ istud nõ est nisi ipa res realit exñs cognotãdo ipaz esse extra cãm suã. Nã illud dz esse extra cãm suã q̃d est vere realit ab aliq̃ cã ꝓductũ. et istũ esse semp impoztat ꝙ ꝯcretũ. Si q̃ras vtrũ esse essentie ꝫ existẽtie distinguant realit ꝫ er natura rei. Rñdet sãctus thomas ꝙ sic sed salua sanctitate sua nõ satꝫ isperit q̃d sibi oñdo. Nã q̃cũq; sunt aliq̃ duo entia absoluta eẽntialit ꝫ realit distincta ꝫ vnũ est ꝑs nã alio. vnũ ꝑt eẽ sine altero ergo si esse essentie ꝫ existẽtie sunt realit distincta et absoluta. poterit esse esse essentie sine esse existẽtie ꝫ ecõtra. ꝙ tñ falsũ est. Q̃d etiã nõ distinguant er natura rei. ostendo ꝓpositũ Nã esse essentie est abstractũ. ꝫ esse existẽtie est ꝯcretũ mõ ꝯcretũ ꝫ abstractũ non differũt er natura rei. ꝫ tm̃ penes modũ diuersũ ꝯcipiẽdi ergo ꝫc. Aliũ est esse subsistẽtie ꝫ esse suppositi icõmunicabile alit seu vt quo seu vt q̃d. Ubi nota ꝙ illud dz cõmunicari vt q̃d. q̃d realit in plurib⁹ existit. sicut essentia diuina dz cõmunicari vt q̃d qz est realit in plurib⁹ suppositis sine aliqua sui diuisiõe. Sic natura hũana dz ꝯmunicari vt q̃d qz ẽ realit in plurib⁹ suppositis ꝫ hoc itelligẽdo de natura abstractiue sũpta. Sꝫ illud dz ꝯmunicari vt quo q̃d ꝑt substẽtari ab alio sicut accidẽs respectu sui subiecti. Est aliũ esse q̃d significat ꝯpositionẽ itellectⁱ ꝑdicatũ cũ subiecto vniuꝛsꝫ. q̃d est ũnchathegozema de quo dicit ꝙhũs q̃to metha. ꝙ esse significat verũ nõ aũt falsũ. Secũda ꝓpõ ꝓncipalis. scdẽ itẽtiões nũq̃ attribuunt alicui nisi rõne alicuⁱ ꝑtetatis in illo repte. Et iõ intellectⁱ nõ ꝑt attribuere arnaldo q̃ cũq; scdam intẽtionẽ nisi illã q̃ ꝑt sibi ꝯpetere. Pꝛopõ hec est falsa arnaldⁱ est ꝑs ꝫ hec ꝺa arnal-

Quid sit eẽ essentie.

secũda ꝓpõ ꝓncipalis

dus est indiuiduū. Tertia ppō scde intētiōes non hñt eē et iō hec est falsa. scde intētiōes sunt. ꝓbat/ nā secūde intentiōes non hñt veri⁹ eē ꝙ sua fūdamēta q̄bus attribuunt. Sz fundamēta secūdaꝝ intentionū hñt eē cognitū de q̄b⁹ nō ꝑt verificari hoc vbū est scōm adiacēs. Naz ista nō ꝛcedit adā est ergo nec ista. scde intētiōes sunt dz cōcedi. Aduerte tū ꝙ licet ista nō ꝛcedat adā ē: tū ista debet cōcedi adā est homo. ē cesar est homo. q; est regula doctoris ꝙ semp in ppositiōibus necessarijs copula soluit a tpe. non autē in ꝛtingētib⁹. q; in ipis nō est necessaria. extremoꝝ hñitudo sicut in necessarijs. Et dico ꝙ copulaz absolui a conotatōe tēporꝭ nihil aliud est ꝙ ipaz obsolui a suo effectu q̄ est facere stare ꝛminū ꝙ ꝑsentib⁹. Et si q̄s q̄rat q̄re meli⁹ fit talis absolutio conotatiōis in ppositionib⁹ necessarijs q̄ ī cōtingentib⁹ dico ꝙ iā hoc fuit solutū q; est ppt̄ necessariā hñitudinē extremoꝝ adinuicē. Hñt em̄ termini ppositionū necessariaꝝ talē habitudinē ꝛuenientie. Nō ad ꝛpositionē extremoꝝ taliū ppositionū necessario sequit ꝛfozmitas seu vitas talis ppōis ad ꝛminos. Jō q̄cūq; extrema taliū ppositionū ꝛponunt adiuicē ppōes ꝛstitute ex ipis sunt sēp ve et hoc est ꝙ cōit dr apō scotistas. ꝙ ad vitatē taliū ppōnū necessariaꝝ nō requirit ꝙ extrema supponāt ꝑ aliquo existēte sed sufficit ꝙ supponāt ꝑ aliquo cognito. Et iō cū intellect⁹ ꝛponit istā ppōez. Adā est hō/ vel istā cesar est hō sp tales ppōes sūt vere ē ppt̄ istā causā aliq; ex nris nō dignati sunt suppositionē naturalē describere ē in rei vitate nō ē mlt̄ū necessaria dicāt q̄d vellit noiales. Quarta ppō scde intētiōes nō inherēt ē hoc capiēdo inherere ꝑpe q; hoc ꝛuenit solū accidēti. Et si inhereāt fundamētis hoc est scōm q̄d nō autē simplr. Quita ppō scde intentiōes nō mouent potentiā q; mouere est act⁹ entiz realis mō scde intētiōes nō sūt entia realia nō tū volo negare q̄n possint ꝛmiare intellectū. vñ scdas intētiōes ꝛmiare intellectū nihil aliud ē nisi ipas ab intellectu intelligi. Sexta ppō scde intētiōes sūt ꝑse intelligibiles/ ꝓbat nā scde intētiōes vtualit ꝛtinēt in ꝓmis vtute quaꝝ intelligunt. non quidē a ꝑori sed a posteriori ē ex consequenti ergo. Septima ppositio scde intentiōes sūt nobis necessarie (ꝛtra quosdā fatuellos illas truphātes et non intelligentes) hec ppō est clarissima Auctoritate

tertia ppō principalis

Quid sit copulā absolui a tēpoꝛe.

q̄rta ꝓpō principalis

Quita ppō principalis

Sexta ppō principalis

septia ppō principalis

auicene dicẽtis logicã esse de secundis intẽtiõibus adiũctis ꝑmis. si igit logica sit nobis necessaria tanto magis scẽde intẽtiões erũt nobis necessarie. Itẽ de scẽdis intẽtionib⁹ habek sciẽtia ergo sũt nobis necessarie añs ptz q⁹ de

Octaua ꝓpõ ꝑncipal

q̃nq; vniuersalib⁹ hẽm⁹ scientiã. s. genere specie ꝛc. Octaua ꝓpositio scẽde intentiões non sic fundank in ꝑmis q̃ ex natura rei inde oꝛienk q⁹ tũc essent relationes reales sed interueniẽte actu itellectus cõpatiuo derelinquũk ꝛ vna potest esse fundamentũ alterius sicut intẽtio speciei fundak in intentiõe generis. Cũ vniuersale sit genus ad alia q̃nq; que possunt vocari species. Et nota q̃ aliq̃ dicũt q̃ talis ꝛpatio nõ habet esse in re ex natura rei sed dũtarat ex ꝑte intellectus. Ex ista ꝓpositiõe sequik falsitas illoꝛũ dicentiũ scẽdas intentiões caulari hoc sane est inepte dictũ ꝛ melius diceret derelinqui ꝛ hoc interueniente actu intellectus cõpatiuo.

Nona ꝓpõ ꝑncipalis.

Nona ꝓpositio ad derelinquendã vnã scẽdam intentionẽ septẽ ꝛditiões req̃runk ꝑma est potentia intellectiua vel volitiua scẽda sunt duo actus recti siue absoluti ꝛc.

Decia ꝓpõ ꝑncipalis.

Decima ꝓpositio scẽde intentiões ꝓsupponunt ꝑmas sic videlicet q̃ nunq̃ essent nisi ꝓfuissent ꝑme Propositio scẽde intentiões dependent a ꝑmis sicut impfectũ a pfecto.

xi. ꝓpõ ꝑncipalis.

Undecima ꝓpositio q̃q̃ scẽde intentiones sunt nobis necessarie tamẽ sunt pue entitatis ꝛ effectiuitatis q⁹ non possunt mouere potentiã ad earũ noticiã licet ipsam terminent.

xij. ꝓpõ ꝑncipalis.

Duodecima ꝓpositio secunde intentiones nunq̃ derelinquuntur nisi intellectus intelligat vnum cognitũ in oꝛdine ad aliud cognituꝫ. Et per hoc patet q̃ ad istas scẽdas intentiões derelinquẽdas ope ꝛeciũ est ꝑmo intellectũ moueri ptialiter a re ad extra aliter nunq̃ derelinqueret. Tertia decima ꝓpositio secunde intentiones non sunt ficta ꝓbatur. nam fictis nichil coꝛrespõdet ad extra. Scẽdis aũt intentiõibus aliqd coꝛrñdet ad extra a quo intellectus mouek ergo ꝓpositũ.

Quartadecia ꝓpõ ad istas itẽtiões scẽdas pactũ itellect⁹ possibil collatiuũ derelinquẽdas. nõ est necesse ponere q̃t tuoꝛdeci nature signa sicut aliq̃ ꝓbolani (vt ita loq̃r) ꝛ fabulaꝫ iuẽtoꝛes ponũt. si dũtarat ad eas derelinquendas. Septẽ ꝛditiões req̃runk quas superius implicite tetigi.

Quitadecima ꝓpõ ꝑncipal scẽde intẽtiões derelinquũk ꝑ actũ collatiuũ intellectus possibilis non autem agẽtis.

Hec pposita superius sunt probata vbi fuit dictum q̄ intellectus agēs nullā actualitatē habet nisi circa speciē intelligibilem quam causat una cum fantasmate. ergo ꝛc. Dictorū recapitulatio

Ex oībus istis pz quid sit prima intentio. quid scōa. quid cōparatio actiua/et qđ passiua. ꝓbatet etiā quid sit actus rectus ⁊ reflexꝰ: et qualiter prime intentiones causantur per actum rectū. scōe autem derelinquuntur per actū reflexum. quare ꝛc. ¶ Contra totū istum pcessum arguitur quadrupliciter. et primo sic. Circūscripto omni actu intellectus vniuersale est aptum natum esse in pluribus: ⁊ eius nomen est ens rationis/siue scōa intētio: ergo male dicitur q̄ scōa intentio derelinquitur per actum intellectus. Primus argumentum.

¶ Secūdo arguitur sic. ille effectus est realis/cuius oēs cause sunt reales. sed oēs cause scōaꝝ intētionum puta intellectus vel voluntas sunt reales. ergo ꝛc. Secōz argumentum.

¶ Tertio arguitur sic. individuum est vna scōa intentio: ⁊ tū individuum non est derelictum ab actu alicuius potentie collatiue. ergo. Tertiū argumentum.

¶ Arguit sic etiā quarto. illō accidēs est reale cuius subiectū est reale. sed subiectum scōe intētionis siue sit potentia siue fundamentum est ens reale. ergo et ipsa erit ens reale. et sic nulla erit differentia inter primas et scōas: q̄ tū est absurdum dicere. Quartū argumentum.

¶ Ad primum istorum et tertiū dico licet vniuersale ⁊ individuū prime intentionaliter capta sint apta nata esse in pluribus vel in vno solo non tū ipsa sūpta scōe intentionaliter ⁊ pro formali. Ad primū ⁊ tertiū principale. Ad secūdū.

¶ Ad scōm dico q̄ licet effectus qui est ppter causatus sit realis non tū est necesse q̄ effectus qui est derelictus: mediante cōparatione actiua sit realis. Vnde vt superius dictū: scōa intētio ppter nō causatur: sed interueniente actu collatiuo intellectus derelinquitur.

¶ Ad quartū dico q̄ nō opz q̄ sū fundamentū scōe intentionis sit reale q̄ illud cui sibi applicatur sit reale. Vñ breuiter argumentum cōcludit de respectu realis. nō autem intentionali. Cōsequenter circa istas scōas intētiones aliq̄ difficultates nascunt et oriunt. Ad vltimū.

¶ Prima difficultas. vtrum intellectꝰ diuinꝰ possit causare siue derelinquere vnā scōam intētionē. et videtur sic. Nam ydee ꝗs voco entia rōnis causant ab itellectu diuino ergo scōe intētiones poterūt causari ab intellectu diuino ꝓbat. q̄ sicut ydee sunt entia rōnis: ita etiā scōe intētiones: sunt entia rōnis. Prima difficultas.

Pro solutiōe istiꝰ argumenti est

Qualiter ydea in mente diuina causetur.

diligent notandū q̄ ydea est rō eterna in mēte diuina. sed q̄ quam aliquod est formabile ad extra: Et sic causatur ab intellectu diuino. Cum enim intellectus diuinus in secūdo instanti nature intelligit extra essentiaz diuinam res p̄ talem intellectionem habent esse cognitū. Et cuz intellectus diuinus intelligit se illas res intelligere q̄li p̄ quādam reflectionem ōz intellect⁹ diuinus habere tales ydeas siue similitudines illarum rerum possibiliū p̄duci aū p̄ p̄oducantur. Et si obiciatur augustini auctoritate in libro de trinitate q̄ ydee in mente diuina. sunt vita creatrix ergo ille ydee sunt deus et p̄ ꝛsequens non erunt entia rationis q̄ est contra p̄ssuppositum. Item ydee sunt adorande ergo sunt deus ergo nō entia rationis. P̄ro solucīōe nota. q̄ ydea duplicit sumit vno enī modo p̄ forma denoiate ꝛ tunc nō est aliud nisi cognitio diuina que quidem cognitio est ipsemet de⁹. Alio enī modo capitur [illegible]a p̄ro denominate ꝛ tunc ydea non est nisi res cognita in mente diuina. Unde ydea in mente diuina sūt vane in substantia. capiendo p̄ forma denomiate siue p̄ro simplici cognitione diuina tū p̄ro cognotatis distinguntur. Nam alia est ydea lapidis ꝛ alia hois.

Euasio

Solutio

Datur alia respōsio.

¶ Aliter potest dici q̄ ydea in mente diuina potest duplicit capi vno ei modo respectu termini ipsius a quo ydeātis et sic dico q̄ ipse intellectus diuinus ꝛ ei⁹ intellectio est deus ꝛ vita creatrix ꝛ adorāda. Alio enim modo potest sumi ydea respectu terminoꝛum ad quos. i. respectu rerum ydeatarum ꝛ sic sunt entia rationis. Contra quicquid in deo est/ est ipsemet deus ſz ydee sunt in deo ergo deus. Dico q̄ quicqd est in deo formaliter est deus/ non autem quicquid deus habet est deus. Et ex istis patet solutio difficultatis quia non est simile de ydeis et secūdis intentionibus.

Obiecta Solutio.

¶ Non enim intellectus diuinus discurrit comparando vnum cognitum ad aliud cognitum sicut facit intellectus creatus sed intellectus diuinus vnico actu simplici omnia cognoscit et intelligit. ¶ Et si obiciatur vbicū q̄ est oꝛdo ibi est discursus sed in diuinis est oꝛdo ergo discursus. P̄ro solucione (si placet) notabis aliqua que sunt de mente doctoꝛis subtilis tam in secundo sententiarum q̄ in primo.

Nota quadruplicē oꝛdinē p̄ totū

¶ Unde quadrupler est oꝛdo quidam est oꝛdo durationis siue temporis. ¶ Et est quando vnum est p̄ius tem

poze alio et talis profecto non reperitur in diuinis cum ibi non sit prius neq; posterius tempore. Alius est ordo nature non quod sint plures nature in deo sed quod in eadem natura hoc est in primo signo illius nature hoc in secundo. ¶ Et isto modo est prior intellectus q̄ voluntas Et ordo positus inter hoc primum signum et istud secundum vocatur ordo nature. ¶ Et nota (vt reperio) in doctrina doc. sub. q̄ istud signū nature siue ordo nature habet quattuor signa. in primo signo reperio essētiam que est prima entitas vnica et absolutissima realis in existentia actuali tanq̄ fundamentum radix et origo cuiuslibet entitatis. In secundo signo sunt ibi essencialia siue attributa diuinam essentiam circundantia et decorantia tanq̄ ornamenta pulcherrima vt flores ibi pululātia. ¶ In tertio signo sunt ibi notionalia vt productio passiua que duntaxat filio conuenit & spiritui sancto. Et spiratio actiua que patri et filio duntaxat conuenit. ¶ In quarto signo sunt ibi relationes communes/vt similitudo/equalitas/& ydemptitates. ¶ Et nota q̄ essentia diuina est radicaliter et formaliter infinita. Attributa autem. vt bonitas sapientia. iusticia & prudētia sūt formaliter infinita. & nō radicaliter: essētia vero decētia respectū ad extra vt sunt esse creatorem redemptorem glorificatorem nō sūt formaliter infinita. Cum pro formali significato dicant respectum ratiōis licet pro cognotato aliquod reale. s. ipsam essentiam. Relationes vero originis vt pateritas/filiatio & spiratio passiua neq; sunt radicaliter neq; formaliter infinita. sed precise realiter et ydemptice/ filius autem et spiritus sanctus sunt infiniti non quidem a se sed A patre. ¶ Tertius ordo est originis et ordo cōsequens et est inter producentem personam et productam. Nam producens persona dicitur in primo signo originis esse/ quia a se. et producta in secundo quia ab alio. Ita q̄ esse a se et ab alio sunt signa originis et relatio primi ad secundum dicitur ordo originis. Nam pater in primo signo intelligitur esse beatus et ideo cōceditur hec propositio pater in primo signo habet vnam beatitudinez que est vna perfectio. ¶ In secundo signo pater producit filiū q̄ habet vnā p̄ductionē que est vna origo. ¶ In tertio signo pater & filius producūt spm̄ sctm̄ q̄ habēt vnā spirationē.

Quid sit ordo nature

Nota q̄ttuor nature signa.

Tertius ordo originis.

Nota

Ordo originis triplicit sumit.

Hēs modus.

Tertius modus.

Quartus ordo perfectionis.

¶ Et nota q ordo originis in via doctoris subtilis est quid equinocum ex qua quidem equinocatiōe omnia nouitatum argumēta soluūtur. Ordo igitur originis tripharie dicitur/ uno enim modo vt est inter originata & originantem. i. inter patrem. qui est originans & inter filium & spiritum sanctum qui sunt originata et isto primo modo tria sunt signa. primum est esse a se et hoc conuenit patri secundum est esse ab alio et hoc conuenit filio. Tertiū est esse ab vtroq; et hoc conuenit spiritui sancto. Secundo modo sumitur ordo originis vt est inter origines que sunt generatio et spiratio et isto modo sunt duo signa. Tertio modo sumitur ordo originis vt est inter perfectionem et vnum nocionale et isto tertio modo sūt tria signa sicut et in primo. Et si queratur quid significāt hec signa originis vtrum significent aliquid/ vel aliqua/ vel aliqualiter. Responsionem quere ab okam. qui tangit hāc difficultatem. Est alius ordo qui vocatur perfectionis & est dum vnum dicit perfectionē formaliter reliquū non et istud signum siue ordo reperitur inter essentialia et nocionalia. Nam essentialia omnia dicūt perfectionem simpliciter nō autem nocionalia sicut dictum est supius. Et ex istis clare patet solucio argumenti superius facti & quid sit dicendum. Et pro maiori dictoꝝ euidentia/ hanc figuram de signis originis notaui/ et sculpsi/ sicut patet intuenti: que satis profecto ad intelligentiam primi sententiarum maiorem et stōi valet: et oīm nouitatum argumentorum solutionem. Ideo diligēter examinetur et inspiciatur. Multa quidem signa alia hoc in loco potuissēt adduci: sed breuitatis causa et loci penuria/ lento gradu transiui acdimisi. de hoc forte alias latius.

Hectibi figura dabit originalia signa:

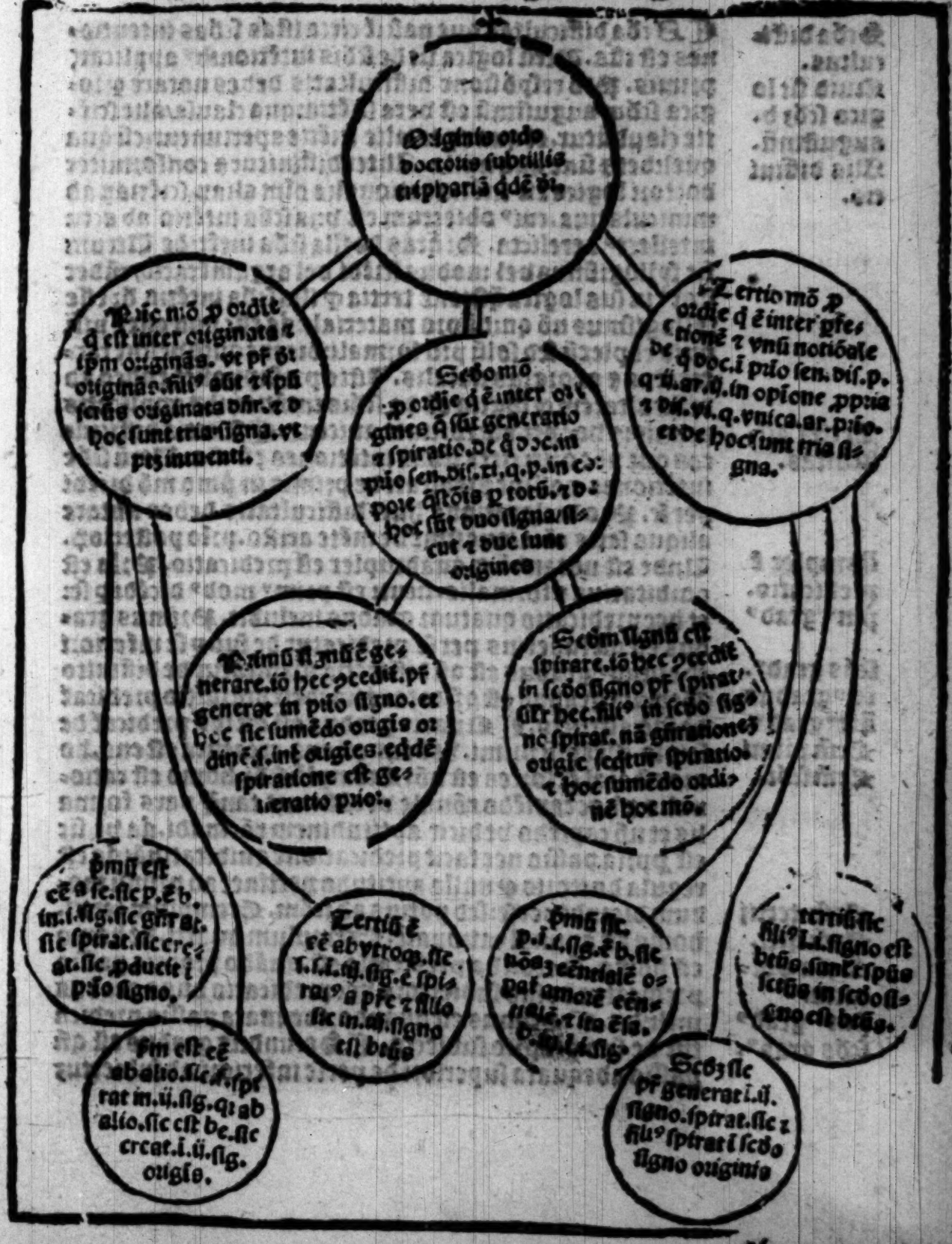

Scda difficultas.

¶ Scda difficultas que nascit circa istas scdas intentiones est ista. Utrū logica sit de scdis intentionib⁹ applicatis ꝓmis. Ꝓro respōsione difficultatis debes notare q logica scdm augustinū est vera sciētia: qua clausa/alie sciētie claudūtur. et qua apta/alie sciētie aperiuntur. cū qua quelibet ē sine qua nulla. Aliter diffinitur ē confōrmiter doctori logica est sciētia rationalis olim aliaꝝ sciētiaꝝ administratiua. cui⁹ obiectum est vna scda intētio ab actu intellect⁹ derelicta. Si q̄ras de illa scda intētiōe Utrum sit syllogismus vel modus sciēdi vel argumētatio/rūdet scot⁹ in sua logica q̄stione tertia q illa scda intētio ꝺz esse syllogismus nō quidē ꝓro materiali: q̄a tūc non esset nisi quid cōplexū sed solū ꝓro formali: dicant quid velint tartaretus ē gēorgius nōialis. Istis ꝓsuppositis rūdeo ad difficultatem q logica est de scdis intētionib⁹ applicatis ꝓmis: ē hoc ꝓz auctoritate auicene.

Tertia difficultas.

¶ Tertia difficultas que pōt oriri circa scdas intētiones est ista. Utrū scde intētiones possint ꝓdicari de ꝓmis in ꝓmo mō dicēdi per ē. Ꝓro declaratione hui⁹ difficultatis debes notare aliqua satis cōia/que sunt de mēte aristo. ꝓro posterioꝝ. Unde est notandū q quadruplex est ꝓdicatio. Ꝓma est quiditatiua ē formalis. sicuti est ꝓim⁹ mod⁹ dicēdi p se: et hec ꝓdicatio quatuor gradus includit. Ꝓrimus gradus est q̄ superius per se ꝓdicatur de suo p se inferiori

q̄druplex ē ꝓdicatio.

ꝓm⁹ grad⁹

Secundus gradus est q̄ differētia ꝓdicatur de diffinito

scds grad⁹.

Tertius gradus est q̄ tota ratio idest diffinitio ꝓdicat de suo ꝑstructo.

ttⁱ⁹ gradus

¶ Quart⁹ gradus est q̄ idē ꝓdicat de seipso. Exēplū ꝓmi. vt deus est ens. creatura est ens. homo est aial et sortes est hō. Exemplū scdi. homo est rationalis ē hoc capiēdo rōnale vt cōstituit tanq̄ pars formalis et nō capiēdo vt dicit aptitudinem rōcinādi. q̄a vt sic est ꝓpria passio nec facit ꝓdicationē quiditatiuā: q̄a est regula doctoris q nulla aptitudo pertinet ad ꝓmū modum dicendi per se: sed potius ad scdm. Exemplum tertij. homo est animal rationale. Exemplum quarti. vt homo est homo. Secunda ꝓdicatio est. quādo ꝓpria passio ꝓdicatur de suo subiecto: ē hec ꝓdicatio duos gradus includit. ¶ Ꝓrimus est quando adequata passio ꝓdicatur de suo ꝓprio subiecto. ¶ Secundus gradus est q̄ passio adequata superiori de perse inferiori ad subiectuꝫ

Exā tertij

Exā q̄rti.

Scda ꝓdicatio.

ꝓm⁹ grad⁹

scds grad⁹.

predicatur. Exemplum primi. homo est risibilis. asinus est rudibilis. et equus est inhibilis. Exemplum secundi. sortes est risibilis. et bruncilius est rudibilis. ¶ Tertius modus non est predicandi sed essendi. Unde breuiter hic modus (vt aliqui tradunt) habet esse solitarium et ab aliis precisum. sicut certum: sortes est per se vel solitarie. et pars continui ab alio separata per se esse dicit. alteri autē continuata perfectatē amittit. ¶ Quartus modus est qñ effectus formalis predicatur de sua causa formali. vel quando actus profluens a causa formali dicitur defectu formali mediante causa formali. vel quando effectus predicatur de suo immediato principio productiuo. ¶ Exemplū primi. vt homo albedine est albus. ¶ Exemplum secundi. vt album albedine disgregat. calidum calore calefacit. ¶ Exemplum tertij. intellectus intelligit. volūtas vult sorens floret. ¶ Similiter philosophus in loco prealegato. tres ponit modos per accidens. Quorum primus est quando accidens predicatur de subiecto. vt homo est albus. thomas non est grāmaticus. ¶ Secundus est qñ subiectum predicatur de accidente. vt album est lignum/ et dulce est lac. ¶ Tertius est quando accidens predicat de accidente. vt nigredo est color. ¶ Et si fingas tot modis dicitur vnum oppositorum quot modis dicitur et reliquum. Sed modus per se & modus per accidēs sunt opposita: ergo sicut sunt ḡttuor modi per se ita erunt quatuor modi per accidens. ¶ Dico q̄ argumētum nihil cōcludit. nam minor est falsa. Imaginatur enim q̄ modus per se & per accidēs sunt opposita: quod tamen falsissimū est: sed potius opposita dicuntur. ¶ Nota tamen diligēter pro declaratione illius propositionis: scilz tot modis dicitur vnum oppositorum. &c. q̄ non est simpliciter sic intelligenda: scilz quot tot sunt suppositā vnius oppositorum quot sunt suppositā alterius oppositorum. Profecto non oportet quot sunt toralba quot sunt nigra. nec oportet q̄ sint tot ceci q̄ videntes. Dic tu igitur breuiter q̄ propositio sic dz intelligi q̄ modis dicitur vnū oppositorum tot modis dicitur et reliquum. hoc est dictu quotquot significata principalia habet vnum oppositorum: tot etiaz significata principalia habet et alterum oppositorum: si alterius sēm omnē significationē alterum sibi opponat.

Erñi primi Erñi scōi.

Tertia ꝓdicatō vel melius tertij modi eēndi ḡrt⁹ mod⁹.

Erñi primi Erñi scōi.

Erñi tertij

Primus modus per accñs: Scōs

Tertius Euasio

Responsio

Nota diligenter.

¶ Sed aliquis posset querere in quo modo dicēdi per se sunt iste ꝓpositiones homo albus est homo albus. homo albus est homo: homo est homo albus ꝛc. ¶ Respondeo q̄ in nullo modo dicendi p se patet discurrendo p oēs: et ꝓmaiori euidentia pono tres regulas scoticas que habentur in ꝑmo sententiarū distinctione scōa: in materia de ꝓpositione p se nota: ⁊ in tertio sententiarū distinctione tertia. ¶ Prima regula est q̄ de ratōe in se falsa nihil vere et affirmatiue ꝑdicat nec ipsa de aliquo ꝑdicat Immo nec ipsa de seipa. ¶ Ista ēm non est vera homo est hō irrationalis: nec ista. homo irrationalis est asal: nec ista homo irrationalis est homo irrationalis. ¶ Scōa regula est: qō de illo qō est in se ens p accidens nichil p se ꝑdicatur: nec de aliquo ipm p se ꝑdicat: immo nec idem de seipo. Nam nulla istarū est p se: homo quantus est homo: fortes est homo quātus. homo quātus est homo quātus ¶ Tertia regula est q̄ de cōceptu p accidēs siue ꝛtingēte nichil necessario ꝑdicat nec ipo de aliquo nec idem de seipo. Exēplū. homo niger est homo: thomas est hō niger. homo niger est homo niger. Et sic de aliis similibus.

Nota tres rgulas ꝛt. sub.

Ꝑma regula.

Scōa regula.

Tertia regula.

Alia qō.

¶ Et si iterū querat in quo modo dicēdi p se sunt iste ꝓpositiones deus est intellectualis/ deus est spūs deus est. Ꝓ istis notabo aliqua: que sunt de mēte doctoꝝ subtilis in diuersis passib⁹ siue doctrine. Et ꝑmo noto q̄ in diuinis quatuor gña ꝑdicationū reperiunt. ¶ Ꝑmū gen⁹ est ꝑdicationū quiditatiuarū in quibus ꝓdicata dicunt id est ꝑdicāt de subiecto in ꝑmo mō dicēdi p se vt ꝓz in exemplis datis. Secundū genus est ꝑdicationū denotatiuarū et sunt ille in quib⁹ ꝓfectiōes attributales ꝑdicant de deo in cōcreto vt deus est volens: deus est intelligēs deus est sapiens: hec ēm attributa non ꝑdicant in quid de deo quare non dātur in ꝑmo mō dicēdi p se: ⁊ debes diligenter notare q̄ scōm doctoꝛē subtilē ꝑdicatiōes denotatiue q̄q̄ dicunt formales. Dīō breuiter. doctor subtilis q̄q̄ sumit formaliter ꝓ eo q̄ est quiditatiue q̄q̄ p eo q̄ est denotatiue. Et isto scōo mō omne adiectiuū. omne verbū. et omne participiū. ꝑdicat formaliter de eo de quo ꝑdicat: Similiter inferius de suo suꝑioꝛi. ¶ Tertiū genus est ꝑdicationū idempticarū ⁊ tales ꝑdicationes ꝓpie loquēdo dūtaxat reperiunt in diuinis. Dīō ꝑdicatio identica est illa vbi ab-

Nota in diuinis quatuor ꝑdicationū gña: ad longuz.

Tertiū genus.

Quid sit ꝓpie ꝑdicatio idemptica.

stractũ ꝓdicaꝫ de abstracto vltiata abstractiõe abstracto vt essentia diuina est bonitas/bonitas ẽ sapia/sapientia est vitas. ꝫ sic de alijs. Ratio autẽ veritatis hꝫ ꝓpõnũ est: ꝙa vtrũq; extremoꝝ est formaliter infinitũ. Vñ nota regulã doctoris. quotiens cunq; aliqua ꝓdicata verificãt in abstracto de aliquo subiecto ꝓpter infinitatẽ/vtriusq; extremi/vel saltẽ vniꝰ. talis ꝓfecto ꝓdicatio nũcupatur idẽptica. Exẽpluz ꝑmi. vt sapiẽtia est bonitas/hec nõ est formalis/cũ nulluz extremoꝝ includat aliud in ꝑmo mõ dicẽdi ꝑ se. Nec est denoiatiua cuz sit cõtra rõnem abstracti denoiatiue/sed hz moduz ꝑ se stãtis. ergo necesse est ꝙ sit idẽptica. Exẽpluz scõi paꝛnitas est essentia vl deitas est paꝛnitas: iste sunt idẽptice: qz paꝛnitas nõ est formaliter infinita: sed realiter et idẽptice. Ꝓpõ hec nõ dz ꝙcedi in via scoti paꝛnitas est filiatio nec ecõtra: qz nullũ extremoꝝ est formale infinitũ. Et ideo in creaturꝭ nõ repitur ꝓdicatio idẽptica sine predicatiõe formali: ꝙa tbi neutrũ extremoꝝ est formale infinitũ. Quartũ genꝰ ꝓdicationũ qõ ꝑ statu isto repio/est genꝰ ꝓdicationuz eẽntialiũ. ꝓdicationes autẽ essentiales sunt ille in ꝙbus exꝑresse exꝑssi mile idẽptitas eẽntialis ꝓdicati cũ subiecto. Exẽplũ. pat est illõ qõ est filius/ꝫ filiꝰ est illõ qõ est pt. nec dz fingere. ergo filiꝰ est pt/et pt est filius. Vñ(si plz)notabis vnã regulã. Mũcũq; ꝑmisse sunt eẽntiales: nunq; põt inferri cõclusio formalis. Similiter nunq; ex premissis idẽpticis põt inferri cõclusio formalis. Nõ valet ꝓfecto: pt est eẽntia diuina. filiꝰ est essentia diuina: ergo pt est filiꝰ. qz ꝑmisse sunt idẽptice. cõclusio autẽ formalis ꝫ ideo argumẽtum nõ valet. Ꝓsset etiã assignari alia ratio: ꝙa premisse nõ regulant ꝑ dici de oĩi: hz ista est satis puerilis/ꝫ apõ quẽcunq; cõis. Istis ꝓsuppositis ꝫ ordinẽ declaratꝭ. eñdeo ad difficultatẽ superiꝰ tactã. s. ꝙ nulla scõa intẽtio ꝓdicat de ꝓma in ꝑmo mõ dicẽdi ꝑ se/nec etiã in scõo. Vñ iste nõ sunt ꝑ se/hõ est species/aial ẽ genꝰ/thomas ẽ individuũ. ptz. qz quotiẽscunq; accñs/siue sit intẽtionale/siue reale predicat de aliquo subiecto: tunc talis predicatio dz esse accñtalis. vt ptz ex exẽplis datꝭ. Et si instet de ista ꝓpõne hõ est risibilis Accñs predicat de subiecto: ꝫ tamẽ non est accñtalis. qõ ꝓbo. qz ista ꝓpõ est in scõo mõ dicendi ꝑ se. Rñdeo ꝙ talis ꝓpõ dz ee accñtalis/et hoc capiẽdo accñs

Regula doctoris sub.

Exñ primi

Exñ scõi.

Ꝓpõ.

qrtũ genꝰ.

Rla logicalis notãda.

Euasio.

Rñsio.

qd sit accñs extraneū.

pro extraneo. Unde voco accñs extraneū qđ non includit aliđ in ꝑmo mō dicēdi y se sicut risibilitas ꝛ oē inferi⁹ est accñs suo supiori: et y hoc oēs iste erūt accñtales: aial est hō: hō est thomas. ꝛ hoc semp capiēdo accñs: vt dixi. Alr pōt dici q̄ dupler est accñs. qđdā est ꝓpriū. ꝛ ē illđ qđ pullulat et emanat siue scaturit ex ꝓpriis pricipiis alicuius subiecti. ꝛ sic ꝓcedim⁹ hāc ꝓpōnē hō ē risibil ē accñtalē. Scđo mō capit accñs ꝓ illo q̄ ꝓficit illud in quo est: nec necessario ꝓsequitur ipm: ꝛ ineſt ei cōtingēter. et sic sumit a porphirio in vniuersalib⁹ cū dicit Accñs est qđ adest et abest. ꝛ sic negam⁹ ꝓpōnē ꝑdictā ē accñtalē. Sūt multe alie dificultates circa istas scđas intētiones q̄ possēt hic moueri ꝛ adduci. (Utrū scđe intētiones sint vl fuerit ab eterno Utrū etiā habeāt esse vniuersale vel ꝓticulare. Et vtrū cessantib⁹ actib⁹ intellect⁹ possint eē. Utrū etiā sit ꝓcēdū in infinitū in istis scđis intētiōib⁹/ sic q̄ vna possit fundari sup aliā: ꝛ alia sup aliā. Sz causa brevitatis eas omitto. de hoc forte alias latius. quare. ꝛc.

¶ Finis primi tractatus.

¶ Hugoni mellier parisiensi inueni peritissimo ac prudentissimo. necnon impressori solertissimo. Frater Peregrinus ptalus de lugo/minoritani ordis. Salutē ꝛ cōmēdationē.

Epistola.

Quarto kalēdas februarii (dum tholosam pergerem mi charissime) tuas legi ītas dissertissimas: amore ꝛ benivolētia accumulatissimas. Quibus ꝓcepi. quātum me dilexisti/diligis et diliges. vix (vt scribis) posset dici. sane hoc minime putabā: q̄ mea in dies benivolētia apū te cumulatior esset. Nullo eni effectisti tē pore/vt vilus sim a te amari: nisi hodierno die. Ego tibi immortales refero grās. et horto⁹ ne minoris amicitiā meam facias q̄ ego tuā. iterūq̄ horto⁹ que aūt de tuo amore ad me scribis: plurima sunt ꝛ iam antiqua. nec permittā amicitiā nostrā esse ociosam et egere telibus. Si quid accidat in quo vel tua mihi possit opa ꝑdesse/vel ego tibi mea. Mando tibi hos breues codices/impressionī exhibēdos/et a te corrigēdos. Non te (cū sis prudētissimus) in multis suadeo. Facies (vt arbitror) dia ꝓ tua sapiētia/que ad honorem meū spectabunt. Male. Et ꝓcor si aliqñ per ocium: licet saltem tua manu ad me sepe scribas. Ne inter nos ꝑbari videatur qđ nostra in patria vulgatū est. remot⁹ ab oculis: a cor de remotus. Totiens eni tecū esse video⁹. quotiens tuas ītas lego. Iterum vale. nec minus (vt incepisti) me diligas/et charissimum habeas: quelo.

¶ Scõs tractat⁹ Naturas cões amplectitur.

¶ Incipit secundus Tractatus.

Tanc operepꝛecium est circa naturas cões aliq̃liter immoꝛari: de q̃b⁹ duo modi dicẽdi cõtrarij fundati in diuersis modis vniuersalia ponẽdi nascunt̃ oꝛiũtur. Pꝛo pꝛimo igit̃ expeditione alique p oꝛdinẽ ponunt ppositiones. Pꝛima ppõ. ois res est singularis: et nulla est talis que sit cõis in pluribus existẽs: saltẽ que sic creata. Scõa ppõ. oẽ vniuersale est termin⁹ cõis. ꝓbat. nã q̃cq̃d pꝛedicatur de pluribus est terminus cõis: sed vniuersale ꝑdicat de plurib⁹. ergo vle est termin⁹ cõis. Tertia ppõ quẽadmodũ triplex est termin⁹ cõis vt mẽtalis/ vocalis et script⁹. ita etiã triplex est vle/ mẽtale/ vocale ẽ scriptũ. Quarta ppõ. aliq̃d õꝛ vle dupl̃r. vno enim mõ in essendo sic videlz q̃ realiter existat in plurib⁹. et sic nullũ est tale saltẽ creatũ. Alio enim mõ in significãdo nõ q̃dẽ q̃ signifi-cet aliq̃d cõe vel naturã cõem: sed plura imediate singularia significat. datur exemplũ de isto termino hõ q̃ imediate ẽ pꝛincipal̃r oẽs hoies mũdi significat vt sozt̃ ẽ platonẽ. non tñ significat aliq̃d cõe multz. Et hoc mõ noiales vlia ponũt. nõ autẽ aliter. Et pꝛo hac opinione adducuntur alique aristotelis auctoꝛitates. Pꝛima est ex vi. metha. vbi ex intẽtione tractãs cõclusionẽ hanc dicit q̃ nullũ est vle q̃ sit substãtia: et q̃ impossibile est substantiam esse q̃cũq̃ vniuersaliter dictoꝛ. Item scõo metha. dicit impossibile est vniuersaliũ noim substantiã esse: dicit etiã. viij. metha. vle/ nec est substãtia nec geu⁹ nec accidens. Item in ꝓhemio de aia. vniuersale nichil est aut posterius suis singulari. Adducuntur etiã alique rõnes. Pꝛima si est aliq̃d vle existens in singularibus distinctũ ab eis: tũc seq̃ret q̃ posset eẽ sine eis. nã ois res nat̃ alia ꝓꝛ: põt per diuinã potentiã esse sine alia: sed ꝫ̃ns est absurdũ. ergo nõ est aliq̃ res vlis. Item si illa opinio esset vera. seq̃retur q̃ de⁹ nõ posset vnũ indiuiduũ anichilare nisi oia indiuidua destrueret. nã si anihilaret vnũ indiuiduũ destrueret totuz q̃ est de essentia illius indiuidui: et p ꝫ̃ns destrueret vniuersale quod est in eo/ et in aliis: ẽ sic alia indiuidua nõ manerent cũ non possint manere sine substantia coꝛ: hoc autẽ est absurdũ. Item seq̃retur q̃ aliq̃d de essentia chꝛisti esset dampnatum ẽ saluatum.

Pꝛia ppõ principalis Scõa.

Tertia

Quarta.

Pꝛia auctoritas Arist.

scõa aucto.

tertia auct. q̃rta aucto.

Pꝛima rõ.

Scõa rõ.

Tertia rõ.

Nam illa natura existens in xpo est realiter idem illi nature existenti in dampnato/puta in iuda. et sic idem esset dāpnatum et saluatū qđ nullus sane mentis hoc diceret/ & multas alias rōnes faciūt: quas b;euitatis cā omitto.

Cōtra opinionē noīa liū: arguūt scotiste.

Sed contra modum ponēdi arguunt scotiste auct;oritatibus & rationibus. P;imo auct;oritate aristotelis in p̄mo periarmenias dicētis q̄ res vniuersalis est que nata est esse in pluribus. dicit etiā ibidem q̄ vniuersale est/qđ est natum esse in pluribus. Similiter in antep;edicamētis Aristoteles ait q̄ scđe substantie dicuntur de subiecto & in subiecto nullomō sunt que tū essent in subiecto. Si vniuersalia non essent nisi termini: quia ipse scđe substantie sunt vniuersalia. Item p;imo phisico;ū illud q̄ vere est: vt homo diuiditur in aliquod q̄ vere est/vt in animal et bipes. Sed non diuidit in aliquod aīal singulare. igitur op;tet ponere aliqđ cōmune reale.

Sic rōnib⁹ arguunt.

Rōnibus arguūt sic p;obando q̄ in re ponēda sit natura vel res que de sui natura non est hec: et si sit hec hoc est per aliqđ contrahens. arguitur sic secluso oīi actu. intellectus plus ;ueniunt sō;tes et plato q̄ sō;tes et b;uncellus. Sed illō in quo conueniunt non est vnū numero & singulare: q; in nullo singulari cōueniunt. nec est terminus: q; circunscripto oīi termino adhuc sō;tes & plato cōueniūt. ergo. Itē secūdū philoso;phū. viij. phisi. in specie athoma. per differentias fo;males fit cōparatio: & non in genere: quia genus non habet talem vnitatē: ergo species habebit aliā vnitatem q̄ genus. et sic iam non erunt singularia: & talis vnitas speciei non est vnitas numeralis: quia in illa non fit cōparatio. ergo. Item animal diuiditur per rationale et irrationale: sed non est aliquod animal singulare quod sic diuidatur. ergo &c. Et multe alie rationes possent hic adduci: sed quia opinio est vera & euidens. ideo eas relinquo.

Opio ꝓba/ et vera.

Relicta igitur p;ima opinione tanq̄ falsa: & non de mente Aristotellis ponitur opinio scoti/tam in secundo sententiarum q̄ in septimo methaphi. que quidē opinio etiam consistit in aliquibus p;opositionibus.

P;ia ꝓpositio ꝑncipal

¶ P;ima ꝓpositio. nō omnis res de se et sui natura est singularis. Sed est aliqua res vniuersalis p;eter animam ab omnibus singularibus ex natura rei/siue fo;maliter distincta. et in pluribus singularibus realiter existens.

¶ Scda ppositio termin⁹ cõis vniuocus non est impositus: ꝓmo & ꝓncipaliꝫ ad significandum res singulares. Sed de ꝓmario significato aliqd cõe pluribus suppositꝫ cõicabile. Vꝫ intelligi de isto termino homo qui ꝓmo et ꝓncipaliter significat hũanitatẽ. ¶ Secundario autẽ et minus ꝓncipaliter significat oẽs hoies. vt stephanuz et arnaldũ & sic de alijs. qõ sic faciliter põt ꝓbari auctoritate cõmentatorꝫ nõia non imponunt nisi noto. Et doctius dicit q res quas vidit noia iposuit sed qui imposuit hoc nomẽ homo ad significandũ non vidit petrũ nec thomã: ergo non imposuit hoc nomen homo ad ꝓmo significandũ singulares hoies sed aliqo ipis cõe. Itẽ Aristoteles in ꝑdicamentis erꝫ esse habet: q scda substantia .s. hõ significat aliquid & non hoc aliquid. sed quale quid. modo quale quid est pluribus cõicabile ergo hoc nomen homo cũ sit nomẽ scde substantie significat cõe multis. ¶ Tertia ppositio vniuersale in actu .i. quod actu denotat vniuersale est ꝛceptus obiectiualis seu obiectũ cognitũ hãs vnitatẽ indifferentẽ seu indeterminationẽ indeterminatiõi cõtrarie: scõm quã ipm idem est in potentia ppinqua vt dicat de quolibet supposito. ¶ Quarta ppositio ad hoc qõ aliquid dicat actu vniuersale opoꝛtet q sit vnũ in multis & de multis non actu: sed impotentia ppinqua sic q sibi non repugnet dici de pluribus et esse in pluribus. ¶ Quinta ppositio licet alicui existenti in re non repugnat esse in alia re ab illa in qua est illud tamen non põt dici de quolibꝫ eius inferiori ꝓdicatiõe dicente hoc est hoc. ¶ Sexta ppositio illud qõ dicit sic de multis ꝑdicatiõe dicente hoc est hoc seu quod dicit vniuersale actu est vnũ obiectũ numero seu hꝫ vnitatẽ numeralẽ obiecti q vnica intellectiõe cognoscit & scõm illam indifferentiam seu indeterminationẽ cõtrariã dicit esse in potentia ppinqua seu ꝑdicabile de quolibꝫ singulari ꝑdicatione dicente hoc est hoc. ¶ Septima ppositio nichil dicit esse in potentia ppinqua vt dicat de multis ꝑdicatione dicẽte hoc est hoc: scõm vnitatẽ ꝑticularem quã habet in re. ¶ Octaua ꝓpositio licet in re sit aliquod commune quod non est de se hoc et cui non repugnat esse non hoc tale tamen nõ est vniuersale in actu quia deficit sibi illa indifferẽtia seu indeterminatio ꝛtraria secundũ quã ipm idẽ vniuersale

Scda ppositio ꝓncipalis.

Tertia ꝓpositio ꝓncipalis.

Quarta ꝓpositio ꝓncipalis.

Quita ꝓpositio ꝓncipalis.

Serta ꝓpositio ꝓncipalis.

Septia ꝓpositio ꝓncipalis.

Octaua ꝓpositio ꝓncipalis.

predicabile est de pluribus aliqua idemptifica predicatione dicente hoc est hoc que proprie debet fieri in recto.

co. relatiū. Existis ypothesibus que sunt de mente doctoris: clare patet qualiter est ponēda natura cōis in rerū natura etiam circūscripto oīni actu intellectus et multiplicata in pluribus suppositis que quidē natura est per se significatum termini cōis. Patet etiā ex dictis q̄ non sunt ponenda vniuersalia in rerū natura. quantū ad eoꝝ esse cōplectū vniuersalitatis (sicut multi rudes arbitrant) q̄ nullū tale ponitur actu preter intellectū. Et si quis querat quid intelligis q̄ naturas cōes.

Questio. Respōdeo q̄ nichil aliud intelligo nisi naturas realiter existentes in suis singularibꝰ ab ipsis ex natura rei siue formaliter distinctas quibus quantū est de se siue de earū natura non repugnat esse in pluribus sicut est humanitas vlsitas et asinitas q̄ sūt vere substantie materiales.

Dissolutio Nam humanitas de se ꝛ sui natura non est hec et singularꝭ. Ego probo: q̄ impossibile est intellectū intelligere rem vere sub ratione opposita sibi et contradictoria. Sed si substantia materialis puta humanitas ꝛ quelibet talis natura esset essentialiter de se hec et singularis/ tunc intellectus intelligens eam sub ratiōe vniuersalitatꝭ itelligeret eam sub ratione opposita sibi quia vniuersalitas opponitur singularitati. Et per hoc patet falsitas illoꝝ dicentiū naturā de se esse singularem. Imaginant enī(ꝛ male) q̄ natura non sit p̄ꝰ singularitate et postea q̄ eueniant sibi ēē singularitates. Unde nota ibi q̄ ista quattuor se habent per ordinem natura singularitas persona et operatio et hoc scōm Scotū in tertio sententiarū. Nam natura singularis nunq̄ esset singularis. nisi precesserit natura et nunq̄ natura esset ypostata nisi prius fuisset singularis. similiter nunq̄ ipsa natura operet nisi ꝑius fuisset ypostata: q̄ operatio est suppositi scōm philm precedit igitur in aliquo instanti nature natura ipam singularitatē ē singularitas ypostationem et ypostatio ipsam operationē. Et si quis arguat probando q̄ nulla sit res cōmunis sed quelibet res mundi sit singularis auctoritate boecij dicentis oīne quod est ideo est quia vnum numero est. Dicit etiam Auicenna q̄ illud quod est separatum ab intellectu est singulare.

Ad hec respondeo q̄ hy omne potest intelligi dupliciter.

nota q̄ hec sūt quattuor hūt aliqualē ordinem

Alia qō.

Dissolutio

Alio enim modo vt distribuit p̃ singulis generum. et sic p̃positio illa est vera. Alio modo potest intelligi vt distribuit p̃ generibus singulorum et sic p̃positio est falsa. Singulum enim suppositum alicuius communis est aliqua entitas singularis. Cõmunia aũt nõ sunt singularia. Aliter dicitur secundum doctrinam scoti. Vnde aliquid dicitur esse vnum numero tripliciter vno eñ modo per se p̃mo vt sunt differentie individuales. Alio modo per se sed non p̃mo vt individua. Alio modo denominative ꝙ per accidẽs sicut sunt tales nature communes seu significata formalia p̃timaria terminorũ cõmuniũ. Nam quilibet terminus cõmunis in creaturis de significato p̃timario significat aliquid quod de se nõ est hoc sed solũ denominative ꝙ per accidẽs. Etsi quis quetat vtrũ significatũ p̃timariũ termini cõmunis sit commune per realem existentiã Dico ꝙ non ponimus naturas cõmunes per realez existentiam sic ꝙ realiter existant in pluribus (sicut multi rudes arbitrantur) sed dumtaxat per indifferentiã quia quantũ est de se et de earum natura non repugnat determinari per quãcũq; differentiam individualem etiã aliam ab illa a qua determinatur: et isto modo humanitas dicitur esse cõmunis quia quantũ est de se sibi non repugnat determinari per plures differentias individuales. Nec valet fingere ergo deus poterit facere ꝙ natura mea determinetur per aliam differentiã individualem ab illa a qua determinatur: quia dato ꝙ nature mee non repugnat sibi secundum quid. repugnat tamen sibi simpliciter. puta et parte differente individualis identificate sibi realiter per quam determinatur.

¶ P̃positio tot sunt humanitates quot sunt suppositа ꝙ quodlibet suppositum habet suam p̃priam naturam quo corrupto corrũpitur eius humanitas que remanet in alio supposito eiusdem rationis. Et licet sint tot humanitates quot suppositа tamen est tantum vna species hominis abstracta per intellectum a sua ratione formali et ab omni existentia et sub ista ꝓtia similiter ab hic et nunc id est a loco et duratione que insequuntur individua existentia. Hanc p̃positionez aliqui scotistarũ volunt destruere sed in rei veritate nõ debent nec possunt ꝙ satis p̃fecto de talib⁹ miror quare scotiste nominant ꝙ non sunt

Alia ꝛsio.

Bizarditꝛa nouales et thomistas.

Euasio.

Dissolutio

Dispõ ad me notãda

Alia qō inquisitiua.

Et ſi quis querat vtrū illa ſpecies hois ſit ſubſtantia vel accūs: dico q̄ eſt vera ſubſtātia: qa illa ſpecies nō eſt niſi quiditas ſiue natura hois āliter ꝯſiderata quā ſit in ſuis ſingularib⁹. Et ſi obijciat illud qō ſit ab intellectu eſt accūs illa ſpecies ſit ab intellectu. ergo erit accūs. ¶ Dico q̄ argumentū nititur falſe imaginationi. Imaginat enī q̄ intellect⁹ ꝓducat illā ſpeciē q̄ tā falſiſſimū eſt. ſed ſolū intellectus eā cōſiderat aliter q̄ ſit in ſuis ſingularib⁹: ꝙ abſtrahit a loco ꝯ duratiōe. ꝛc. ¶ Eriſtis oib⁹ ptz q̄ ymaginatio aliquoꝝ dicētiū idez eſſe in iferno ꝯ paradiſo eſt truſatica. Et ſi iterꝝ queraſ vtrū illa natura que de ſe nō eſt hec ſed q̄ aliqō cōtrahens eſt hec. ſit vna aliqua vnitate reali. minoꝛe vnitate numerali. ¶ Pro ſolutiōe huiꝰ

Queſtio.

Soluti⁹.

ꝓ:ia ꝓpō.

difficultatis. ¶ Pono aliquas ꝓpōnes. Pꝛima ꝓpoſitio quicqd cōuenit alicui ſcōm ſe: aut in vltima hcīone conuenit ei in pꝛimo modo dicēdi per ſe. hoc ptz q̄ auicenā dicētem q̄ eq̄itas eſt tā equinitas ꝯ nichil aliud. ¶ Scōa ꝓpoſitio vnitas eſt ꝓpꝛia paſſio entis. iō ꝗlibet entitatē ſequitur ſua ꝓpꝛia vnitas. ¶ Tertia ꝓpoſitio in quolibꝫ ſingulari ſunt due vnitates de eo q̄ denoiationē extrinſecā pꝛedicabiles. ¶ Pꝛima vnitas vocaſ ſibi ꝓpꝛia quam hꝫ ab indiuiduo entis in ipō repto iō vniuerſale eſt vnā tali vnitate. ¶ Scōa vnitas vocaſ vnitas indiuidualis quā hꝫ a ꝓpa differētia indiuiduali. ¶ Eriſtis ꝓpōnib⁹ elicitur vna diſtinctio ꝯ tria dicta.

Scōa vnitas

Nota vnaꝫ diſtinctionez ꝯ tria dicta.

Natura vniuerſalē eſſe vnā pōt intelligi tripliciter. Uno mō quiditatiue ꝯ eſſentialiter: ita q̄ vnitas de ea ꝓdicetur in ꝓmo mō dicēdi per ſe: ꝯ ſic natura nec ē vna neq̄ plures nec vniuerſalis neq̄ particularis. Alio modo pōt itelligi q̄ natura ſit vna denoiatiue et ꝙ accūs: et ſic natura poteſt dici vna/et ꝙ hoc inferūtur tria dicta. ¶ Pꝛimū dictū quacūq̄ operatione intellectus ſeclusa. natura vniuerſalis hꝫ vnā vnitatem cōſequentē ſuā ꝓpꝛiā entitatem que vocatur vnitas ſibi ꝓpꝛia: que ꝓpꝛie nō dꝫ dici vnitas generica. nec ſpecifica nec numeralis. nō quidē generica nec etiā ſpecifica: quia illas hꝫ ab intellectu: nō nūeralis/ q̄ talis vnitas eſt minꝰ vnitate numerali. ſcōm dictū. natura vniuerſalis eſt vna per denoiationē intrinſecā ab vnitate ꝓpꝛia ſui ſuppoſiti. tertiū dictū. ꝗditas vniuerſalis hꝫ vnitatē realem ſtilꝫ vnitatē minꝰē ſui ſuppoſiti. et hoc q̄ denoiationem

pꝛia vnitas

ꝑmū dictū.

ſcōm dictū.

tertiū dictū

intrinsecã. Et istis omnibus ꝑt directe respondeti ad dictã difficultatẽ q̃ q̃ditas vniuersalis secluſa quacũq; opatione intellectus est vna quadã vnitate reali q̃ est minor vnitate numerali minor q̃dem intensiue sed maior extensiue et talis est sibi ꝓpria. Et si iterũ queratur vtruz talis quiditas cõis sit vniuersalis secluſa opatione intellectꝰ ꝓ isto difficultate noto vnã distinctionez et vnã ꝓpositionẽ. distinctio est talis aliquid dicit vniuersale dupliciter vno eñ modo in potẽtia z sic oñe illud quod est aptũ natũ esse in multis dicit vniuersale. Alio modo aliq̃ dicit vniuersale in actu z ad ipsum requiruntur due relatiões ¶ Prima est aptitudo ad esse in multis que ꝓprie vocat cõicabilitas. ¶ Scõa est relatio dicibilitatis a qua vniuersale formaliter dicit de multis vniuersale eñ est vnũ in multis z de multz z per hoc ponit talis ꝓpositio. secluſa quacũq; opatione intellectus quiditas cõis habet primã habitudinẽ que est cõicabilitas multis Quacũq; eñ opatione intellectus secluſa. ista quiditas .ſ. humanitas est multis cõicabilis. Sed quiditas cõmunis non habet relationẽ dicibilitatis a se sed eam habet ab intellectu cõsiderante illam quiditatẽ per modũ vnius obiecti intrinseci considerante etiã illud obiectũ intelligit esse cõmunicabile multis quibus attribuit ipsum obiectum esse intellectũ z statim in ipsa quiditate sic intellecta fundatur vna relatio dicibilitatz a qua relatione quiditas vniuersalis dicit formaliter et in actu vniuersalis: ob hanc quidam causam dicebat cõmentator q̃ intellectus facit vniuersalitatẽ in rebus. ¶ Quod autẽ extra intellectum sit dare aliquã vnitatem minorẽ q̃ sit vnitas numeralis ꝓbatur medio doc. sub. elegantissimo. Nam si ois vnitas realis esset numeralis. tunc ois diuersitas realis esset numeralis. zsequẽs est falsum ergo et añs: ꝓbatio zsequentie q̃ vnum et multa idem et diuersum sunt opposita r. metha. Et quotiẽs dicit vnũ oppositorũ totiens dicitur et reliquũ primo topicorũ ergo cuilibet vnitati correspõdet ꝓpria diuersitas. sua falsitas zsequentis ꝓbatur. Nã omnis diuersitas numeralis inq̃tuz numeralis est equalis z sic tñ differt sortes a platone q̃tũ a brunello. Tũ q̃ sequeret ex hoc q̃ intellectus non posset abstrahere a sorte et a platone aliquod cõe magis q̃ a sorte et a brunello.

Alia qõ. 3 Dissolutio

Prima relatio. Scõa relatõ

Probatio q̃ extra itellectũ sit dare aliquã vnitatẽ minorẽ q̃ sit vnitas numeralis.

falsitas frā cisci de mar chia.

Et per istā pbationē ptz falsitas frācisci de marchia dicē tis nō fuisse de mente scoti ponere aliquā vnitatē positiuā ex natura rei minorē vnitate nūerali: sed dūtaxat pziuatiuā. Et multis rōnib⁹ hoc pbat: quas breuitatis causa relinquo: qz nō oēs dūt ppositu. Et si iterꝝ querat cuⁱ⁹ rei causa reales ideſt scotiste. Ponunt hmōi ḋditates coēs. cū nō sūt necesse. nō eni ponēda est pluralitas sine necessitate. pzio phisi: ozꝝ. Rūdeo pzta nolales ꝫ thōistas hmōi quiditates totaliter negantes q̄ q̄ntuplex est necessitas.

Alia q̄stio.

Dissolutio valde notā da.

Pzima necessitas ponēdi ḋditates cōes.

Pzima est ppter p̄dicationē. nam hec p̄dicatio est vera ꝫ essētialis thomas est hō ꝫ arnaldⁱ est hō. Et hoc fuit necessitas ponēdi in natura humanā pcisaz in sua quiditate et rōne fozmali a ꝫditiōib⁹ indiuiduātibus.

Scda necessitas.

Scda necessitas est ppter rez diffinitionē: qz eni hō vnifozmiter diffinitur in potētia ꝫ actu: ꝫ q̄ ꝫñs diffinitiones sunt ip̄mutabiles et incozruptibiliuz sicut dicit phūs. j. poste. necesse fuit ponere aliqua ppzia diffinibilia. s. naturas cōes impermutabiles et fozmaliter pcise ab actu.

Tertia necessitas.

Tertia necessitas est ppter demōstrationē: nā demōstratio est incozruptibiliū ꝫ infallibiliū.

Quarta necessitas.

Quarta necessitas est ppter p̄dicatoꝝ coozdinationē ꝫ terminoꝝ distinctionē. Nā coozdinatiōes p̄dicamētales sūt necessarie ꝫ incōmutabiles ꝫ ipse sūt q̄ ḋditates et dīas ḋditatiuas eaz. Et isto mō posuit auicena ḋditates sepatas in. v. metha. cap. j. qū dixit eqnitas est tm eqnitas ꝫ nichil aliū Et nota (vt habui a hieronymo italo bagnacauallo viro ḋdez p̄stātissimo: cuius aīa in pace requescat) q̄ p istā separationē nō debem⁹ intelligere aliquā separationē localē vel aliquē respectum distātie aducniētem: sed pcise debem⁹ intelligere sepationē ideſt nō inclusionē in sua rōne fozmali. vt ḋditas vniuersalis in suo intellectu abstrahit p̄mo ab hecceitate q̄ ponit p̄petas indiuidualis. Scdo abstrahit ab hic et nūc hoc ē dictu a loco ꝫ duratiōe: qz talia sequūt indiuidua exīstia. Tertio abstrahit ab exīstia et actualitate: q̄ actualr aliqd exīstit: qz actus ꝫ potētia exīstere ꝫ nō exīstere nō diuersificāt essentiā. Quarto abstrahit a subsistētia.

Questio.

Hi q̄ras an abstrahāt a realitate.

Solutio.

Dico q̄ si reale capiat q̄ eo cui non repugnat exīstere ī rez natura: sic ḋditates nō abstrahūt a realitate.

Alia qō. Solutio.

Hi q̄ras scdo an ḋditates sic abstracte ꝫ pcise sint in rez natura vel in aīa. Dico q̄ sūt obiectiue in aīa:

q̃ accidit eis q̃ intelligant. Sũt etiã res natura q̃ accñs q̃ accidit eis q̃ actualiter existãt. Si q̃ras tertio quomõ talia possunt esse in pluribus. Dico q̃ hoc accidit per ꝓ ꝓprietates indiuiduales: quibus per accñs cõiunguntur. Si queras quarto vtrũ hoc sit circũscripta oi operatione intellect⁹ vel solũ s. ꝺz cõsiderationẽ intellectus. Dico q̃ hoc est circũscripta oi opatione intellect⁹. ꝓpositio accidit hoi inq̃tũ hõ q̃ sit in cõsideratione ñra alioquin q̃ nõ intelligeret corrũperetur. Quinta necessitas est. quia potentie actiue agẽtis semper corrñdet aliqua potentia ex parte rei ꝓducibilis. Illa autem potentia ꝓducibilis fundatur necessario in aliquo positiuo. Illud autem non erit nisi aliquod esse quiditatiuum. ergo ꝓpositum. ꝓbatur etiã q̃ in oi transitu de cõtradictorio in cõtradictoriũ opꝛ necessario dare aliq̃ q̃ sit cõ vtriq; termio q̃ transeat de nõ esse ad esse vel ecõuerso. Illud autẽ q̃ fic trãsit virtute agẽtis nõ põt esse termin⁹ a quo nec termin⁹ ad quẽ q̃ vnũ oppositũ nõ sit reliquũ sicut albũ nõ sit nigrũ: ergo opꝛ semp dare aliq̃ abstractũ q̃ trãseat a termino a quo ad terminũ ad quẽ. Iste cui fuit mod⁹ phlõꝛ in oi trãsmutatione de non esse ad esse necessario quereret materiã ꝓximã ex pteriit eos ex nichilo aliq̃d fieri. Cõcludamus igit necessitatẽ ponẽdi tales quiditates siue naturas cões saltem inesse quiditatiuo nec tñ est necesse ponere oẽs quiditates iesse quiditatiuo: sed dũtaxat illas q̃ naturesunt necessarie ex vtiles. Et fertur ab aliquib⁹ nostris q̃ illud est q̃ditas entis: sed quicquid sit illud nõ curo dũmodo habeã ꝓpositũ cõtra illas negãtes. Si quereret vtrũ quiditates in singularib⁹ existẽtes ad singulariũ corruptionẽ totaliter anthilentur vel non. Rñdeo q̃ omno sunt incorruptibiles ex necessarie cũ sint scibiles ex diffinibiles: nec desinũt esse ens: nec habere ꝑdicata ꝓpria si separetur ab entibus: nec põt totalr separare ab entia: q̃ dato q̃ desinant esse in isto indiuiduo actualr existẽte: (sicut diximus supra) adhuc remanent in alio eiusdez rationis cum illo. Semp enim manet aliquod indiuiduum cuiuslibz speciei in quo remanet tota natura speciei: qa nõ põt semp manere in vno indiuiduo. Et si q̃rat/ dato casu possibili q̃ ola indiuidua speciei humane essent corrupta nichd quiditas hois puta humanitas esset omnino nihil.

Alia qõ. Solutio.

Alia qõ. Solutio.

ꝓpõ

Quinta necessitas ꝓbat q̃ est necessitas ponere tales q̃ditates in eẽ q̃ditatio

Solutõ harum necessitatum.

alia difficultas. Solutõ difficultatis.

Alia qõ.

Solutio. Respõdeo nõ amittẽdo casum: qa ipossibile est scõm aristotelem vnã speciem totaliter destrui ꝫ anichillari. Sed nõne deus hoc poterit facere. qꝛ est omps. Dissolutio huius questiõis est valde difficilis: ꝫ ideo nõ ad me attinet.

Nota vnaꝫ distictionẽ. ¶ Er istis oibus nota talem distinctionem. nature coẽs possũt cõsiderari dupliciter. Uno modo vt sunt precise ꝫ abstracte in suis quiditatibus et rationibꝰ formalibꝰ a cõditionibus indiuiduãtibus siue ab actu. ꝫ sic dico q sunt impermutabiles qꝛ vt sic de ipsis fiunt demõstrationes ꝫ diffinitiones que sunt necessarie scõm philosophũ primo posteriorꝫ. Alio mõ pñt cõsiderari vt sunt in singularibꝰ ꝫ contracte per dkas indiuiduales: ꝫ sic dico q tales nature sunt pmutabiles et coꝛruptibiles in ipsis singularibus que tñ remanẽt in alijs eiusdẽ rationis: saltẽ in aliqbꝰ. Unde coꝛrupto sorte coꝛrupitur eiꝰ humanitas que erat idẽptificata realiter cũ ipso sorte ꝫ remanet in alis suppositis eiusdẽ speciei cũ illo. Et si quis querat vbi est illa humanitas que est precisa ab intellectu in sua quiditate ꝫ ratione formali. Dico q est obiective ꝫ q accñs in itellectu. qꝛ accidit sibi vt intelligat est tñ realiter in suppositis cõtracta per differentias indiuiduales. Nõ tñ dico q intellectus eã sic cõsiderat. Sed precidit ab hecceytate. ab hic et nũc. ab existentia et actualitate.

Questio. Solutio. ¶ Nõ ponimꝰ igitur ydeas esse essentias ppetuas ꝫ eternas: ab oibus suis singularibꝰ eẽ distictas (sicut forte q nõ credo plato posuit) Dicebat enĩ (vt fama est apud aristotelẽ scõo posteriorꝫ.) q ille essentie erãt vere res incoꝛruptibiles. etiaꝫ destructis oibus singularibꝰ quibus erat purũ accidẽtale existere in rerꝫ natura. Et per hoc aristotelis dictũ soluebãt qui dicit scięttas esse incoꝛruptibiliũ. Sed hec opinio est falsissima. qꝛ videtur negare creationẽ ꝫ creattionis possibilitatẽ. sicut in pꝛio sñiaꝫ ad longũ. doc. deduxit subti.

Opinio lyn conienſis. ¶ Ideo melioꝛ est lyncolẽsis cñtio: hanc difficultatem quomõ scꝫ vniuersalia sunt icoꝛruptibilia saluare volẽtꝫ Et dicit sic. Uniuersalia sunt pꝛincipia cognoscẽdi apud intellectũ purũ et a fantasmatibꝰ separatũ. Possibile est cõtemplari lucem pꝛimã que est causa pꝛima. et sunt pꝛincipia cognoscẽdi rerũ que sunt increate ab eterno erãtes in causa pꝛima. Quiditates enĩ rerꝫ creandarꝫ que fuerũt in pꝛima causa eternaliter. Sunt rationes rerũ creatarꝫ.

et cause formales ⁊ exemplares ⁊ he sunt quas plato ydeas vocauit et scõm ꝑm he sunt ꝑa genera ⁊ species ⁊ principia essendi ꝙ cognoscendi eo ꝙ cũ intellect⁹ purꝰ poteſt in hijs deficere intuitũ in ipſis verissime ⁊ purissime cognoscit res creatas scõm ipsam ꝑmã lucẽ ⁊ in qua cognoscunt cetera. Et planũ est ꝙ vniuersalia ista diuina sunt incorruptibilia et hoc est ꝙ dicit augustinus veritates infalibiles vident in rebus eternis ⁊c. Nolo hoc certamẽ ingredi q̃ essem nimis plirus videt doctor̃ in ꝓmo sententiarũ. Attende in hũc ꝙ iste quiditates sicut est humanitas lapideitas asineitas que sunt vere substãtie non distinguunt realiter a suis ꝓprijs differentijs eas ad singularitatẽ cõtrahentibus. Nam humanitas mea. ⁊ pegrineitas sunt vna ⁊ eadẽ res realiter. formaliter autẽ distinguunt. Cõtra hoc obicit sic. capio illã differentiã individualẽ. s. pegrineitatẽ ⁊ naturã quã cõtrahit. ⁊ quero an inter illa sit maior distinctio ꝙ inter duo id̃ individua aut minor non maior q̃ non differũt realiter: duo vero individua realiter differũt: nec minor. q̃ tunc essent eiusdẽ rationis ⁊ ꝙ sequẽs si vnũ est de se vnum numero ita ⁊ reliquũ. Item q̃cũq; aliqua duo sic se habent ꝙ vnus vere affirmatur de vno ⁊ illud idem vere negat de alio illa distinguunt realiter. Sed sic est ꝙ aliquid vere affirmatur de natura cõmuni ⁊ illud idem negatur de differentia individuali ergo illa distinguunt realiter. Nam de natura cõmuni affirmat cõicabile et illud idem negatur de differẽtia individuali ergo Ad ꝓmũ istor̃ dico ꝙ differentia individualis ⁊ natura sunt ꝑmo diuersa formaliter et tamen realiter ydẽptificant cuiusmodi non sunt duo individua Ad scõm dico ꝙ non est incõueniẽs ꝙ eadẽ res realiter sit cõicabilis ⁊ incõicabilis. Cõtra istã responsionẽ arguo sic q̃ tunc duo cõtradictoria possent verificari de eodem ꝙ est destruere totam logicã. Ego ꝓbo q̃ cõicabile ⁊ nõ cõmunicabile contradicunt et ꝙ te de eadẽ natura verificãtur ergo ⁊c. Pro solutione (si placet) notabis ꝙ contradictio est affirmatio ⁊ negatio eiusdem ꝓdicati de eodẽ subiecto ad idem scõm idem simili et in eodem tempore ⁊ per hoc solvitur argumentũ. quia illa contradictio nõ est ad idem sed est respectu diuersor̃. Unde natura mea dicitur esse singularis ꝓ eo ꝙ contrahitur ⁊ incatinatur

Nota diligenter.

Contra.

Scõm argumentũ.

Ad solutionẽ ꝑmi argumenti

Ad scõm Obiectio

Solutio.

quid sit cõtradictio

siue hecceitatem. q differentiã individualẽ. tamen non sibi repugnat cõicari alteri & tũ nũq cõicabit & ideo ista cõtradictio non est ad idẽ. sed potius est respectu diuersorũ. Et si dicas frustra est illa potentia. q non reducit ad actũ sed natura hũana cõtracta q differentiã individualẽ potest cõicari alteri. qr sibi non repugnat q tũ est de se (vt dixisti supius) ergo cõicabit. Dico q ois potentia reducit ad actũ vel est reducibilis & hoc sufficit. Ulteri⁹ est notandũ q vnitas specifica potest triplicit describi vt ingeniose declarat canonic⁹. Uno eñ mõ q causas materiales. Secõ mõ q causas extrinsecas Tertio mõ q effectũ Sed tantã pliritatẽ vitando pmo mõ describã. s. q causas materiales vt appariat qualis sit intentio ponentiũ istã. Dic igit q vnitas specifica est indistinctio aliquoꝝ natura aliq participantiũ in esse diffinibili & quiditatiuo illius nature. Et distinctio eorũdẽ adbusciq non participãtibus illã naturã secm suũ esse diffinibile & quiditatiuum vt vnitas specifica in humanitate est indistinctio in esse hũano vel in esse diffinibili & quiditatiuo & distinctio hominũ a non hoibus & ab his q nõ participãt hũanitatẽ vel esse hũanũ. Est tamẽ dupler entitas specifica: quedã est increata que est determinata ad actualẽ existentiã ex ratione sue q̃ditatꝫ indiuisibilis imptibilis i plura suppositaꝫ quodlibet eius suppositum est eus q essentiã ex eo q habet totã quiditatẽ siue speciei. Entitas autẽ creata est q oppositũ Propositio q̃ditas in rebus creatis nõ est entitas simplicit sed secm quid. Quod autẽ sit talis vnitas siue natura in rerũ natura. Probat. Quecunq non sunt distincta necessario sunt indistincta. et quecunq non sunt diuisa necessario sũt indiuisa. & econuerso: sed sortes & plato sunt specifice non distincti nec diuisi extra intellectũ. & etiã positiue ergo sunt specifice indistincti et indiuisi sed indistinctio et indiuisio fundant vnitatem. ergo pposituũ. Ex ista probatione patet falsitas aureoli qui nititur probare oppositũ in rei tũ veritate non facit. Sed insurgit dubiũ quid sit ista natura siue vnitas specifica. Utrũ sit aliud ens a suis partibus & videtur q sic: qr commentator pmo phisicoꝝ. cõmento decimo septimo videtur dicere q totum licet sit aliud a partibus siue a qualibet pte seorsum non tamen ab oibus partibus simul. Sed in

Euasio q̃d sit vnitas specifica.

Dupler est entitas.

ppõ notanda.

Falsitas aureoli.

Dubiũ insurgit.

cõmentatoꝝ

Scotus.

oppositū est doctor subtilis in tertio sententiarū distinctione scda questione scda vbi expresse tangit istā difficultatē: & ostendit q illa quiditas siue totū methaphisicū sit ens aliud ab oibus partibus coniunctim & diuisim: quia scōm argumentum philosophi. septimo metha. in fine. Manet. a. & .b. & nō manet ab. Et idē realiter nō potest manere et non manere ergo ab. est aliud realiter ab. a. et .b. Itē terminus generationis est aliquid habens entitatē ppriam. sed totū/est primus terminus generationis nō autē materia & forma. ergo illud totū erit distinctū realiter a suis partibus Itē sequeret q nullū ens esset cui per se in esset ppria passio vel ppria operatio/ vel quodcūq accidēs ppriū illius speciei q hec non i sunt partib⁹ sed potius toti ergo ppositū. Ad argumentū cōmentatoris dico q nichil aliud volebat habere niū ponere differētiā inter partes diuisim sumptas et simul supatas quia partes diuisim sumpte non integrant totuz. sed bene partes simul sumpte. Aliter tamen respōdet doctor subtilis Sed ꝓma respōsio satis sufficit. Sed vtrum talis quiditas sit alia ab entitate absoluta: breuiter dico q non. & ybak medio doctoris subtilis elegantissimo: q solus respect⁹ nō sufficeret ad hoc q totū diceret ꝑ se vnuz quia in toto vno per accidens est per se respectus et essentialis partis ad partem vt patet de dependentia accidentis ad subiectū. Similiter quiditates omnium absolutorum non essent tūc formaliter entia respectiua. ¶ Quod tamen oporteret si entitas propria totius esset respectus. Sed vtrum talis quiditas sit alia forma a forma partis. Unde est ibi notandum q duplex est forma quedam est forma partis alia est forma totius Nam forma partis est illa que dat esse essentiale composito et informat ipsum. Sed forma totius est qua compositum est ens quiditatiue et hoc modo totum est ens formaliter forma totius sicut albuz dicitur album albedine non quidem q forma totius sit quasi causa ipsius totius cuz materia et forma partialit causās quasi totum. sed est ipsum totum precise et simpliciter consideratum secundum illum modum dicendi quo loquitur auicena quinto methaphisice equinitas est tantum equinitas et nichil aliud: Ista declaratiōe presupposita que est de mente doctoris respondet ipse in tertio sen-

nota argumentū phi losophi. vij metha. sc ōo ybak.

Ad solutionē argumenti cōmentatoris.

Aliō dubiū solutio duobiꝫ.

aliō dubiū solutio duobiꝫ.

tentiarum dis. scđa questione scđa. q illa quiditas est alia forma a forma ptis. i. ab alia intellectiua. patet q dictum fuit supius q totũ distinguit realit a suis partibus. Ita q partes possunt remanere ipso toto destructo. sicut patuit in triduo. vbi illud benedictũ corpus ⁊ illa bñdicta alia erant vnita diuinitati et tamẽ ipsa q̃dita erat destructa. Et ideo hec ꝓpositio erat falsa ꝛps i triduo est homo

Questio

Et si queras a quo causat talis quiditas: dico q est causaliter a partibus simul sumptis. s. materia ⁊ forma. ⁊ non ab alijs. Si queras causam: quare partes vnite causant illam tertiã entitatẽ dico q sicut ex materia et forma. fit vnũ cõpositũ p se. et vnum est actus ⁊ aliud potentia: ita etiam partes essentiales simul vnite causant illam tertiam entitatẽ. quia vnũ est actus ⁊ aliud est potentia: sic etiã respondit philosophus octauo methaphi. quare ex materia et forma fit vnũ per se quia vnũ est actus ⁊ aliud potentia. Si iterũ q̃ras quare vocat tertia entitas ⁊ nõ prima nec scđa. Dico q vocat tertia q̃ esse materie et forme p̃supponit vnde nunq̃ esset vel resultaret nisi esse materie ⁊ forme essent adinuicẽ vnita. Et hec sufficiant dicta: p̃o hac materia. Essent multe difficultates alie que possint hic adduci. Tamẽ alijs eas relinquo.

Solutio

Solutio ꝓncipaliũ argumẽtorũ.

Nunc restat aristotelis auctoritates et eoꝝ ratiões soluere. Et p̃mo pono vnã distinctionẽ apme notandã. et satis apud scotistas cõmunẽ vniuersale potest capi tripliciter vno eñ modo p subiecto vel materiali et fundamento siue ꝓme intẽtionaliter. et hoc duplicit vno eñ modo p fundamẽto remoto vniuersalitatis ⁊ tale vocat vniuersale methaphisicũ: ⁊ sic est natura cõis q̃ est vna tñ a ꝑtes rei minor tamẽ vnitate nũerali oĩ ope intellect circũscripto ⁊ remoto de quo dicit ꝑhũs. vij. phi. q in spẽ specialissima fit 2patio ⁊ nõ in gñe q̃ spẽs dicit aliq̃d vnũ a ꝑte rei genꝰ do nõ q̃ nõ intelligit de vnitate cõceptus ⁊ de vo spectat ad methaphisicũ. Alio eñ mõ sumit p fundamẽto p̃io illi⁹ intẽtiõis ⁊ tũc ꝛ vle scõs ꝛple tã ratiões vniuersalitat ⁊ sic est natura cõis ens in intellecta possibili in potẽtia ꝓpinq̃ ad hoc vt cõcipiat ab eo vt vnũ obiectũ nũero intelligibile dicibile de oĩb⁹ suis inferioribꝰ ꝓdicabile dicere q̃ est q̃ sit in recto Et ista vniuersalitas nõ ꝛ extra intellectũ ⁊ ꝛ eã ab intellectu agente

Scõo mõ.

Et de isto spectat ad libros de alia. Scõo mõ capit vle p formali siue scõe intẽtiõ aliter: & sic est vn⁹ respect⁹ rõnis derelict⁹ p actũ collatiuũ nri intellect⁹ vl voluntat⁹. et de isto spectat ad logicũ. Tertio mõ sumit p aggregato ex vtroq; & sic ẽ eus p accns: & tũc de ipo nõ ẽ scia. vj. metha. Tertio mõ

¶ Hac distictiõe psuppolita Rñdeo ad arl. auctoritates

Ad pmã dico q ibi loqbat scõs platõis opinionẽ. & sic ve- Ad p̃imã.
nuste loqbat. q̃ nullum tale (si ita sit vt imponit sibi) est substãtia vel accns: sed qdẽ potius mõstrum appellatẽ.

¶ Ad scõam & tertiã dico q ibi loqbat phus de vniuersali p formali. nõ autẽ p substracto. Vñ vniuersale p forma li nõ est nisi qd derelictũ mediãte ꝓparationatiua. et illõ ner est substãtia ner accns si vñ intelligat. ¶ Ad q̃rtã di- Ad scõas et tertiam
co q sic glosat ab aliqb⁹ posteriꝰ. Vniuersale aut nichil est: aut posterꝰ id ẽ vniuersali⁹ suo posteriori. Aliter rñ- Ad quartã.
det de mgris. si plz ipm videbis in summulis. in tractatu suppõnũ. ¶ Nũc restat soluere cor rões. ad pmã nega Rõnũ cor
mus ꝓnam. Ad pbationẽ dr q nõ ois res prior nr altera solutiones
põt separi ab illa: nisi inter ipas sit distictio realis & essen tialis. sic nõ est in pposito. ¶ Ad scõaz negat ꝓna. q̃ crea Ad scõaz re
tio & destructio. generatio & corruptio non respiciunt nisi lationem
singularia. vt phus plz pmo metha. Concedim⁹ tñ deum vnũ indiuidũ cum sit alio nõ posse destruere qn alia de- struat idiuidua. illa tñ destructio illud nõ respicit sed pci- se singulare. ¶ Ad tertiã dicat q nullũ est inrõueniẽs (vt Ad tertiam
aliq tradũt) q aliqd qõ est eiusdẽ speciei cũ alio sit miserũ rõnem cor
et infelix alio exãte saluo & felici. ¶ Est igit hui⁹ scõi tra Argumẽtũ
ctatus argumẽtũ q est ponẽda aliq̃ natura cõis realit in suis suppolitis exns: et ab ipsis er natura rei siue formali ter distincta cui ẽtũ est de se nõ repugnat esse in plurib⁹. q̃- qdẽ natura (q̃cũq; vpatione itellect⁹ sepcluſa) est vna q̃dã vnitate reali que est minor vnitate numerali. minor qdẽ intensiue: sed maior extẽsiue. & talis vnitas est sibi ꝓpria ¶ Nõ ponimus igitur ydeas a singularib⁹ suis sepatas (sicut multi infelicati & demẽtes pẽsitant & autumãt) sz dici- mus naturas cões esse p indifferentiã p ẽtonon repug- nat eis esse in pluribus. & tñ nũq; erũt. sic intelligit sco tiste. si aliꝰ aliter optnẽtur. ludẽt cuz ipsis in aere. Et qb⁹ ipsi chymeris abũdãt: illas realiſ generi attribunt.

¶ Finis scõi tractatus.

¶ Tertius Tractatus reales respectus tãgit.

¶ Incipit tertius Tractatus.

Dictoꝝ recapitulatõ

DEterminatis naturis cõibus ⁊ declaratis. positis q̃ aliquoꝝ opinionibus ꝙlequẽter ad respectꝰ reales accedendũ est Et ꝑmo est notandũ q̃ natura hoꝝ que sunt in hoc tertio tractu est esse dependens ad aliud tanq̃ ad terminũ. Ex quo patet q̃ ista que ibi ꝙsiderant siue ponunt dicunt impfectionẽ ꝑ quanto dependent. dependere cũ est quid impfectiõis. ⁊ esse independens est quid pfectiõis. ¶ Propositio solus deus est summe pfectus quia est indepẽdens ⁊ imutabilis. Attende insup diligenter q̃ nõ intẽdo hic loq̃ de respectu siue relatiuo gramaticali qđ notificat rẽ ꝑius notificatã ꝑ suũ añcedẽs : ⁊ hoc ẽ q̃ vulgo dr̃ relatiuũ gramaticale est reiañlate recoꝛdati usũ. vt thomas currit et ille comedit. Sed dũtaxat intẽdo loq̃ de respectu siue relatiuo logicali cuiꝰ esse est ad aliud tanq̃ ad terminũ: vt esse ꝑtis: ad esse filij: ⁊ filij cr̃: ad patris esse. Attẽde igit diligenr̃ vt hꝝ franciscꝰ de maronis oꝛdis minoꝝ vicesima vona dis. sui ꝑmi sentẽtiaꝝ q̃ sunt septẽ gña relationũ siue relatiuoꝝ.

Prima septẽ gña relationũ.

ꝑmũ genꝰ.

Pꝛimũ genꝰ diuidit in relationẽ scõm esse/ ⁊ in relationẽ scõm dici ꝙ: ã relatio scõm esse est illa q̃ de ꝑncipali significato et totali reponit in ꝑdicamẽto ad aliqđ sicuti paternitas ⁊ filiatio ⁊ similitudo. Sed relatio scõm dici ẽ illa q̃ de significato minꝰ ꝑncipali reponit in ꝑdicamẽto ad aliqđ de significato aũt ꝑncipali reponit in alio ꝑdicamẽto puta qualitat; vl cuiuscũq̃ altius ꝑdicamẽti.

scõm genꝰ.

¶ Scõm genꝰ diuidit q̃dã est relatio realis. Alia est rationis: vũ relatio realis est illa que non dependet ad actu intellectꝰ siue volũtatis siue cuiuscũq̃ alterius potẽtie. ita q̃ suũ esse non est suũ intelligi: sicut est paternitas et filiatio: et ad istã relationẽ tres cõditiões requirunt.

Tota tres cõditiões.

¶ Pꝛima ꝙditio est q̃ extrema sint realia sic videlicet q̃ in ratiõe fundandi ⁊ terminandi nõ dependeãt ad intellectu.

ꝑma ꝙditio

¶ Scõa ꝙditio est q̃ extrema sint realiter distincta. ⁊ hec scõa ꝙditio debet intelligi de relatiuis intrinsecus aduenientibus.

scõa ꝙditio

¶ Tertia ꝙdictio est q̃ relatio oꝛiat inter extrema et natura extremoꝝ et non per

ltia ꝙditio

actū cōparatiuū intellectus. ¶ Relatio aūt rationis est qua cuius suū totū esse dependet ab actu intellectus siue voluntatis Ita q̄ suū esse est suum derelinqui mediante comparatione actiua. Et de ista satis dictū fuit in p̄mo tractatu. ¶ Tertiū genus diuiditur in relationē aptitudinalē et actualem. Unde breuiter relatio aptitudinalis non est nisi aptitudo. vel inclinatio ad actum aliquē que p̄cise requirit terminū in aptitudine. et semper p̄dicatur de suo fundamento in concreto in secundo modo dicē di per se cum quo fundamento realiter ydemptificat formaliter autē distinguitur Alia est relatio actualis que requirit terminū et fundamentū actualiter existere vt similitudo que ē inter duo alba. ¶ Quartū genus diuiditur in relationē intrinsecus aduenientē ⁊ relationē extrinsecus aduenientē. Nam relatio intrinsecus adueniens est illa que necessario ponitur. positis fundamentis vt positis duobus albis in quacūq̄ distantia immediate et necessario consurgit et oritur relatio .s. similitudo etiā per quācūq̄ potentiā. vt placet doctori. ⁊ dicitur intrinsecus adueniens quia necessario sequit naturā fundamenti et termini ¶ Et ista (vt reperio) est dupler quedam est que non distinguitur realiter a suo fundamento sicuti dependentia creature ad suum creatorē. ⁊ relatio eiusdem ad se ipsum Alia est que realiter distinguitur a suo fundamento. sicut similitudo/paternitas/et filiatio. Unde nota regulam doctoris quotiens cūq̄ fundamentum potest esse sine relatione tunc talis relatio distinguit realiter a suo fundamento sicut sortes potest esse sine paternitate. p̄posito casu q̄ non habeat aliquē filium. ¶ Sed relatio extrinsecus adueniens est illa que non necessario ponitur positis fundamentis: vt positis igne et stupa non necessario insurgit actio. Sed aliud requiritur scilicet approximatio et talis realiter a suo fundamento distinguitur quia fundamentum potest esse sine termino illius relationis. ¶ Quintum genus etiam diuiditur in relationē equiparantie et in relationem disquiparantie Unde relationes equiparātie sunt ille quarum extrema sunt eiusdem rationis in ratione fundandi vt similitudo et equalitas ¶ Alie sunt disquiparantie et iste diuiduntur. quedam sunt suppositiones et alie sunt superpositiones.

Quid sit relatio rōis.

ttiū genus.

ārtū genus.

Dupler est relatio extrinsecus aduenientis.

Nota regulā doctoris.

Quid sit relatio extrinsecus aduenientis.

ntū genus Quid sit relatio equiparantia.

Aliquorum opinio.

Questio.

Dissolutio

Nota tres cõditiones ad anichilationẽ ſẽdã

Euasio.

Dissolutio

Questio.

Dissolutio

Nota quid ſit eſſe ſub modo non quãtitatio.

Euasio.

Dissolutio

primũ correlariũ.

Scõm correlarium.

ſit infinitis locis. Ita q̃ in finali tempore prolationis horum verborum hoc eſt corpus meum ſit tranſubſtãciatio panis in corp⁹ xpi. Et dicunt aliqui q̃ eſt ſenſus exis ſub hac forma eſt corpus xpi. Et ſi queratur vtrũ fiat panis anichilatio. Reſpondet ſcotus in quarto ſententiarum q̃ non. quia ad anichilationem tres cõditiones requiruntur. Primo opz q̃ nichil intrinſecũ remaneat in re et in eſſe. Propoſitio aqua alterata ab igne nõ anihilat ꝓpter materiam manentem. Scõa conditio eſt q̃ non maneat negatio in ſubiecto nato. hoc eſt dictu q̃ non maneat in potentia paſſiua alicuius ſubiecti de quo ipſum ſit educibile. ¶ Tertia conditio eſt q̃ facta anichillatione nichil poſitiuum ſuccedat vel remaneat. Et propter hanc tertiam conditionem negamus in hac benedicta conuerſione panis anichillationem: quia ſuccedit aliquod poſitiuum. ſcilz corpus chriſti. Et ſi arguatur medio doctoris elegantiſſimo. Quia quod precellit et nichil eius manet anichilatur. panis precuit et nichil eius manet. quia nec materia/nec forma. ergo ꝓpoſitum. Rñdet doctor q̃ illa maior eſt falſa. Sed aliqd aliud opz addere: z nichil eius manet: et ſimiliter nichil ſuccedit vt per ſe terminus. Et ſi iterum queratur vtrum ſub illis ſpeciebus corpus chriſti ſit quantum. Reſpõdet ſcotus q̃ ſic: ſed non eſt ſub modo quantitatiuo. Unde nota q̃ eſſe ſub mõ nõ quantitatiuo eſt quando aliquod totum eſt preſens alicui toti/ et cuilibet parti. Et quelibet pars toti et cuilibet parti. Et dico q̃ eſt ibi ſacramentaliter/non autem dimẽſionaliter et diffinitiue. Dico etiam q̃ vbicunq; reponuntur ille ſpecies. etiam et corpus chriſti. Dato etiam q̃ reponerentur (cum reuerentia) in ſterqlinio. nec valet fingere (ſicut aliqui maledicti heretici fingunt) q̃ corpus chriſti immacularetur. ſicut et etiã nec ſplendor cadens et relucens ſuꝑa ſterqlenio immaculatur. Ex iſtis ſequũtur duo correlaria. Primũ correlariũ accidentia in ſacramento altaris ſunt ſine ſubiecto (vt fide tenem⁹) Eſt tñ dupler ſubiectum quod et quo. Scõm correlarium phri negauerunt accidẽs abſolutum poſſe eſſe ſine ſubiecto. Dixerunt enim q̃ ſubiectũ hz quãdã cauſalitatẽ reſpectu accidentis. modo dixerunt q̃ cauſa ꝓma non poteſt cauſare effectũ cauſe ſcõde ſine ſcõa cauſa/ quenon poteſt cauſare accidens ſine

subiecto. Sed quid dicendum est de respectiuo. Possit ne deus conseruare actus respectiuum sine subiecto? Respondet scotus q respect⁹ est essentialiter habitudo inter duo extrema: et ideo sicut tollere terminum ad quem ipsius respectus est destruere respectum. Ita etiaz tollere illud cuius est respectus. i. fundamentū est destruere respectū. Ideo sequitur q actus respectiuū nō ꝙa est actus necessario requens fundamentū: sed qua est respectus seu actus respectiuum quod necessario est inter extrema. Et p hoc patet quid sit dicendum ad dificultatem superius tactam.

difficultas de accidēte respectiuo. Quid sit respect⁹ scōm scotū.

Scōa dificultas que oritur circa istas relationes/est ista Utrū diuini verbi unio ad carnem importet aliquid absolutū vel respectiuū: hoc est dictu. Utrum unio ypostatica dicat vel importet aliqd absolutuz vel respectiuum. Pro ista dificultate notabo aliqua que sunt de mente doctoris subtilis in tertio sui⁹ dist. j. articulo p⁹o. Primū est q ista unio est relatio quidem dūtaxat ex parte diuini verbi qō nō potest referri relatione reali ad extra realis autez ex parte nature assumpte. Scōo noto q in xpō tres fuerunt uniones. unio alc/corporis/et cōiuncti. i. humanitatis. Et nota q ista unio verbi ad naturam humanam est relatio extrinsecus aduenicns terminata ad diuinum verbuz et fundata in assumpto. i. in natura humana/que fuit assūpta a verbo diuino in unitate suppositi. Si quaratur qualis erat ista unio. utrum fuerit unio essentialis vel accidentalis/vel aggregationis. Dico q nec hoc nec illud. Et p isto debes notare q unio siue unitas est multipler. quedaz est essentialis siue formalis. et est illa q est intermateriam ⁊ formā/siue que fit ex materia et forma. Alia est accidentalis ⁊ est illa que fit ex subiecto ⁊ accidente. Alia est unitas aggregatiōis ⁊ ista est inter lapidū montem siue cumulū. Alia est unitas ordis: et ista est tripler. Pria est causati ad causam: et sic ois creatura habet unitatez ordis in deū/q ordinat in deū. Alia est causati posteriorz ad causatuz prius. Et ista est inter ignire ⁊ calefactre respectu ignis. Tertia est respectu sanctificati ad ipm sanctificās sicut albedis ad subiectum huic illa ē unio nature humane ad ipz vbū q est extra ordz dependētia causati ad causā. Et si quras utrū ista relatio sit relatio distinguntie. vel dependētie. Dico conformiter cū scoto in loco p⁹alegato q est

Scōa difficultas

qd sit unio ypostatica/ nota ad dōctum.

Questio.

Dissolutio

nota q multipler ē unitas siue unio.

Questio. Dissolutio

Li ttio sen. dis. p. q. p. ar. ꝑmo ꝙ totū.

relatio disquiparantie realis in vnū extremo cui in alio nulla relatio correspondet nulla quidē realis sed bene ratiōis ꝙ quanto verbū diuinū ēminet illam relationē natureq humane ad ipm. Et licet difficile sic videre alicui dependentiā esse talem tamen ista potest patere aliqualiter in subiecto ⁊ accidente (sicut ingeniose declarat doc. sub.) Accidens ēn ad substantiā habet duplicē habitudinem .s. informantis ad informatū et ista necessario includit ⁊ ꝑfectionē in subiecto informato eo ꝙ habet potentialitatem respectu accidentis. Aliā habet vt posterioris naturaliter ad prius a quo dependet et hec nullam impfectionē necessario ponit in subiecto sed dūtaxat ꝑositatē naturalem et sustentationē respectu accidētis huic similima est vnio ꝓsonalis. Sed insurgit dubiū possit ne cessare ista vnio et videtur ꝙ non qz phō teste quito phi. ad aliquid nec est motus nec mutatio. Dico ꝙ relationes sunt intriplici differentia (vt supius dixi) quedā sunt que identificantur realiter cum suis fundamentis sicut relatio creature ad suū creatorē ⁊ relatio ad seipm ⁊ in istis nunq̄ est ꝑmo motus sed ꝑmo et ꝑncipaliter in fundamento. Alie sunt relationes que non sunt idem realiter cum suis fundamentis tamen illis positis necessario insurgunt sicut est paternitas ⁊ filiatio et similitudo et in istis etiam non est ꝑmo motus sed ꝑmo et ꝑncipaliter in fundamentis. Vñ nunq̄ similitudo corrūperet nisi fundamentum albedinis corrūperet. Alie sunt que vocant extrinseros aduenientes Ita ꝙ positis fundamentis necessario non insurgunt sicut actio agentis ad passum et talis est vnio ꝓsonalis non ēn est necesse ꝙ posita materia seu corpore et anima intellectiua ꝙ vniant et in talibus relationibus potest esse ꝑmo motus. ¶ Auctoritas igit phi debet intelligi de relationibus intrinsecis aduenientibus nō aūte de extrinsecis aduenientibus. Aliter potest responderi ad auctoritatē phi et cadit in idem. ad relationē non est motus distinguo vel ꝙ se ꝑmo ⁊ sic cōcedo vel ꝙ se non ꝑmo ⁊ sic nego. Aliter potest dici ad relationē non est motus distinguo vel ꝙ se ⁊ sic cōcedo vel ꝙ accidens ⁊ sic nego. Istis ob⁹ deductis: respondeo cum meo doctore in loco ꝓallegato. ꝙ ista vnio non dicit ꝙ se aliquid absolutum sed respectiū ꝑnta relationē disquiparātie realem

Dubium.

Dissolutio dubij.

Nota qlis relationes sunt in triplici dīa.

Qlit debeat telligi auctoritas phi. v. phi corū ttio tres solutōnes assignant.

Dissolutio difficultatis supi⁹ tacte

in vno extremo cui in altero puta in verbo diuino nulla relatio coꝛrñdet vl saltem nulla realis. vbi. qꝛ obiectiue absoluto intellecto in altero extremo nõ intelligit aliqua ratio vnionis: qꝛ vnio nõ intelligit ad se siue igitur comitetur absolutũ in vno extremo siue in diuino ẽ nõ fit nihil saltem dicit siue impoꝛtat relationẽ. Tertia difficultas q oꝛitur circa istas relationes reales est ista. Dicũ ꝓpter nouũ respectũ rationis in deo creature terminent Et videtur q sic. Nam ad multiplicationẽ fundamẽtoꝝ multiplicãtur ꝫ relatiões. ergo multiplicatis fundamẽtis multiplicabũtur et relationes. In oppositum arguit ꝓ parte vera arguit sic. Nã si ꝓpter respectũ aliquẽ nouũ rationis creature terminarẽtur in deum: vel ille respectus esset factus ab intellectu creato vl increato. sed nullũ est dicendũ. ergo ꝛc. Non ꝓmũ: qꝛ sequeret q destructo intellectu creato alie res non terminarẽtur in deũ. sed hoc est absurduꝫ dicere: nec scõm scotũ qꝛ tunc sequeret mutatio in deo q est periculosum dicere. Ad ꝓ declaratione debes notare scõm scotũ q res referũtur in deũ nõ rõne alicuiꝰ noui respectus: sed suã rationem absolutam et ipsam rationẽ absolutã. s. diuinã essentiã cõcomitatur respectus rõnis. sed isti respectꝰ nõ sunt noui sed eterni in mente diuina ad eã rem cognitũ. Ad argumẽtũ dico q maioꝛ nõ est vniuersalis vera sicut ista. vbi ꝓlicat ꝛtrã dictio. Ad qd dicendꝰ de relatiõe reali. Ad tertiũ de ꝓ referat creature relationem reali. Rñdeo q nõ: qꝛ destruente creatura desineret et relatio. Et destruente relatione desineret ens ꝓmarium. s. deus. Ita ens ꝓmarium dꝛ ẽ absolutũ et incõpositũ. ergo nõ põt referri relatiõe reali. Quarta difficultas est ista. vtrũ idẽptitas/similitudo/equalitas in deo sint relationes reales Et videt q nõ: qꝛ si in patre sit equalitas alia ab equalitate que est in filio pari ratione/et alia ab equalitate q est in spũ scõ: sic haberẽt q ꝓ plures essent due equalitates coꝛrespõdentes duabꝰ equitatibꝰ filij. dꝛ ergo spũs sancti q videt inconueniens. In oppositum est hylarius. iij. de trinitate. Similitudo (inquit) in ipsa nõ est: ergo reliqua distinctionem realẽ extremoꝝ. Ad maioꝛẽ ꝓ hui⁹ difficultatis euidentiã est diligẽter notandũ q ꝓpter ea q dicta sunt suprius de relatiõe adhuc dico q ad relationẽ realẽ tria ponũtur. Primũ est q fundamentũ sit reale q terminꝰ sit realis. Secũm q extre-

Tertia difficultas.

Pꝛobatio.

in oppositũ

Solutio argumenti superiꝰ facti.

quarta difficultas.

e. iij.

mo3 fit distinctio realis. Tertiū est q3 ex natura rei sit extremis ipsis talis relatio absq3 oye alicui3 potētie 3pātz vnū extremū alteri. Quātū enī ad p3imū in deo est fundamētū equalitatis ex natura rei: scz magnitudo yfectionis diuine essentie ⁊ attributo3 ei3 que sz trāseat in essentiā per idēptitatē: manet tū scōm suā rōnē formalē/scōm quā est fundamētuz eqlitatis. Quātuz ad scōz relatiōis realis extrema sunt realiter distincta scz ysone diuine q sunt eqles. Quātū vero ad tertiū illa relatio 3sequitur ysonas ex natura rei. Nā pr generādo cōicat filio yfectē essentiaz suā: ideo 3icat sibi eādē magnitudinē infinitā. iuxta illū Augustini. Si dicis inq3 eoipso pkem est maiorē filio: qa pater genuit: sane rñdeo pkez nō esse filio maiorē: quare equalē genuit: et q hoc p3 quid sit dicēdū ad difficultatē puta q equalitas in deo est relatio realis. pōt dici sīr de sīlitudine q fundat sup vnuz in qualitate in creaturis et idēptitate diuinarū ysonarum in vna essentia. Ad argumētum supins factū potest dici q in patre est alia equalitas ad filium ⁊ alia ad spiritū sanctum sicuti in creaturis in eodez patre sunt tot paternitates q3 filios. Si fingas hoc est inepte dictum: q3 bene sequitur in pre sunt plures paternitates: ergo erunt plures pres. Si negas ego pbo. Nam bñ sequit. in me sunt plures humanitates: ergo in me erunt plures homines. Si negas ego pbo p rām doctoris subtilis in p̄mo sniar. Quotiēscūq3 termin3 nō eralis cadit sup aliquē terminū: tunc termin3 ponit suū significatū sup illuz t̄minū ita est in ppōsito. Rōnē quere in doctore i loco p3ealegato. Oz insurgit dubiū de eqlitate videt mihi q nō sit relatio distincta ab idēptitate ⁊ sīlitudie: q pbo dupr. nā eqlitas fūdat in magnitudine. Dis aūt magnitudo vr ē entie scōz quā est ypa idēptitas vr attributi alicui3 scōz q ē sīlitudo: ergo eqlitas nō distinguit ab idēptitate ⁊ sīlitudie. Itē qōlibz attributū magnitudinē hz ypriā scōz quā fūdat eqlitas: ergo tot erunt eqlitates ysonaz q sūt attributa. Ad p̄mū rñdeo q sicut magnitudo entie vr attributi distinguit ab entia vel attributo sicut mod3 intrisec3 ab eo cui3 ē mod3 intrisec3. sic eqlitas distinguit ab idēptitate ⁊ sīlitudie. nā in creaturis pt ee sīlitudo sine eqlitate sicut remissū albū est sīle intenso albo: sz nō pōt ee nō aūt econuerso pt ee eqlitas sine sīlitudie ⁊ hoc forma illa i q̄ nata sūt alīq3 assimilari i diuis: et si q3 impossibile pr hēret deitatē maiorē et fili3 minorē esset alīq3 idēptitas ⁊ nō yfecta: qa nō cū eqlitate. Sic si q3 impossibile

pt hēret maiorē ſtiaz ⁊ filiꝰ maiorē ēnt aliquo mō ſiles/ſi tñ eq̃les i ſcia. Eq̃litas igit dicit modū vtriuſq; relatiōis ſ. q̃ tā idēptitas q̃ ſimilitudo ſit pfecta. Ad ſcām pt cōcedi q̃ quotſūt i deo pfectōes ſiplr totſūt magnitudies/⁊ tot eq̃ litates ſicut tñ oēs ille ſūt ſiplr vna res ita eq̃litates ſcōz eas. Quinta difficultas. vtrū plōe i diuis. ſ. p. l. ⁊ ſ. l. ⁊ ſti tuāt ie plōali p relatōes origis. Rñdet ſcotꝰ l. j. ſen. vbi q̃plurias opiniōes recitat ⁊ ꝓpoſitiui dicēt; q̃ plōe diuie ſeipis diſtigūt ⁊ ita nō ē neceſſe q̃rē quo formalr diſtigāt vl quo ſtituāt. q̃re ſi ſūt ſtitutiuū. ⁊ ricardi dicēt; plo nas diuias pabſoluta ſtitui. Eſt tñ cōis opio q̃ plōe i di uis p relatiōes origis inet plōali ſtituūt. Ad qđ ē aucto ritas xpi i euāgelio nolantis plōas diuias noiboꝰ relatis baptizātes ſiqt eos i noie p. ⁊ f. ⁊ ſ. ſ. ⁊ io. i canōica. Tres ſt q̃ teſtimoniū nāt i celo. p. v. ⁊ ſ. l. et gñalr vbicūq; ſcriptura canōica loqt de plōis diuis/exprmit eas noiboꝰ relatis. er go. Sz vtz pnitas diſtiguat a pte. ⁊ vtz ink ptem ⁊ filiū ſit diſtictio realis. Quātū ad ꝑmū dico ꝓximk cū doc. q̃ ꝛcretū ⁊ abſtractū ñ dnt niſi forte i mō ſignificādi ſicut hō ⁊ hūanitas. Quātū ad ſcōz teneo pte affirmatiuā. ⁊ ſi ſtigas q̃cūq; diſtigūt reale vnū ſit eē ſine alio. ſz pt nō ſit eē ſili filio ⁊ hoc p ſoāli. ergo maiorē ēt clariſſia p diſtinctiōē diſtictiōis realis (vt patebit i. iiij. trac.) maiorē pdat aucto ritate ariſt: i pdicamēto ad aliqđ relatia ſūt ſil nā. pēpto vno ꝑmit ⁊ reliquū. nā hec ſiltas relatiozꝝ ē ñ poſſe eē ſi ne luice ſñ ⁊radictōe. vna ei relatio nō ſit eē ſñ tinio. hoc ſane apō oēs ē clariſſimū. q̃a tūc ēt ens ad ſe ⁊ nō ad aliđ qđ ē ⁊tra naturā relatiozꝝ. ergo ꝓpoſitū. Dicat q̃ illa ma iorē ēt va/ſeruat; aliqđ ⁊ditiōiđ. q̃ ſi lat; clariſſie apōs coti zātes. Quarta difficultas. vtz potētia generādi i pte ſit aliqđ abſolutū vel relatio. Rñdet ſcotꝰ l. j. ſen. diſ. viij. q̃ pōa gñandi ſit dupler itelligi. vno ei mō ꝑ ꝑncipio quo pt ꝑducit filiū ꝓcise ſūpto. et ſic clariſſimū ē q̃ pōa gñandi i pte ñ ē relatio nec aliqđ relatiuū ſz ꝓcise aliqđ abſolutū i portat ⁊ dicit. Effōria ei pfecta ſiue itellectꝰ hns cēntiā ſibi pāt ē ꝑncipiū quo pt ꝑducit filiū. alio mō ſit itelligi ꝑ ipm ꝑncipio quo cū aliis ⁊ruētiđ ad ꝑductionē filij/ ſicut i creaturis ad rōnē potētie ꝓpinque ⁊curſūt ipedimēti amotio ⁊ aptoriatio paſſi. ⁊ iſto ſcōo pōa gñādi dicit ab ſolutū cū reſpectū/qz dicit mōziē vt ꝑſonā inaſcibili. Qđ aūt relatio nō ſit ꝑncipiū. quo. ꝛc. facile ꝑdāt. qz tunc ſe queret q̃ in diuis nō ēnt due ꝑductiōes ſōnalr diſtincte per modū nature ⁊ voluntatis ⁊ñs eſt falſum. quod ꝓbo.

Quinta difficultas.

Sexta difficultas.

Nam in diuinis nō distingūtur ꝓductiones per modū nature ⁊ volūtatis: nisi q; ꝓncipiū quo ꝓducens ꝓducit aliter se habet ad ꝓductionē ⁊ ꝓductū: q; hoc naturaliꝫ ⁊ hoc libere. cis autē relatio videt eque naturaliꝫ respicere suū ꝓpriū correlatiuū sicut relatio generātis suū. ergo ⁊c. Et si obiciat argumēto cōi medium est eiusdē cōnis cū extremis: sed supposita q̄ sūt extrema sūt relatiua. ergo illō quo supponitur agit qđ est medium inter ea erit relatiuum. Respōdeo q̄ illud medium est eiusdē cōnis cū extremis qđ participat vtrūq; extremū sicuti fuscū et mediuz inter albū ⁊ nigrū: et tale medium est medium ꝓprie sumptū. Loquēdo autē de medio metha. sumpto nō est necesse ipsum esse eiusdem cōnis cum extremis sicut intellectio qua aia intelligit rosā nō est eiusdē generis cū re itellecta. q̄re ⁊c.

Septia difficultas.

¶ Septima difficultas. vtrū potentia importet aliquod respectiuū vel alsolutū. ꝓro rnsiōe difficultatis noto aliq̄ (more solito) et ꝓmo est notādū q̄ multiplices sūt potētie quedā sūt mere spūales sicuti itellectꝰ ⁊ volūtas q̄qdē potētie realiter nō distigunt: iz bñ formaliter. Et vocāt spūales q; nō indigēt organo corpali i suis actibꝰ. Uñ aia nō minꝰ intelligit i vna pte corporis q̄ i alia. Et vna istaꝝ vocat cognitiua. vt intellectꝰ ⁊ alia appetitiua vt volūtas. nā sēdz b. Augu. itellectꝰ se hz vt iudex/ volūtas aūt vt regia ⁊ ꝓpatrix. Ipa ei ꝓtinare oibꝰ potētijs etiā intellectui nō solū ⁊tra iudiciū falsū: sz ⁊tra rectū iudiciū rōis (q̄ notāter dico) ⁊tra thomistas dicētes q̄ stāte recto iudicio rōis vt itellectꝰ/ volūtas nō pōt i oppositū: sz hoc ē ieptē dictū et ⁊tra libertatē volūtatis. Et pisi. 2 dēpnatū.

Notā multiplices potentias.

Augustinꝰ

Brocardus ⁊tra thomistas.

Alie potētie

Alie sūt potētie orgāice sūt ille q̄ necessario i actibꝰ suis orgāo indigēt corpali: vt visiua ⁊ auditiua. Est autē potētia organica aliq̄ tertia entitas resultās ex aliquo formali tenente se ex pte aie ⁊ ex aliquo materiali tenēte se ex pte corpis. Uñ breuiter dictu q̄ potētia visiua nō est ꝓprie oculꝰ nec ꝓprie aia nec totū corporeū/ nec spūale: sed ꝓprie est aliqđ tertiū ex illis duobꝰ ⁊positū. Nā visus organū qđ est oculꝰ ad quē venit neruus opticus ꝓtensus a cerebro ad pupillam: id ꝓfecto non est visiua potētia. sed potentia visiua est aliqđ tertiū ex organo visus ⁊positū tanq̄ ex materiali ⁊ aliquo formali se tenēte ex pte aie. ⁊ ille formaliter ⁊ realiter distinguuntur. Ulterius est notādū q̄ potētia dupliciter sumit.

Quid sit potentia organica.

¶ Vnus est modo p̄ subiecto siue materiali siue p̄ fundamento & sic potentia est quod absolutū q̄ est p̄ncipiū alt̄ius operatiōis. Alio modo sumit̄ p̄ formali et sic potentia refert ad actum Imo non est nisi ordo alicuius p̄ducentis aliquid actū ad actū talē qui p̄ducit & p̄ hoc solui difficultas. ¶ Octaua difficultas quis fuit p̄mus inuentor relationū. Respondet albertus magnus q̄ fuit plato supra p̄dicamentū ad aliquid. Ceteri aut̄ vt xeno et socrates huiusmodi relatiōes negabant. Deinde ab aristotele est relatio notata. A nūis postmodum puta a doctore subtili habitudo. Et nota q̄ relatio p̄t tripliciter cōsiderari vno est modo apte fundamenti & sic habet in esse sicut alia accidentia. Secūdo mō in suo esse quiditatiuo habet esse genus et differentias. Tertio modo cōsiderat respective ad suū fundamentū & hoc tangunt in cōi relationis diffinitione q̄n dicit relatio est ad aliud. p̄mū in p̄mo scīm in scōo. & tertiū in tertio ¶ Nona difficultas vtrum relatio sit suū fundamentū: Datur intelligi vtrū similitudo sit sua albedo / Respondent nouales q̄ sic. Sed contra ipsos sunt multa argumenta. sed p̄ nunc sufficiat nobis de vno. Arguo sic. illa distinguunt realiter quoꝝ vnū realiter p̄t esse sine altero sed fundamentū puta albedo p̄t esse sine similitudine ergo p̄positū: maior est claritissima in via scoti (seruatis tribus ꝯditionibus) minor p̄batur ponendo casum q̄ non sit nisi vna albedo tholose quo facto nō erit similitudo q̄ similitudo est ꝯuenientia aliquoꝝ in q̄litate ergo. Decia difficultas vtrū relatiua sint sīl natura. Respondent aliq̄ q̄ relatiua sunt sīl natura. i. naturali intelligentia / hec responsio non placet francisco de maronis. Ratio est q̄ arist. non loquit̄ ibi de similitate relata ad intellectū. Sed de ea q̄ est in rerū natura q̄ positō vno ponit̄ & reliquū in esse. Aliqui vero hoc idē intelligūt ꝑtū ad dependentiā Ita q̄ sicut vnū relatiuoꝝ dependet ab alio ita aliud dependet ab ipo et similiter illi non intelligūt hoc quantū ad existentiā Socrat̄ aliter refert hoc dicens. Dicim⁹ esse illa esse sīl natura quecūq̄ altero cōstituto vel altero intercepto sīl vtraq̄ constituerent vel etiā p̄imerent. Et hoc est q̄ vult dicere Augustin⁹ in suis cathegoriis cū dicit q̄ relatiua sūt sīl quo ad oriū & occasum hoc est q̄ quocūq̄ instanti nature est vnū relatiuoꝝ

Adhuc potentia diuiditur.

Octaua difficultas.

Relatio tripliciter p̄t cōsiderari.

Nona difficultas Opinio nominaliū in p̄dicamento ad aliq̄d

Decia difficultas:

opinio doctis.

ꝺ codē instanti ꝫ reliquū. Et ꝓ quarto instanti hoc cadit. i. destruit vnū relatiuoꝝ destruit ꝫ reliquū/hoc enim est relatiua esse sūl quo ad oꝛtū ꝫ occasum. Ꝺz tantā plurītatē vitando: dic tu bꝛeuiter ꝙ relatiua sunt sūl natura. i. sūl naturali existentia. ¶ Octaua difficultas vtrū relatiua dicant ad cōuertētiā. ¶ Nona difficultas vtrū relatiuū diffiniri debeat ꝑ suū coꝛrelatiuū vide ꝑdicamētū ad aliquid vbi ad longum Nota tamen ꝙ hec tria. s. relatio respectus et habitudo hnt aliqualē oꝛdinē vt ꝑz in arti. Vide eas diligenter si cupis ad altioꝛa ascēdere aliter in callū laboꝛas. ꝫ hec sufficiāt pauca ꝙ hac materia q̄re ꝛc.

¶ Finis tertij tractatus.

¶ Pꝛo maioꝛi declaratiōe huius quarti tractactus aliquas additiōes mauricii hibernici de poꝛtu ꝑponā vt q̄ sequunt faciliꝰ mō intelligant.

dupler ꝫ dīctio

Nota igit ꝓmo ꝙ distinctio est dupler vna quidem cōmunis. Alia ꝓpꝛia. vnde distinctio cōmunis est alietas seu diuersitas extremoꝝ siue conuenientiū in aliquo q̄ditatiue siue non. et hec ꝓdicat de oīi distinctione Sed distinctio ꝓpꝛia est alietas siue non ꝙdēptitas extremoꝝ in aliquo cōuenientiū ex natura rei. vl ꝙ actū collatiuū intellectꝰ vel respectū alteriꝰ potētie sibi inuicē cōpatoꝝ. Et hec diuidit in realē et rōnis extensiue accipiendo distinctionē realē q̄ vlteriꝰ diuidit in distinctionem ex natura rei ꝫ foꝛmalez. Et distinctio rōnis est alietas seu diuersitas extremoꝝ ꝙ opationē collatiuā intellectus vel alterius sibi inuicē cōparatoꝝ et in aliquo cōuenientiū. Ita ꝙ circūscripto vel posito actu tollit vel ponit talis distinctio. Ideptitas rōnis est dupler vna q̄ ꝓsupponit distinctiōi rōnis in q̄. s. conueniunt extrema distincta scōm rōnē. ꝫ est nō alietas extremoꝝ in aliquo conuenientiū per actū collatiuū rōnis inuicē cōpatoꝝ. Ideptitas vero rōis q̄ apponit distinctiōi rōis de q̄ loquunt foꝛmaliste cōiter ꝫ nō alietas alicuiꝰ q̄ditatiꝫ aut foꝛmalitatiꝫ vel entitatis a seipa ꝛcepta ꝙ actū rōis cuiꝰ extrema nō sunt duo nisi per cōsideratiōnē rōnis. Solet igit dici ꝙ ydēptitas rōis est absolutissimā ꝫ hꝛ fundamētū primū ꝫ remotū. ꝫ est simplicit ydēptitas. ꝫ scōm q̄d diuersitas q̄ oia declarabit ingeniosus lectoꝛ ꝫ quō ad ipaz recurrit alietas et salua com-

Alia rīlio et melioꝛ. Octaua difficultas.

Quid sit distinctio rōis

possibilitate ydẽptitat; ẽ distinctiõis rõis vt notũ. ¶ Distinctio ex natura rei tñ est alietas seu diuersitas extremoꝝ in aliquo ꝙueniẽtiũ ex natura rei sibi inuicẽ ꝙpatoꝝ originata ex ꝓprijs rõnibus formalibus extremoꝝ ẽ nõ actu collatiuo alicuⁱ potẽtie. Sꝫ idẽptitas ex natura rei alia est ꝓsupposita distinctioni tali in q̃. s. cõueniũt extrema distincta ex natura rei. Et est nõ alietas extremoꝝ in aliquo cõuenientiũ ex natura rei de q̃bus sub ratõe q̃ cõueniũt nullo mõ ꝓdicata ꝙtradictoꝛia pñt formari: oꝛtginata ex ꝓprijs rõnibus formalibⁱ extremoꝝ et non actu collatiuo alicuⁱ potẽtie. Alia ẽ opposita distictioni ex natura rei. Et est nõ alietas alicuⁱ q̃ditatis vel entitatis a seipa ex natura rei de q̃ absolute accepta nullomõ possũt ꝓdicata ꝙtradictoꝛia formari. quid sit distinctio modalis.

¶ Distinctio modalis est alietas vel diuersitas q̃ oꝛtt interq̃ditatẽ et modũ intrinsecũ. vel inter modũ ẽ altũ modũ eiusdẽ vel alteriⁱ q̃ditatis cũ aliꝭ cõditionibⁱ additis in descriptiõe distictiõis ex natura rei. ydẽptitas modalis. alia est ꝓsupposita distinctioni tali. Et est non alietas modoꝝ in aliquo cõuenientiũ ex natura rei sibi inuicẽ ꝙpatoꝝ. Alia vero opposita distinctioni modali. Et est nõ alietas alicuⁱ modi a seipo. Et sicõm aliquos est rõnis tñ. quid sit distinctio formalis.

¶ Distinctio formalis est alietas seu diuersitas q̃ditatũ in aliquo cõuenientiũ ex natura rei sibi inuicẽ ꝙpatoꝝ. quarũ neutra includit aliã q̃ditatiue et ꝓse ꝑmomõ. ydẽptitas formalis est non alietas q̃ditatũ ex natura rei cõuenientiũ in aliquo q̃ditatiue hec diuersimode describit. quid sit distictio realis.

¶ Distictio realis ẽ alietas entiũ hñtiũ aliã ẽ aliã realitatẽ formaliter positiuã actu ex ãtẽ vnica exñtia seu diuersis vbi sumit realitas ꝓ realitate existẽtie vl subsistẽtie nõ añt essẽtie q̃ bñ ꝙsidera ydẽptitas realis ẽ alietas nõ extremoꝝ exñtiũ in aliquo rõi. Et hec ẽ realis ẽ non rõis. ydẽptitas realis opposita distictioi tali vno mõ sic notificat. Est nõ alietas alicuⁱ entitatis actualiter existẽtis ad seipaz actualiter existẽtẽ ẽ ꝺ; ẽ rõis. alio mõ sic describat. Est nõ alietas extremoꝝ ex natura rei habẽtiũ vnã ẽ eanõ realitatẽ formaliter positiuã actu existẽtẽ vnica existẽtia. quid sit distictio essẽtialis

¶ Distictio essẽtialis ẽ alietas extremoꝝ ex natura rei actu seꝑatoꝝ vl saltꝫ actu seꝑabiliũ ẽ seꝑati ꝙseruabiliũ in aliquo ꝙueniẽtiũ ẽ ẽ duplex. s. mutuaz nõ mutua. ydẽptitas essẽtialis ẽ nõ alietas extremoꝝ

quid sit dif. se totis subiectiue ꝙ obiectiue.

ex natura rei actu nec separatorum nec separabilium nec separatim conseruabilium in aliquo conuenientium. Vel sanctio se totis subiectiue est alietas/cuius extrema ex natura rei in nullo individuo/aut subiecto/aut supposito reperiuntur. Et alia est individualis vt in creaturis. Alia personalis vel suppositalis vt in diuinis. ꝑdemptitas se totis subiectiue est nō alietas cuius extrema. Et si in aliquo ꝙcuniãr: in nullo tñ subiecto vl individuo/aut supposito reperiũt. Dilictio se totꝫ obiectũ ẽ alietas extremoꝝ in nullo cõi ꝺditatio ex natura rei. cõueniẽtiũ. ꝑdẽptitas bo se totis obiectiue est nõ alietas extremoꝝ ex natura rei ꝙueniẽtiũ/aut ꝺditatiue/aut denoiatiue aut vniuoce/aut saltẽ in vniuoco. Et hec sufficiãt dicta. multa alia ab ipso ponuntur. que ꝟenitatis causa relinquo: quis omnia ad ista reducuntur.

Quartꝰ tractatꝰ adfoꝛmalitates oꝛdinatur.

Incipit quartus tractatus.

Sequitur foꝛmalitatum tractatus quem supuacaneum esse nõ estimo. Et illa que ankis iamdudum scripta facere recitabo: qꝛ nihil est dictũ quin ꝓius fuerit dictũ. Et hic ꝓedã ꝓio terminoꝝ declaratione ꝓponã scõo quoꝛũdã modũ scotizantiũ vl melius moꝛalizantiũ apertiã. tertio ex vltimo magꝛi mei opinionẽ: et multoꝝ aliꝝ scotizantiũ cui vel quibus adhereo adducam. ꝓ ꝓimo igitur expeditione est diligẽter notãdum ꝙ diuersi diuersimode foꝛmalitatẽ siue rationẽ foꝛmalẽ describũt. Aliqui enĩ dicunt ꝙ foꝛmalitas sumit ꝓpꝛie et adequate ab ipsa foꝛma. et sic scõm eos sunt tot foꝛmalitates in homine quot sunt in eo foꝛme ꝛ nõ plures. Nõne enĩ ꝓbãt. Nam sicut se habet materiale ad materiã: ita se hꝫ foꝛmalitas ad foꝛmã. Sed in eodẽ nõ ꝑñt esse plura materialia nisi sint plures materie: ergo a simili in eodẽ nõ ꝑñt esse plures foꝛmalitates nisi ibi sint plures foꝛme. ꝛ per 2ãs vbi est tm vna foꝛma: ibi erit tm vna foꝛmalitas. Contra hanc opinionẽ obiicitur sic essentialia dñt ab essentia et ꝑsonale a ꝑsona. Sed in vnitate essentie in diuinis stant multa essentialia. vt bonitas/ sapientia/ iustitia: ergo et

Tractatus oꝛdinatio.

ꝑma opio.

Contra opinionẽ ꝑmã

plura psonalia in vna psona sicut in patre in diuinis qui
est vna persona in qua est innascibilitas ⁊ paternitas. ergo
etiã a silli cũ vnica forma pñt stare plures formalitates.
Scõa opinio est quorũdã dicẽtium q̃ ratio formalis siue
formalitas est aliqua realitas existẽs in aliqua re simpli-
ci ex natura rei. Cõtra hanc opinionem obiscitur sic. Isti
insufficiẽter dicũt. nã formalitas nõ soluz reperitur in reb⁹
simplicib⁹. Dz etiã in cõpositz ex materia ⁊ forma. Item
formalitas reperit in entibus rõnis: ergo nõ solũ in reb⁹
realibus realiter existẽtib⁹ in aliquo ex natura rei. Ter-
tia opinio est quorũdã dicentiũ q̃ formalitas nihil aliud
est q̃ quedã modalitas ⁊ modus intrinsecus. Sed isti pro-
fecto via scotica nõ vtunt. qđ sic faciliter probatur. quia
vbicũq; doctor subtilis loqtur de modo intrinseco ⁊ reali
tate distinguit modũ extra realitatẽ. Quarta opinio fuit
quorũdam dicentiũ q̃ formalitas nichil aliud est q̃ q̃da ra-
tio quiditatiua ⁊ diffinitiua. et sic oia superiora diffinien
tia inferiora sunt formalitates diffiniti. sed hoc est falsuz
et cõtra doctorẽ subtillẽ in multis passibus sue doctrine.
Nam essentia diuina et attributa sunt formalitates. ⁊ tñ
nullũ illoz diffinitur. Sed q̃ iste descriptiones non sunt
proprie de mente doctoris. ideo aliter rñdeo: ponendo ta
lem distinctionẽ satis pfecto vulgarem apud formaliza-
tes Formalitas tripliciter sumitur Uno eni modo large.
et sic describit formalitas est aliqđ repertũ in re ex natu-
ra rei quod non optz semp mquere intellectuz dummodo
possit terminare. dicit repertũ in re ppter figmẽta. ðz ex
natura rei ppter relationes rõnis. ðz q̃ nõ optz semp mo
uere. ⁊c. propter relationes reales que dñr formalitates/
tñ intellectũ mouere nõ pñt cũ idẽ sit mouere intellectũ
et causare partialiter intellectionem per speciẽ sui. modo
tales relatiões nõ sunt productiue alicuius forme. Et isto
mõ capiẽdo formalitatẽ oẽ illud qđ est extra nihil ðz for-
malitas cuius modi sunt modi intrinseci dẽ vltime. ⁊ sic
formalitas est cõmunis ad realitatẽ ⁊ quiditatem. Scõo
mõ sumit formalitas proprie. et sic ðz de oĩ eo quod est ens
quiditative: et de oĩ eo qđ est aliqđ entis preter q̃ de mo-
dis intrinsecis et isto modo formalitas conuertitur cum
realitate obiectiua. Tertio modo sumitur strictissime p
illo qđ predicat quiditative de aliquo. vel melius dicatur

scõa opinio

Cõtra opi-
nionẽ scõaz

tertia opio

Impugna
tio ẽtic opi-
nionis.

q̃rta opio.

Patet hui⁹
opionis fal
sitas.

formalitas
tripliciter
sumitur.

Primo mõ

Scõo mõ.

Tertio mõ

q̄ formalitas est rō formalis q̄ quā res habet suum p̄mariū esse. siue qua res est in suo p̄mario esse siue totaliter siue ptialiter et nota q̄ formalitas venit a formali et formale a forma. Et hoc sumendo formā vt est rō q̄ditatiua alicuius siue p̄ro quacūq̄ rōne sub qua ex natura rei aliquid p̄t concipi. non autē sumendo formā p̄ro forma partis vel totius sicut humanitas vel accidētali forma. Nota insup q̄ idē est dicere. esse p̄mariū/esse essentiale/z esse in p̄mo modo dicēdi per se. Similiter idē est dicere rō q̄ditatiua. ratio formalis. q̄ditas. z formalitas. illa enim quattuor sunt penitus sinonima q̄ important oino eandē rem Est tamē notandū q̄ duplex est esse. quoddam est esse p̄mariū et istud non est aliud q̄ esse p̄priū essentiale cuiuslibet rei Aliud est esse accidentale et istud est duplex s. cōmune vt accidens q̄ accidens. Aliud est esse passionale sicut p̄pria passio. Ex oibus istis ponunt aliq̄ p̄positiones q̄ ordinē. Prima p̄positio. nulla p̄pria passio est ratio formalis siue formalitas sui p̄oprij subiecti z hoc sumēdo formalitatē. Tertio mō vt est rō q̄ditatiua qua res habet suū p̄mariū esse. hec p̄positio p̄bat. nā q̄ p̄priā passionē alicuius nullū subiectū habet suū esse p̄mariū sed q̄ eius p̄priā differentiā. siue q̄ p̄priū eius genꝰ z hoc si sit ens p̄dicabile. Scda p̄positio nullū accidens est ratio formalis sui p̄prij subiecti hec p̄positio p̄bat sicut et p̄ima. Tertia p̄pō nulla attributa in diuinis. similiter nulluz notionale sunt p̄prie formalitates. p̄bat. q̄ p talē attributionē ēntia diuina nō hz suū p̄mariū cē. Quarta p̄pō ens est rō q̄ditatiua siue formalitas enti creato vel increato q̄ de illis p̄dicat in p̄mo mō dicendi p se. Uñ est docto. sub. regula. Quicq̄d dr de aliquo in p̄mo mō dicēdi p se est de ratiōe formali z q̄ditatiua illiꝰ ergo p̄positū Quinta p̄pō. oia gña sudalkna. vt corpꝰ al. ꝛc. sūt formalitates respectu suoꝝ iferioꝝ. Sikr oia p̄dicamenta. z spēs specialissime respectu suoꝝ iferioꝝ. Sexta p̄pō nulla differētia indiuidualis vt socrcitas. pegrinitas est rō formalis sui p̄prij idiuidui z hoc capiēdo tertio mō. q̄ si caperet large vt sit illa qua indiduū sūt p̄mo talis entitas poliz ꝛcedi. Septia p̄pō q̄ est de mēte mgri anthonij trōdette nullꝰ modus intrinsecꝰ hz formalitatē p̄bat ipse q̄ formalitas est rō p se ꝛceptibilis ad intellectu sic q̄ ex se

ꝑpria ꝑpō.

Scda ꝑpō.

tertia ꝑpō.

q̄rta ꝑpō.

nota doctoris regulā.

Quinta ꝑpō

Sexta.

Septima.

ꝑt terminare actū intelligẽdi mõ gradus intrinsec⁹ q̃ditatis nõ est ꝑse ꝛceptibilis sine q̃ditate cui⁹ est grad⁹ ergo ꝓpositū Est aũt mod⁹ intrinsecus scõm scotu. viij. di. ꝓi. scu. q̃ adit⁹ alteri nõ variat rõnẽ formalẽ ꝛstituti per ipm vel remot⁹ ab illo. i. q̃ de se nullã rõnẽ formalez dicit Et nota q̃ ꝑ rõnẽ formalẽ nõ itelligo ꝛceptū q̃ditatiuuz sue rõnẽ q̃ditatiuã q̃ tũc ẽt falsũ vt ꝓz de finitate ⁊ infinitate q̃ variãt rõnẽ seu ꝛceptū q̃ditatiuũ ipsi⁹ cuius q̃ tũ nõ ꝛcederet magister ãthoni⁹ patauin⁹. Et isti modi intrinseci reꝓiunt tã in deo q̃ i creaturꝛ. in deo sicut infinitas necessitas. eternitas. ⁊ erñtia. In creaturꝛ. sicut act⁹ potẽtia ꝛtigẽtia. ⁊ hmõi ⁊ vn⁹ alti opponit sicut infinitũ finitũ ꝛtingẽs necessario. nec etiã isti modi intrinseci intrãt q̃ditatẽ nec dñt formaliter positiue ab ea. sed dũtaxat negatiue ꝑ ꝙto q̃ nõ sũt de rõe formali ipsi⁹ q̃ditatis cuius sunt modi intrinseci. Qualis aũt dka sit inter moduz intrinsecũ ⁊ dkam de hoc alias. Scõs terminus est ydẽptitas. nã ydẽptitas dupliciter sumit. vno cm̃ mõ trãscẽdenter. et sic est q̃dã passio entis disiuncta q̃ vel ei⁹ oppositũ solũ nõ ꝑt ꝑdicari vniuersaliter de ente ꝛ ãbo sic sub disiunctiõe Unde illa est falsa omne ens est idem. Similiter ista est falsa omne ens est diuersum. Secundo modo sumit stricte et est quedam relatio equiparãtie fundata super vnũ in substantia. Tertius termin⁹ est distinctio. Unde breuiter distinctio ꝓpꝛie dicta est quedam relatio fundata in aliqua quoꝝum vnũ non potest esse aliud et hoc ea distinctione qua distinguntur ⁊c. Et hec quo ad terminorum declarationẽ. Nunc accedendum est ad scõm in quo recitabitur modus quoꝝũdam scotiꝛ autiũ vel meli⁹ moraliꝛantium: vbi inter cetera Septem assignant distinctiones. Et per opposituz septem recitant ydemptitates ꝓcfatis. septẽ distinctionibus coꝛrespondentes. Quia quot modis dicitur vnum oppositoꝝum tot modis dicit et reliquũ. qualiter hec ꝓpositio intelligatur videsuperius. Unde ꝓma distinctio secũdũ eos est distinctio rõis et est illa q̃ habet fieri ꝑ actuz collatiuum nostri intellectus datur exemplũ homo est homo. homo positus a ꝑte subiecti distinguit a seipo posito a parte ꝓdicati et hoc sola ratione. Ex quo inferunt q̃ inter entia realia et rationis vt inter animal et genus est distinctio rationis.

q̃d sit mod⁹ intrinsec⁹ scõz scotũ.

q̃lit isti modi iter se opponantur. Nota diligenter.

scõs t̃min⁹ q̃ ẽ declarãdus ꝺz ydẽptitas.

tꝛi⁹ t̃min⁹ est distictio

Mod⁹ cuius dã colleere siue colligentis. Unde declaratione hui⁹ ꝓpõis in .i. tractatu ꝑma distinctõ scõz scotũ

q̄ sūt illa q̄ sūt eadē rōe

Hāc materiā vide in ꝑmo tractatu ad lōgū

opinio magistri āthonij patauini.

Similiter inter genus ⁊ speciē. ratio sua est qz nō fit nisi ex sola collatiōe intellectus. Sz illa sunt eadē rōne q̄ habēt eundē ꝛceptū oīuo indistinctū a ꝑte rei. et etiā indistinctū a ꝑte intellectus vt homo est idē sibiipi. Similiter oia q̄ ponūt in tertio mō essendi sicut soz. et pla. ⁊c. p hac distinctiōe notabis q̄ dupler est actus intellectus q̄dā est rectus simpler et absolutus et est actus quo intellectus fertur supꝫ aliqd̄ intelligibile non cōparando illud ad aliud neq; ad seipm. Alius est collatiuus cōparatiuus siue respectiuus et est actus quo intellectus fertur supꝫ aliqd̄ cognitū cōparādo illud ad aliud cognitū vl̄ ad seipm et de istis satis dictū fuit supꝫ Aliq̄ ex nostris addunt tertiū et vocāt actus reflexū q̄ terminat ad actū ꝑexistentē in potentia et hz rōnē tendentie vel tendētiam in ipo. Notandū est insup (vt narrat magister antonius patauinus) q̄ distinctio rōnis ꝑt fundari inter entia realia et entia rōnis. ꝓbat ipe qz cū distinctio sit relatio mutua. in vtroq; extremo ꝑt fundari supꝫ ente reali et terminari ad ens rōnis et ecōtra. Si fundet in ente reali ad ens rōnis ꝑt ꝓbari talē distinctionē esse distinctonē rōnis duplici via vide ipm in scdo articulo. Scda distictio scōm eos est distinctio ex natura rei. Unde illa distingūtur ex natura rei de q̄bus duo contradictoꝛia secluso ope intellectus verificari ꝑnt sicuti diffinitio et diffinitū. nā secluso ope intellectus diffinitio est cōstitutiua. diffinitū aūt non. totū etiā et ꝑtes loq̄ndo de toto methaꝑhisico ⁊ nō phisico. ⁊c. Sz illa sunt idē ex natura rei de q̄bus duo ꝑdicata oppoīta secluso ope intellectus collatiuo verificari non possunt vt homo est homo ꝑ hac distinctōe notabis q̄ triplicia sunt ꝑdicata contradictoꝛia. Quedā sunt q̄ non inferunt distinctionē realē q̄ est inter rem ⁊ rē sed bene inferunt distinctionē q̄ est ex natura rei siue formalem vt cōmunicabile et non cōmunicabile liberum et non liberū. Alia sunt q̄ necessario inferunt distinctionē realē q̄ est inter rem ⁊ rem. licet non necessario inferāt distinctionē realē naturarū vt esse genitū et non esse genitū. ꝓductū et non ꝓductū. vt in diuinis pater q̄ non est genitus distinguit realiē a filio q̄ est genitus non tamen essentialiter. qz in diuinis non est distinctio essentialis. Alia sunt ꝑdicata contradictoꝛia q̄ necessario inferūt di-

s. in suo tractatu foꝛmalitatuz vbi ōclarat qd̄ sit distictio rōnis ad longū.

Triplicia sunt ꝑdicata ꝛtradictoꝛia.

stinctionē non solū suppositoꝝ. verūetiā naturaꝝ. sicut sunt ꝑma predicata cōtradictoria. vt esse et non esse existere et non existere. Et si arguat̄ inter cōtradictoria est equalis distantia. ergo si aliqua ꝛtradictoria inferāt distinctionē realē et per ꝛsis oia Respondet̄ q añs est simpliciter falsum qz quando extrema sunt immediata. tanta precise est eoꝝ distantia quantū est alterum extremū maius. Notandū est insup q diffinitio et diffinituz possunt capi dupl̄r vno eñ modo p eo qō significant vel p eo qō denominat. Si ꝑmo modo tunc diffinitio ꝛ diffinitū important dūtaxat duas intentiōes scōas ꝛ sic inter istā nō potest fundari nisi distinctio ratiōis q̄ fit ex collatione intellectus. Si autē capiant scōo modo sic important conceptus significantes vel significatos q̄ sunt ꝑme intentiones. Et inter cōceptus illos de necessitate fundat̄ distinctio aliqua q̄ vocat̄ distinctio ex natura rei. Similit̄ inter totū ꝛ ptes fundat̄ distinctio ex natura rei non quidem inter totū logicū qō est species p formali sed dūtaxat inter totū phisicū ꝛ methaphisicū qō est ꝛpositū ex realitate actuali ꝛ potentiali. Et nota q̄ inter totū phisicū non solum fundat̄ distinctio ex natura rei sed etiā distinctio realis q̄ est inter rē ꝛ rē ꝛc. Tertia distictio scōm eos est distinctio formalis. Unde nota q̄ distinctio formalis est inter aliqua duo quoꝝ vnū non ī cludit aliud in ꝑmo modo dicendi p se sicut distinctio q̄ est inter subiectū ꝛ ꝓpriā passionē. Sed illa sunt eadē formaliter quoꝝ vnū includit (non dico includit) aliud in ꝑmo modo dicēdi p se vt inter hoīem ꝛ aīal est idēptitas formalis qz hō includit aīal in ꝑmo mō dicēdi p se non autē ecōtra: voco ydēptitatē formalē vbi illud qō dicit sic idem includit illud cui sic est idem in ratione sua formali et p se ꝑmo modo Ex quo infero q̄ omnia predicata quiditatiua superiora Similiter omnes differentie essentiales et modi intrinseci non sunt idem formaliter suis constitutis sine inferioribus. Sed bene ecōtra. Infero etiā q̄ essentia diuina distinguitur formaliter a relationibus quia cōceptus absoluti non includit quiditatiue conceptuz relatiui nec ecōtra. Similiter omnia attributa vt sunt intellectus ꝛ voluntas (si fas est attributa nominari) sapientia. bonitas et iustitia ab essentia diuina et a seinuicez et essen

Euasio.

Dissolutio

Nota q̄lit diffinitio ꝛ diffinitum dupl̄r pōt sumi.

Tertia distinctio.

qd sit ydēptitas formalis scōz scotū in ꝑmo sen.

tia a relatiõib⁹ formalit distigunt. Notabis etiã ꝙ hac tertia distictiõe ꝙ ꝗttuor sũt modi (vt placet phlo, ꝑmo poste.) duo dicẽdi tertio ellẽdi et ꝗrto caulãdi. Ad quãtũ ad ꝑmũ modũ dicẽdi. ⁊ diligent notãdũ ꝙ tripler est conceptus. Quidã est simpler ⁊ est ille q̃ ꝑt aphẽdi ⁊ cognosci ꝙ ꝑmã operationẽ intellect⁹. Alius est ⁊ceptus sumc simpler et est ille q̃ non est compositus neq; est componibilis cũ aliquo. Tertius est cõceptus simpliciter simpler. et est ille qui non est resolubilis in alios conceptus priores. Et iste est dupler. Quidã est simpliciter simpler quiditatiuus sicut conceptus entis. Alius est simpliciter simpler qualificatiuus. vt est conceptus vltime differentie. Et per hoc ponunt aliqui propositiones. Prima ꝓpositio. Quãuis deus sit sume simpler. non tamẽ est simpliciter simpler ratio est q̃ includit ens quiditatiue. hec etiã est in primo modo dicendi per se deus est ens. Scõa propositio Ens dicit conceptũ simpliciter simplicẽ. quia eius conceptus non est resolubilis in alios cõceptus priores quos quiditatiue includit. Tertia ꝓpositio. omnis differentia vltima specifica. habet conceptũ simpliciter simplicẽ. sic dõs dre indiuiduales hũt cõcept⁹ simplicit simplices Et oẽs proprie passiones siue entis. siue cuiuscũq; alterius subiecti. Quarta ꝓpositio de nullo conceptu simpliciter simplici dicitur aliquid in primo modo dicendi per se. Quinta propositio conceptus quiditatiuus est ille qui est communicabilis pluribus inquit ⁊ est dupler Quidã est quiditatiuus simpliciter et absolute vt cõceptus entis generis speciei. Alius est conceptus qualificatiuus vt conceptus differentie essentialis. Attende insuper ꝙ aliqui ex nostris aliter intelligunt descriptiones ydemptitatis formalis. Loco autẽ ydẽptitatẽ ⁊c. Dicũt esse ꝙ inferius non est idem formaliter superiori. Sed potius econtra. qõ probant. q̃ clarissimũ est ꝙ inferius accidit suo superiori. Sed illud quod accidit alicui extrahatur a sua ratione formali et est extra illam ergo propositum. Item illud non est idem sic formaliter alicui qõ nõ est de ratione illius. Sed inferius non est de essentia superioris. sed pot⁹ econtra ergo ⁊c. Confirmat q̃ qñ aliqd est quod ⁊stituti ex aliquibus quor vnũ est extra aliud formalit illud totũ nõ est de essentia alteri⁹ ptis. Inferius

Nota ꝙ tripler est ⁊ceptus.

Pria ꝓpõ.

Scõa ꝓpõ

tertia ꝓpõ

ꝗrta ꝓpõ.

ꝙnta ꝓpõ.

opinio magri antonij patauini.

autē est huiusmodi respectus superioris ergo ppositū. Ad ꝓ
mū istoꝝ scōm cōmunē opinionē maiorē concedo. Et ad
minorē dico q̄ si ipi vellint itelligere q̄ iferi⁹ suo superiori
extraneat a sua ratiōe formali ⁊ est extra illā. hoc ē dictu
inferi⁹ nō est de rōne superioris sic venuste loquunt. ⁊ sum⁹
cū ipis. Si aūt vellint itelligere q̄ inferi⁹ extraneat suo
superiori hoc ē dictu inferi⁹ nō includit suū superi⁹ formalit ⁊ q̄
se ꝓmō mō negam⁹ eos simpliciter. Ad scōz negat maiorē nā
ad hoc q̄ aliqd includat aliō realit ⁊ formalit nō opz q̄ sit
de quiditate illius sed potius ecōtra. Et comprobat per
scotū in quarto sen. di. xij. q. ꝑma esse idē formalit alicui
est esse de essentia eius. Dico (q̄ salua coꝝ reuerentia) te
stus nō sic manet. nec satis insperexūt. loquit ibi doctor
de inherentia albedinis ⁊ dicit q̄stionē motā ad aliqbus
esse trufaticā ⁊ sine intellectu. Vbi inquit q̄ nichil est de
essentia alicuius nisi qō ptinet intrinsece ad q̄ditatē eius
modo aial ptinet ad q̄ditatē hois ⁊ nō ecōtra: ꝙ hoc etiā
ptz ad tertiū: q̄ nō dicim⁹ hoiem esse de essentia sui supio
ris sed potius ecōtra. nec etiā inferius est extra suū supi⁹
imo includit illud non solū realiter sed etiā formalit.
Circa hanc distinctionē formalē est vna ꝑua difficultas
Vtrū homo et humanitas formalit distinguant. Respō
dent aliq̄ q̄ non nisi sola rōne qō ꝓbant ꝙ doctorē dicen
tē q̄ pater. paternitas. generatio. generat. generare. nō
distinguunt nisi ꝙ modos significādi gramaticales q̄ sunt
in voce ab intellectu. Et si arguat hec cōcedit hō est risi
bilis. ⁊ hec negat humanitas est risibilis. Respondēt qō
vna non est magis vera q̄ altera nisi ꝑpter modos signi
ficandi gramaticales q̄ sunt in voce ab intellectu et non
re ipsa ⁊ sic ptz q̄ tm̄ distinguunt rōne. Quarta distinctio
scōm eos est distinctio realis. vñ distinctio realis est illa
q̄ est iter aliq̄ duo q̄ sic se hnt distinctiue q̄ vnū ꝑt esse sine
altero vel meli⁹ dicat q̄ distinctio realis est illa q̄ est iter
rē ⁊ rē. illa sūt res ⁊ res quoꝝ vnū ꝑt rē sū alio Sz ydēptitas realis ē illa q̄ ē int aliq̄ duo q̄ sic se hnt q̄ vnū nō ꝑt ee
sū alio. seu vnū ē ipossibile separari ab alio absq̄ ꝓtradictione. Ex quo ifero q̄ totū distinguit realr a suis ptib⁹ loqn
w de toto cētiali itegrali. ⁊ quātitatiuo. Dicit res. r. ge
nerū actualit existites ⁊ idiuidua eiusdē spēi q̄ diuersaꝝ spe
cierum. materia ⁊ forma nec non tres psone in diuinis

Euasio.

Dissolutio

q̄rta dictō.

Corelariū

nota aliqs distictiões de rebꝰ/ ad longum.

Cpro hac quarta distictiõe q̃ est inter rẽ & rem. notabo aliquas distinctiões de rebus. Nam triplices sunt res q̃ daz sunt incausabiles. et sunt ille quibus repugnat dino causari. vt pater filius et spūs ſ. hiz eñ sunt plures res. & ettã vna res. ſ. vna essẽtia. vnde augustinꝰ dicit res quibus kruedũ est sunt. p. f. & ſ. ſ.

Alie sũt res

Alie sũt res causabiles et sunt ille quibus repugnat aliquas causas habere intrinsecas. non tamẽ repugnat habere causas extrisecas. sicuti sunt oẽs formę substantiales. angeli aie. Et similiter oia accidentia spūalia vt sunt habitus scientifici. profecto nullũ illoꝝ componit ex materia et forma.

Alie sũr res

Alie sunt res causabiles à q̃tuoꝝ caulis. Sicuti sunt oẽs res composite ex materia et forma. et iste possunt vocari res naturales et de facto vocantur. Unde nota q̃ res naturalis tripliciter sumitur.

Res nãl tripr sumit.

vno eñ modo vt distinguit cõtra rem supnaturalem. vt dicatur res naturalis quãtũ est ad agente naturalit causante in passo talem formã et scõm ordinez nature. Res vero supnaturalis dicit inquantũ est ad agẽte quod nõ est naturaliter impressiuũ talis forme in passum. Scõo modo sumit res naturalis. vt distinguitur contra violẽtũ. et sic oñe illud videt naturale qđ inclinat ad formaz quã recipit. sicuti graue qđ mouet deorsuz hoc modo est res naturalis graue vero moueri surſum est res violenta. Tertio modo sumit vt distinguit contra artificiale. & sic oñe ꝓpositũ ex materia et forma naturali. est res naturalis. Artificiale vero est cõpositũ ex materia & forma artificiali siue artis.

Alia distinctio de rebꝰ

Nota insup q̃ res aliquando venit a tatus ta. tũ. & ista est semp cũ existẽtia actuali. Aliqñ venit a reorꝝ. qđ est opinor narꝝ & hec est cõis ad oia entia ficticia siue ymaginabilia sicuti ad chymerã et tragelaphũ. Et istã distinctionẽ ponit scotꝰ in pmo sen. dis. xxv. Sike aliqñ res sumit large & sic modi intrinseci & dẽ ultime sũt res. Aliqñ ꝓpe & sic res pcise dr de matia & forma et de multis aliis & tũc modi intrinseci nõ sũt res.

Dirk er dictꝫ pua difficultas.

Existis nascit vna parua difficultas: vtrũ res in esse cognito differãt absolutẽ realit. Et videt q̃ sic. nã antixps habet esse cognitũ et adam habet esse cognitũ. Et antixps non est adam ergo ꝛc. pro difficultate exponendi libus stude. Nã exponendo ꝓpositiones ãbe sunt false vt pz intuenti ꝛc.

¶ Quinta distinctio est distinctio essentialis et est illa q̄ est inter essẽtias positiuas quarũ vna vere negat de alia Et nota q̄ hec distinctio non habet locũ in diuinis ꝑ quia ibi non sunt due essentie hoc enim dicere est hereticum. Quicquid enim in diuinis reperitur est idem essentialiter cum alio. Iuxta illud augustini deus simplex est quia est quicquid habet excepto eo quod relatiue dicitur habet enim deus intellectum et est ipsemet intellectus. habet etiã volũtatẽ et est ipamet volũtas. Et ideo quãuis ꝓsone in diuinis distinguantur realiter distinctione reali suppositorum. non tamen distinguntur essentialiter siue distinctione reali naturarum. quia ibi non sunt due nature. Sed vna simplicissima in tribus ꝓsonis existens dumtaxat. ℞ Propositio. relationes originis essentialiter non distinguntur. ¶ Contra propositionem arguo sic. Quecunq̄ distinguntur specie. distinguntur essentialiter. Sed relationes originis distinguntur specie. ergo ꝛc. Respondeo q̄ minor est falsa. Quia nulla distinguntur specie que reperiuntur in diuinis. ¶ Contra. quecunq̄ sunt alterius et alterius rationis. Specie distinguntur. Sed relationes originis sunt huiusmodi ergo specie distinguntur. Respondeo q̄ maior est falsa. et do instantiã de diffinitione ⁊ diffinito. Subiecto ⁊ ꝓpria passione. Contra. Quecũq̄ qditatiue distingũtur. specie distinguntur relationes originis sunt huiusmodi. ergo. Responsionem quere. Insuper est notandũ ꝓ hac qnta distinctione q̄ dupler est ordo essentialis. Quidam est simpliciter: et est ille qui est inter aliqua duo: quoꝝ vnus sic dependet ab alio q̄ oppositum illius fieri implicat contradictionem per quãcunq̄ potẽtiam. ⁊ iste est inter creaturam et deum totum et partes. Alius est ordo essentialis sc̃m quid. et iste est inter aliqua duo: quorum vnum dependet ab alio. tamen oppositum alicuius istorum potest fieri per aliquã potẽtiam naturalẽ vel supernaturalem. Nota insup q̄ istud ꝓbs non valet. hoc est idẽ essentialiter alicui. ergo est de essentia illius. Nam subiectum et ꝓpria passio sunt idem realiter et essentialiter. et tñ vnus nõ est de essentia alterius: quia tunc hec propositio esset in primo modo dicẽdi per se homo est risibilis. quod tamen falsum est. sed est in secundo modo dicendi per se.

qnta distinctio.

Distinctio essẽtial' nõ hz locũ i diuinis.

ꝓpõ.

ꝛra ꝓpõez

Solutio ꝓpositionis Contra

Solutio.

Contra.

ꝛre responsionẽ alibi.

Nota duplicẽ ordinem.

Similiter debes notare q̄ ista distinctio semp fundat̄ inter extrema positiua realia et actualit̄ existentia Ex quo sequit̄ q̄ inter negatiões et ꝑuatiões seu inter entia positiua et ꝑuatiua non ꝑt fundari distinctio essentialis. Sz illa sunt cadē essentialit̄ q̄ ydēptificant realiter vni essētie singularissime. vel q̄ sunt de essentia intrinseca alicuius. Ex quo infero q̄ q̄cūq; ideniptificant cuicūq; singulari mundi siue indiuiduo. siue supposito illa sunt cadez essentialiter Sexta distinctio scōm eos est distinctio se totis subiectiue. vnde illa distingunt̄ se totz subiectiue q̄ in nulla realitate q̄ditatiue cōueniūt. Et q̄ oppositū illa dicunt esse cadē se totis subiectiue q̄ q̄ditatiue cōueniūt in aliqua realitate potētiali et ztrahibili q̄ realitatē differētie. Ex quo infero q̄ oia ꝑdicamenta similiter deus ⁊ creatura se totis subiectiue distingunt̄ ⁊c. q̄ hac distinctiōe notabis q̄ dupler est realitas. q̄daz est obiectiua. alia est subiectiua. Realitas obiectiua quantū spectat ad ꝓpositū est quicq̄d ex natura rei ꝑt esse obiectū intellectus. et ex natura sui terminare actū intelligendi. Sed realitas subiectiua est quicq̄d est ex natura rei in supposito. vel in diuiduo exñte. Itē realitas obiectiua q̄dam est ztrahibilis q̄ aliā realitatē et potentialis ad eā. Et hoc modo oia genera habent tales realitates potentiales et ztrahibiles siue talia genera sunt generalissima. siue subalterna Alia est realitas (capiendo realitatē q̄ cōceptu reali) que non est contrahibilis q̄ realitatē sed ꝓcise q̄ modos intrinsecos q̄ non important distinctā realitatē a re cuius sunt modi. Et hoc modo oia trāscendentia deo et creature sic contrahunt̄ q̄ modos intrinsecos Et hec sunt de mēte magistri antonij patauini q̄ (neminē vituꝑando) inter oēs methaphisicos ⁊ formalizantes honorifice se habuit sit sibi honos ⁊ ꝑtie ⁊c. Ultima distinctio scōm eos est distinctio se totis obiectiue et est illa q̄ est inter aliqua de q̄bus non ꝑt ꝑdicari aliq̄ ꝑdicatū q̄ditatiue. Sed illa sunt eadē se totis obiectiue de q̄bus ꝑt ꝑdicari aliq̄ ꝓdicatuz q̄ditatiue siue sit limitatū siue trāscendens. Aliter describit scōm aliquos et est illa q̄ est inter duo extrema que in nullo cōceptu q̄ditatiue ꝛueniūt q̄ hac descriptiōe notaliq̄. Nā dupler est cōcept⁹. Quidā est obiectiualis ⁊ est ipsa q̄ditas cōcepta siue obiectū conceptū. Ali⁹ est ꝛcept⁹

Que sūt illa que sunt cadē essentialiter.

Sexta distinctio.

Septia distinctio.

Aliter ꝑt describi/ et melius.

Nota q̄ dupler est ꝛceptus.

qualificatiuus/et est ipsa intellectio siue actus intelligẽdi. qui quidem actus est qualitas de genere qualitatis. et dicitur qualificatiuus: quia est ipse natura qualitatis. Hac distinctione p̃supposita ponitur talis p̃positio. omnes differentie. omnes p̃prie passiones/siue entis/ siue inferioris. Similiter essentia diuina ⁊ attributa. vt bonitas/sapientia. ⁊c. distinguntur se totis obiectiue.

¶ Nunc recitabitur succincte ⁊ breuiter (quia non est ponẽda pluralitas sine necessitate. p̃mo philosoph̃or) opinio magistri mei/⁊ multor̃ alior̃ scotizantiũ: cui vel quibus adhereo firmiter/et adherere intendo. Et p̃mo dico q̃ p̃ter distinctionẽ rationis que fit ex sola collatione intellectus (sicut visum fuit superius) nõ sunt ponende nisi alie due p̃cedentes intellectum. s. distinctio realis ⁊ formalis. de quibus satis dictum est. et omnes alie ad istas possunt reduci. nec p̃prie condistinguũtur contra istas. Et nota q̃ distinctio realis est dupler. suppositor̃ scilz et naturarum. Nam distinctio realis suppositor̃ est illa que est inter aliqua duo supposita quor̃ vnum non est aliud realiter sicut distinctio realis que est inter p̃rem et filium in diuinis. Unde tres persone in diuinis realiter distinguntur non autem essentialiter. Alia est distinctio realis naturarum. et est illa que est inter duas naturas quarum vna nõ est alia realiter. Et ista reperitur in creaturis. Similiter inter rem creatam et increatam. Et ista potest vocari essentialis distictio: quia natura ⁊ essentia idem sunt. Similiter distictio formalis dupliciter potest sumi vno enim modo p̃prie/ et est inter aliqua duo quor̃ vnum non includit aliud in p̃mo modo dicẽdi perse. Alio modo potest sumi large: et sic est iter aliquas realitates: quarum vna non est alia. Et si quis querat nonne saltem oportet ponere distinctionem modalem? profecto dico q̃ non est multum necesse. quod ostendo. quia talis distinctio reducitur et ordinatur ad distinctionem formalẽ. Nam modus intrinsecus habet modũ formalitatis. ⁊ ideo quasi frustra poneretur. ¶ Qui nolunt p̃mam viã tenere que ẽ satis ꝯmunis ⁊ approbata apũ formalizantes ⁊ scotistas hec argumenta cõtra ipsaz adducant cõia. ¶ Et licet ab aliqb⁹ nr̃is: quasi truphance/ soluãtur. in rei tñ veritate arguctis interũ/ sẽp remanet.

Opinio ꝑ ha mgri ste phani bruli pher. tartareti ⁊ mlt̃or̃ alior̃ scotizantiũ

Distinctio realis ẽ dupler.

distictõ formalis ẽ dupler.

. s. mgri stephani bruli pher/ ordinis fm mior̃ q̃ fuit valde subtillis in via doc. vt ptz in ei⁹ operib⁹

Pria ratio. Ideo hoc scdo loco arguo cōtra eam pbādo primo q nulla sit distinctio ex natura rei minor distinctione formali. & q distinctio ex natura rei non potest stare cū idēptitate formali. qr quecūq; distigunt ex natura rei distigūtur formaliter. & econuerso. ergo distictio ex natura rei nō stat cū idēptitate formali. nec est minor ipsa. q̃a est manifesta. et añs quo ad scdam sui partē concedit ab eis. sed quo ad primā partē pbat. qr q̃cūq; distigunt ex natura rei dicūt aliā & aliā rationē formalē. sed q̃cūq; dicūt aliā et aliā rationē formalē distingūtur formaliter. ergo q̃cūq; distingūtur ex natura rei distingūtur formaliter. minor est cui deus: & maior pbatur discurrēdo per oia illa que ipsi ponunt distingui ex natura rei & nō formaliter. primo de superiori & inferiori. Manifestū eni est q superius & inferius habēt aliā & aliā rōnē formalē. cū ratio inferior sit extra rationē superior. Sicr (sicut ipi dicūt) cō socratis est incōicabilis. rō autē hois/est cōicabilis. sed eadē ratio formalis nō pōt esse cōicabilis & incōicabilis. sicr ptz de toto et partibus. Ratio eni formalis toti⁹ est alia a rōnibus formalibus partiū. cū eadē ratio formalis nō sit cōstituta & nō cōstituta cōstituēs & nō cōstituēs. sicr de mō intrinseco de re cui⁹ est mod⁹. Licet eni mod⁹ intrinsecus sit ille qui additus alteri nō variat rōnem eius formalem. vt ptz de albedine & eius gradibus. albedo enim intensa & remissa sunt eiusdem rōnis formalis nō est tū talis modus cōueniens rei in primo mō dicēdi per se quare nō erit illi idem formaliter cū re cui⁹ est mod⁹. licet forte pprie nō distinguatur formaliter a re cui⁹ est modus. qr ad distinctionē formalē requirit oportallis q sit quiditas et q̃ditas. modus autē intrinsec⁹ non est pprie formalitas vel quiditas. qr quiditas addita alteri variat rōnem formalē eius seu cōstituti per illā. vt rōnale & irrationale si addātur alali cōstituūt species hñtes diuersas rōnes formales nō sic modus intrinsecus. vñ nulla ratio q̃ditatiua pōt addi alteri quin variat speciem. vel simpliciter hoc est de vna specie aliā faciat contrariā vel disperatā. vel scōm qd hoc est de nō tali specie facit aliā speciē: puta si addatur dīa ptinēs ad esse quiditatiuū generi facit speciē specialissimā et nō prefut talis species specialissima: sed tū prefut species intermedia. Patet quarto de diffinitiōe et diffinito. nam

quid sit modus intrinsecus.

ratio formalis diffiniti est alia rõne formali diffinitiõis. ratio er̃ formalis diffiniti est ratio totiꝰ ꝙ ratio formalis diffinitionis est ratio partiũ. nam dictum est ꝙ est alia rõ formalis totius ꝙ alia partiũ. Itẽ manifestũ est ꝙ aliꝰ est per se cõceptꝰ diffinitionis: alius diffiniti accipiendo pro cõceptibus signiſicati. ergo aliã et aliã cõceptibilitate dicũt diffinitũ ꝙ diffinitio. sed tales ꝙceptibilitates nõ sunt nisi rõnes formales seu obiecta formalia cõceptibilia. ergo diffinitũ ꝙ diffinitio dicũt aliã ꝙ aliã rõnẽ formalem. assumptũ est doctoris subtilis in scõa distinctione primi. vbi ex intẽtiõe ꝓbat illud duobꝰ aut tribꝰ medijs. Et cõfirmatur tota ista ratio. Quecũq; importãt aliã et aliam quiditatẽ illa distingũtur qditatiue ꝙ formaliter. sed oia illa que distingũtur ex natura rei: importãt aliã ꝙ aliã qditatẽ: ergo oia que distingũtur ex natura rei distinguũt quiditatiue ꝙ formaliter. igit distinctio ex natura rei non põt stare cũ identitate formali. nec est minor ipsa. maior est manifesta ꝙ vbicũq; est alia ꝙ alia quiditas. ibi est distinctio quiditatiua. sicut vbi est alia et alia res ibi ẽ distinctio realis. modo cõstat ꝙ ais distinctio qditatiua est formalis minor est sufficiẽter ꝓbata per discursum factũ in ꝓcedẽte rõne. ptz enim per ipsum manifeste ꝙ oia q̃ ipsi ponunt distingui ex natura rei ꝙ nõ formaliter hũt aliã ꝙ aliã qditatem. vel saltẽ dicũt quiditatẽ ꝙ modũ intrinsecũ eius. Si dicat ꝙ cõcretũ et abstractũ distingũtur ex natura rei: et tñ non hũt aliã ꝙ aliã quiditatẽ. Dico ꝙ hoc est falsum/ qz quecũq; distinguũt solũ penes diuersos modos cõcipiẽdi. idem obiectũ formale sola rõne distinguũt ꝙ nõ ex natura rei: sed cõcretũ ꝙ abstractũ solũ distingũtur penes diuersos modos cõcipiẽdi idem obiectũ formale: ergo solũ ratione distingũtur et non ex natura rei. maior est manifesta. qz sola diuersitas cõcipiẽdi idem obiectum: immo nõ arguit distinctionẽ ex natura rei. minor est doctoris subtilis in scõa dist. pri. ꝙ in pluribus alijs passibus sue doctrine. ¶ Hec ratio ad aliquibus soluitur. et primo negatur antecedens pro prima sui parte. et ad probationẽ eiꝰ negatur maior. Et cũ probatur inductiue. primo de superiori et inferiori. Dicũt ꝙ exprime esse de mente sco. inferius est idem superiori. nõ tñ ecõtra. ꝑ datet per diffinitionem ydemptitatis formalis voco ydẽptitatem formalem. ꝛc.

cõfirmatio rõnis.

Contra

Responsio.

Rõis solutio.

Est igitur ibi idemptitas formalis non mutua. cū hoc tñ stat q̄ inferi⁹ nō sit idē ex natura rei supiozi ꝓpter diuisionē ꝛ traditoziam de eis vt recte formaliz ātes loquunt Similiter dicunt ad illud quod tāgitur de toto ⁊ partib⁹ q̄ totum phisicum et methaphi. sunt idem formaliter et realiter. licet non econtra. Et qñ dicitur in ratione fundamentali q̄ cadē ratio formalis nō est cōmunicabilis ⁊ nō cōmunicabilis: cōstituta ⁊ nō constituta. Respondent q̄ verum est/ loq̄ndo de cadē formalitate adequata mutua cuius modi nō est in ꝓposito. et sic ꝓbationes iste faciūt ꝓdi ex natura rei/ et non ad ꝓpositū arguētis. Est enim mutuitas distinctionis ex natura rei non tamē formalis quare formalis vbiq̄ infert illam. et non ecōtra. Refert etiā dicere hoc non est idem formaliter illi: et dicere ipsum sic distingui ab illo. Quod tertio additur de quiditate et modo. Respōdent q̄ minus valet in doctrina scoti. nam scotus exꝓresse dicit q̄ modus non dicit aliam formalitatem ab eo cuius est octaua dis. p. ⁊ alibi. Et quādo dicitur quarto. vbi ꝓpositum ꝓbatur ex rationibus diffinitis ⁊ diffinitiōis. Dicūt q̄ nihil est ad ꝓpositū. q̄z ibi est ydēptitas formalis mutua vt cōiū ꝓz. Iz posset cē difficultas/ ꝙpādo diffinitionē ad diffinitū ex illa diffinitiōe idēptitatis formalis. ij. di. p. saltē diffinitū ē idē diffinitiōi formaliter ao ecōtra dicūt ꝓbabiliter q̄ nō. et hoc tenēdo q̄ diffinitio nō dicat aliquā vnā formalitatē resultantē ex ptibus nisi ipm diffinitū: ⁊ tūc dicere diffinitionē esse idē formaliter diffinito. est dicere diffinita esse idem sibiipsi formaliter. ⁊c. Multa quidem alia ꝓ hac ꝓma rōne tribūtur que causa ꝓuitatis relinquo. ¶ Scōo principaliter arguitur ad idem supponēdo q̄ distinctio vna in intellectu est penes diuersos modos ꝛcipiēdi idē obiectū formale. ⁊ hoc siue ꝛcipiēdo grāmatice. vt hō ⁊ hois. siue logice. vt hō ⁊ hūanitas. Alia distinctio est maioꝛ in intellectu/ ꝛcipiēdo duo obiecta formalia duob⁹ actib⁹. ⁊ hoc siue illis corrūdeant diuerse res. vt intelligēdo hoiez ⁊ asinū. siue vna res ad extra. vt intelligēdo coloꝛē ⁊ disgregatiuum. Ista suppō est in forma istiꝰ doctoꝛis subtilis in scōa dist. primi. vbi inuestigat distinctionem formalem inter rationem essentie diuine ⁊ rationem suppositi. Isto supposito ꝓbo q̄ supi⁹ ⁊ inferi⁹ nō solū distingant ex natura rei sed

etiã formalit̃ q; intellect⁹ intelligẽs hoiem ꝛ sortẽ: aut intelligit ipsa vt diuersa obiecta formalia. aut ꝑcise vt idẽ obiectũ formale sub alio et alio mõ ꝛcipiendi. Non scõ mõ q; tũc non esset maior differentia ꝙ cõcipiẽdo hoiem et hũanitatẽ ꝛ ita non ꝛciperet hoiem seu hũanitatẽ magis cõicabilẽ ꝙ sortẽ. nã hõ non est incõicabilis si hũanitas est cõicabilis ꝛ econuerso. igit̃ si hõ et sortes non plus differant ꝙ hũanitas et homo: hõ non esset cõicabilis si sortes sit incõicabilis: nec econuerso Si ꝓmo mõ cũ ista diuersa obiecta formalia sint due rationes formales in re ex natura rei repibiles et non fabricate ꝙ actũ intellect⁹ negociãtis seu ꝛpantis: sequit̃ ꝙ inter ipsa erit distinctio formalis. Nã vbicũq; est alia ꝛ alia ratio formalis ibi est distinctio formalis. q; alietas in diuersis cõibus formalibus arguit aliã et aliã formalitatẽ. ꝛ alia ꝛ alia formalitas arguit distinctionẽ formalẽ. codẽ modo posset argui de diffinito et diffinitione: et de toto et partibus. Ex his manifestũ est ꝙ non est ponẽda aliqua distinctio ꝓcedens actũ intellectus minor distinctiõe formali ꝙ posit stare cũ ydẽptitate formali. ¶ Hanc rationẽ secundã dicunt faciliter solui ex his que dicta sunt in ꝓma ratiõe. Concedunt eñ ꝙ maior distinctio est inter hoiem ꝛ socratẽ ꝙ inter hoiem ꝛ hũanitatẽ. Et dicũt ꝙ nullo pacto sophismatibus vti volunt ad gradus distinctiõis rationis Ulterius cõcedũt ꝙ homo distinguit̃ formaliter a socrate ꝛ socraytate. Et hoc ponẽdo distinctionẽ formalẽ non eñ accipi a formalitate ẽtio mõ dicta. ꝛ scõ mõ dicta (sicut patuit supra) econtra vero ꝛ socrateytas distinguat̃ formalit̃ ab hoie. non tũ socrates et hoc scõm scotuz. Cũ distinctione igit̃ mutua ex natura rei inter illa stat distinctio formalis nõ mutua ꝛ ita ydẽptitas talis ꝛ nõ adeq̃ta neq; mutua. ꝓcrea ẽtio ꝓpal roñdo ꝙ hoc ẽ ꝛtra doctorẽ ex ꝓsse in eã distictiõe. ij. ꝓmi. i loco ꝑdicto vbi ponit distictionẽ formalẽ seu nõ ydẽptitatẽ iter essentiã diuinã ꝛ ꝑsonalitatẽ declarãdo q̃lis sit differẽtia formalis seu nõ ydẽptitas q̃ ponit̃ ꝓcedere oẽm actũ intellect⁹ sic in forma dicẽs. Dico ꝙ tãm reb⁹ ꝙ intellectu dka aliq̃ maior manifesta magis est: ꝛ ex illa ꝛcludit̃ frequent̃ dka minor q̃ est immanifesta. in re autem manifesta est distinctio rerum. ꝛ hoc dupliciter scilicet suppositorum ꝛ naturarum

ex his ostẽ.

Rõ solutio nis.

In intellectu manifesta est differẽtia duplex: scilicet mo-
dorum concipiendi et obiectorũ formaliũ. Ex his inclu-
ditur differentia hic intenta que est immanifesta. qz mi-
nima in suo ordine: hoc est inter oẽs que precedunt intel
lectionẽ. Hec ille. Ex quo manifeste patet q doctor non
solum sententialiter: sed etiã verbaliter ponit distinctio-
nẽ formalẽ seu nõ identitatẽ esse minimã inter oẽs prece
dentes intellectionẽ nulla ergo est minor distictio ex na-
tura rei distinctione formali. Itẽ scõm ipm scotum pbat
q superiora distinguant formaliter a suis inferioribꝰ qũ
negant isti sequaces sui. ipse etiã in distinctione sexta decī
ma scõi respõdendo ex intentione ad questionem quã for
mat ibi scilicet. Utrũ ymago trinitatis consistat in tribꝰ
potentijs aie rationalis realiter distinctis. sic respondet
in forma. Ideo dico aliter sic scõm dionisiũ. v. ca. de diui
nis nois. Continentia vnitiua non est eoꝝ q oino sũt
idẽ. qz illa non vniunt nec eoꝝ q manent distincta ista di
stinctione qua fuerũt distincta ante vnionẽ: sed est eoꝝ q
sunt vnũ realiter: manẽt tamẽ distincta formaliter. siue q
sunt idẽ identitate reali distincta tamẽ formaliter. Hu-
iusmodi aũt ptẽta sunt in duplici dꝛña. qz qdã sunt de na
tura cõtinentis: vt qcũq sunt superiora ad continẽs ver-
bigra. ad eadẽ re accipit ratio albedinis. coloris. qualita
tis sensibilis. & qualitatis et hec sunt supiora ad hanc al-
bedinẽ. et ideo oia sunt de essentia eius. Alia sunt conten
ta in aliquo vnitiue quasi inferiora. qz quasi passiones
continentis. nec sunt res alie ab ipo ptinente. isto modo
ens continet multas passiones q non sunt res alie ab ipo
ente. vt pbat aristo. quarto metha. distinguunt tamen ad
inuicẽ formaliter et qditative. Hec ille. Patet igit clare q
oia supiora vnitiue ptinent in suis inferioribus & q ad ta-
lẽ continẽtiã vnitiuã requirit q contenta distinguantur
formaliter a continente. vñ breuiter isti scotizantes non
dicũt ad doctrinã scoti pfomiter qz nullꝰ ponit distinctio-
nẽ ex natura rei distinctã ptra distinctionẽ formalẽ im-
mo oppositũ expresse ponit sicut patet ex istis prealega-
tis et ex multis aliis pssibus sue doctrine quos omitto
causa breuitatis. Hanc tertiã rõnẽ appime laudãt eo q
bonã difficultatẽ ex dictis scoti. ij. dis. p. tangit. Dicũt tñ
q ꝓt dici pfomiter dictis ipsiꝰ scõa. q. quolibetti. q. scõa

Rõis solu-
tio.

ad finem. et. viij. dis. p. in simil. et. j. repta. d. xxvj. q. scda et dis. xxxiij. ciuiō. q. ij. et sup. vij. metha. q. xix. Nō vrem ter dicūt q implicite in distinctione formali intelligitur distinctio ex natura rei: et ideo nō scit illius intellerit aliā. licet vna non sit formaliter alia. Similiter posset dici q proprietas de qua loquitur ibi doctor dūtaxat ex natura rei distinguitur ab essentia/qz nō est formalitas ppria loquendo. licet ecōtra essentia distinguat formaliter ab ipsa hoc tñ nō asserēdo. Aliter respōdent q doctor q primo ausus est inuestigare ita pūdentiā nō ydēptitatem in diuinis moderate loquutus est propter simplicitatē diuinaz saluandā: et propter aduersarios abhorrētes huiusmodi distinctionē. ideo dixit ipsam esse minimā. sicut ibi nō audet eam appellare distinctionē: sed tm non ydēptitatem.

¶ Quarto principaliter arguit ex dictis eoz. Dicunt enī q distictio formalis est illa q est inter aliq duo quoz vnū nō includit aliud i prio mō dicēdi p se si ista descriptio sit sufficiēs: sequtur contra eos q supi⁹ z inferi⁹ distiguātur formaliter. sicut totū z sue ptes. diffinitū z diffinitio nō solū distiguunt ex natura rei. pbat. Quecūqz extrema sic se hūt q vnū nō includit aliū in primo mō dicēdi p se illa distigunt formaliter: sz supi⁹ z inferi⁹. totū z partes. diffinitū z diffinitio sic se hūt q vnū illoz nō includit aliū in prio mō dicēdi p se. igit distigunt formaliter. maior est cuidēs ex descriptiōe distictiōis formalis data ab eis. minor pbat. qz superi⁹ nō includit inferi⁹ in prio mō cū nullū supi⁹ diffiniat p suū inferi⁹. imo oia inferiora sūt extra rōnē p se superioris. sicut diffinitio nō includit in primo mō dicēdi p se diffinitū. qz ppōes p se nō quertunt. scōm phm prio poste. de statu principioz. sic itelligēdo q si predicatū dicat de subiecto p se nō ecōtra dicet sbm de predicato p se sz p accns: ergo si illa est p se primo mō hō est aial rōnale. ista nō erit p se prio mō aial rōnale est hō: sz magis p accns. sicut ptes nō includūt totū i prio mō dicēdi p se. si dicat ad ista q sz supi⁹ nō scitur de suo inferi⁹ i prio mō dicēdi p se. neqz diffinitio diffinitū neqz ptes totū tñ ecōuerto. Inferi⁹ includit suū supi⁹ in prio mō dicēdi p se z diffinitū diffinitionē z totū suas ptes. hoc nihil vz: qz sz q hoc cōcluderet q oē inferi⁹ est idē formaliter suo supiori z sic q diffinitū sit idē formaliter sue diffinitioni. z sic totū idē formaliter suis ptib⁹: ppt hoc q quod

Quarto arguitur sic.

illoꝝ includit reliquuꝫ in p̄rio mō dicēdi ꝙ se: tñ eodē mō cōcludit ꝙ supi⁹ nō est idē formalr suo inferiori: qz nō includūt ipm in p̄rio mō dicēdi ꝙ se. et ꝙ diffinitio nō est eadē formalr suo diffinito: ꝫ ꝙ ptes nō sūt eedē formalr suo toti: qz nullū illoꝝ includit reliquū in p̄rio mō dicēdi ꝙ se. Et cō firmat: qz in caulis p̄cisis si affirmatio est cā affirmatiōis ꝫ negatio negationis ꝙ phm̄ p̄rio poste. ergo si includere aliud in p̄rio mō dicēdi sit ratio p̄cisa quare includēs est idez formalr incluso nō includere aliud in p̄rio mō dicēdi ꝙ se erit cā quare nō includēs sit nō idē formalr nō iclulo mō cōstat si descriptio distictiōis formalis data ab eis sit sufficiens ꝙ cā p̄cisa quare aliqd est idē formalr alteri. est qz includit alteruꝫ p̄mo mō dicēdi ꝙ se. vel igit oportebit cos cōcedere ista q̄ in istis instātijs inferūtur: q̄ tñ fuerūt negata. vel optz cos dicere ꝙ descriptiones: tā distictiōis formalis ꝙ idēptitatis sūt ab eis insufficiēter assignate.

rōis solutō

¶ Hāc quartā rōnē quasi vituperāt asserētes cōtra ipos nihil militantē. Cōcedūt enī supi⁹ distigui formalr a suo inferiori. ꝫ ptes a toto. Sz de diffitiōe ꝫ diffinito ē maioꝝ difficultas. Et dicūt hoc tetigisse i p̄ia rōne. Descriptiones igit intelligātur in generali: vt ertēdūt se ad idēptitatē ꝫ distictionē formalē.

Quinto arguitur sic.

¶ Pretera q̄nto principalr arguitur cōtra modū ponēdi distictionē se totis subiectiue. qz si illa solū distigueret se totis subiectiue quoꝝ realitates sunt loco ꝫ situ actualr separate ꝫ in actuali exīa/ vt duo individua eiusdē speciei. seqtur ꝙ corpus ꝫ aia simul vnita nō distigurent se totis subiectiue. nec etiā hō et albedo sua nec ꝙ aia intellectiua ꝫ sciētia sua. q̄ns est falsum ergo illō ex quo seqtur. q̄na ē manifesta qz oia ista nō habent realitates loco ꝫ situ actu sepatas et in actuali exīa falsitas q̄ntis ptz: qz si illa nō distiguerent se totis subiectiue. sequeret ꝙ cōuenirēt in aliqua realitate subiectiua seu in aliquo actu existendi. qđ est falsum. q̄a quecūq; due essentie essentialiter ꝫ realiter distincte a seinuicem habēt alīū ꝫ alīū actū exīndi. seu aliā ꝫ aliā realitatē subiectiuā: sed corpus et aia simul vnita. sicr homo ꝫ albedo sua. sicr anima et sua scientia sunt realiter ꝫ essentialiter distincta ergo non conuenirent in aliquo actu existendi seu realitate subiectiua. maior ꝓbatur. quia vnaquecq; res seu essentia habet suū ꝓpriū exīndi cū esse existētie et esse essen

tie idemptificentur realiter. sicut igitur corpus et anima habent aliam et aliam entitatē: ita habent aliaz et aliam existentiam actualem. Unde breuiter non video q̄ aia et corpus. similiter q̄ accidens et subiectum conueniāt magis in aliquo actu existendi cōmuni ambobus: seu in aliqua realitate subiectiua qū vniūtur simul q̄ quādo sunt actualiter separata. ¶ Quantum ad istam quintam rationem dicunt q̄ non procederet cōtra illos qui ponerent distinctionem et idemptitatem subiectiuam secūdum primum modum assignandi ipsas in tractatu formalitatum siretti (qui non omnia nouit: sicut nec mōtes gelboe) parte. vi. articu. ij. principalis. Sz sustinendo sēm modum ibi positum contra quem procedit hoc argumentum. et quem recitauit autor illarum formalitatū vbi supra: potest dici faciliter q̄ non sufficit ad distinctionem se totis subiectiuā. diuersitas existentie actualis aliquorum. Sz requiritur q̄ habeāt seorsum existentiam vel separatim/ seu q̄ non sint in eodem supposito seu subiecto. Et in hoc a reali et essentiali distinguit: facilē ergo euadi potest hoc argumētū/ q̄ procedit ex falsa imaginatione. rōis soluti

¶ Item sexto arguo pbādo q̄ distictio se totis obiectiue nō inferat oēs alias: nec sit maior oīb⁹ aliis. q̄ risibile ē flebile distinguūt se totis obiectiue. sīr risibile ē hō ē tñ nō distinguūtur realiter. ergo distictio se totis obiectiue nō infert distictionē realē. nec est maior ea. assumptū pbat: q̄ in nullo ceptu cōmuni reali qditatiuo cōueniūt. cū illa habeāt ceptus simplr simplices. nec includūt ens qditatiue. ois enī ppa passio cuiuscūq̄ entis est simplr simplex. nec aliquid includit qditatiue. qō cōfirmatur et est quasi idem. qa bnitas ē bonitas que sunt ppie passiones entis distinguunt se totis obiectiue. ē nō distinguūtur realiter. ergo distictio se totz obiectiue nō infert distictionē realē. nec oēs alias. assumptū patet: q̄ in nullo cōceptu cōi qditatiue cōueniūt cū nullū sit suprius ad ipsas. Dicūt enī ceptū simpliciter simplicē irresolubilē in aliū prius. nec ens qditatiue predicat de ipsis: cū sit subiectū ipsarū. Nullū enī subiectum predicat qditatiue de suis ppriis passionibus. q̄ autez oīa predicta idemptificētur realiter patet: quia omnis ppria passio idēptificatur realiter cum suo subiecto. et oēs passiones eiusdē subiecti idemptificātur realiter inter se. Sexto arguitur sic.

Cōfirmatur scōo duc dā vltime distigūtur se totis obiectiue: & tamē possunt esse idē essentialiter & realiter: ergo distinctio se totis obiectiue nō est maior oīb⁹ aliis: neq; infert oēs alias. añs pbat. q; vltima dā specifica albedis: & dā idiuidualis hui⁹ albedis distigūtur se totis obiectiue: & sunt p;io diuerse cū sumātur ab vltima realitate speciei & vltima realitate idiuidui: & dicāt ꝛcept⁹ simplr simplices: & tñ nō distigūtur essentialiter neq; realiter. cū oīs dā speciei realiter idēptificet: cuz per se indiuiduo illius speciei. vel cū dā eius indiuiduali. et ista vltimate sumpta sunt de mēte doctoris subtilis in tertia distinctiōe p̄mi et in tertia distinctione scōi/ in materia de p;incipio individuationis: et in multis aliis passibus quos p;io nunc omitto. & sic p;z quō formalizantes multa dicunt contra opinionē doc. sub. P;z etiā falsitas multoz dictoz ab eis p;z etiā quomō cū distinctione se totis obiectiue stat idem ptitas realis & essentialis. P;z etiā q; nō est maior oībus aliis/nec inter oēs alias quoz oppolita asserebāt in suis cozrelatiis. ¶ Hec tertia ratio non cōcludit contra ipsos (vt aiunt) Quod dicit de passionibus/potentiis anime & differentiis vltimis. ipsi negāt et destruūt q; nō cōueniāt in aliquo quiditatiue. et hoc sumēdo oīa vt quid. vel extensiue sumēdo distinctionē obiectiuā posset negari q; distinguātur obiectiue. ¶ P;eterea septimo p;incipaliter et vltimo p;obo q; distinctio realis et essentialis nō inferunt distinctionē formalē: immo cum idēptitate formali stat distinctio tam realis q; essentialis: q; ala intellectiua et cozpus sunt idem quiditatiue & formaliter homini: et tamen realiter et essentialiter distinguntur ab homine. ergo distinctio realis seu essentialis non infert distinctionem formalem. Immo cum idemptitate formali stat distinctio realis et essentialis. Assumptum p;io p;ima parte patet: quia tam anima intellectiua q; cozpus includuntur quiditatiue & formaliter in homine/et homo includit illa duo in p;imo modo dicendi per se: ergo sunt idem formaliter homini. vel saltem homo est idem formaliter cū ipsis consequentia tenet per descriptionem idemptitatis formalis datam ab ipsis. Illa enim sunt idem formaliter secundum eos quoz unum includit aliud in p;imo modo dicendi per se. antecedēs pbat: q; de quiditate seu

rōis solutō

Septima & vltima rō.

de diffinitione q̃ditatiua cuiuslibet rei naturalis est tam materia q̃ ꝓpria forma substãtialis eius: sed corpus et aia intellectiua sunt huiusmodi respectu hois ergo ꝛc.
Ita et p̃ot argui de qualibet re materiali. ⁊ hoc est de intentione doctoris subtilis in tertio in illa q̃stione. Utrũ christus fuerit homo in triduo. Scõa pars assumpti ꝑncipalis scilicet q̃ aia intellectiua ⁊ corpus realiter distinguntur ab hoĩe. et q̃libet materia et forma a toto composito. patet per doctorẽ in tertio ⁊ oẽs scotizantes. ¶ Hãc septimã rõnẽ totaliter destruunt allerẽtes ipam nullius momenti esse. Et hoc ex eor dictis patet. Nam dictũ fuit q̃ partes seu physice seu methaphisice non sunt idem toti formaliter sed bene econtra. Nec valet fingere sunt de diffinitione q̃ditatiua ergo sunt idem formaliter nisi intelligãt terminatiue Et q̃ infertur de distinctiõe realitatis totius a ꝑtibus. Respondent q̃ vel debet intelligi realiter extensiue. i. ꝑter opus intellectus. vel si ꝓprie debz intelligi terminatiue. ꝓ tanto igit̃ aliter dici q̃ iste distinctiones non ordinant̃ inter se per modũ superior⁊ inferiorum nec similiter hãt necessariã habitudinẽ adinuicẽ q̃ modũ inferẽtis et illati quod ꝓbatur. quia sicut cum idẽ ꝑtitate reali stat distinctio formalis. ita cũ idẽ ꝑtitate formali stat distinctio realis et essentialis. Primũ patet q̃ risibilitas et flebilitas similiter ⁊ hũanitas sunt idẽ realiter et tamen distinguunt̃ formaliter cum sint diuerse formalitates quarũ vna non includit alia in ꝓmo modo dicendi p se. Scõm ꝓbatur q̃ homo est idẽ formaliter aie intellectiue ⁊ etiã corpori cum includat ipsa in sua ratiõe quiditatiua seu in primo modo dicendi per se et tamẽ distinguunt̃ realiter ab ipsis et essentialiter, sicut manifestũ est. Probat̃ tertio q̃ distinctio se totis obiectiue non infert distinctionẽ realẽ vel essentialẽ. nec econtra. distinctio realis infert distinctionẽ se totis obiectiue. ergo non ordinant̃ inter se q̃ modũ superiorũ et inferior⁊. nec per modũ inferentis et illati. ꝓma pars ãtis ꝓbatur. quia vnitas et bonitas: similiter risibilitas et flebilitas distinguntur se totis obiectiue. vt probatũ est contra opinionem precedentem et tamen sunt idem realiter et essentialiter. similiter differentia vltima speciei. et differentia vltima sui ꝓprij indiuidui distinguntur se totis obiectiue. ⁊ tamẽ

Rationis solutio.

sunt idē realit. vt etiā ꝓbatū est ꝗtra dictā opinionē. Et potest addi vna ꝓua rō. qz q̄cūq; sunt ꝑmo diuersa distinguunt se totis obiectiue. sed oēs differentie vltime sunt ꝑmo diuerse. ergo distinguunt se totis obiectiue maioꝛ patet qz ꝑmo diuersa in nullo ꝗceptu ꝯmuni ꝗueniūt alioquin nō essent ꝑmo diuersa. imo differentia minoꝛ ꝓbat qz si differētie vltime nō essent ꝑmo diuerse: includerent aliq̄d cōe dictū de eis in quo ꝗuenirent. ꝫ ꝓ ꝗsequēs cū nō sint ceō differēt alijs differētijs a seinuicē. ꝫ sic nō essent vltime differētie. sed ille alie ꝓ quas differēt a seiuicē vel erūt ꝓcessus in infinitū in differētijs ꝫ differētib⁹ Secūda ps aūtis ꝓbat qz hō ꝫ asin⁹ distinguunt realit ꝫ essentialit: et tū nō distinguunt se totis obiectiue cū cōueniāt in aliquo cōceptu cōmuni. Illa etiā pars cōcedit ab oībus formalizantibus ¶ Et his oībus clare patet. Qualit ista opinio formalizantiū vel melius moꝛalizantiū ꝗtinet mlta falsa ꝫ piculosa. Et quō oia ista falsa ꝫ piculosa sūt erp̄se ꝗtra mentē doctoꝛis subtilis. Patet etiā quō isti sunt turpit decepti ꝫ vitupati et eo ꝙ opinant se seq̄ doc. sub. sibi tū in istis ꝫ in multis alijs erp̄se ꝗtradicūt. Et dato ꝙ argumēta ista ab aliq̄bus soluant(vt patuit) eoꝛuz tū rōnes facilit possent retoꝛq̄ri. Quibus vilis ꝗtra argumēta(oīi palliōe semota)parū ꝗcludere Et q̄si nihil q̄libz pēsitabit. Sed in p̄sentiaꝝ nollum⁹ hoc certamē ingredi. nec mineruā vocere. Suscipiat q̄ via magis placet sed scōa est bꝛeuioꝛ. ꝫ doctoꝛi magis ꝗformis.

¶ Et hec sunt amplissime. p. que direxim ego. cū oīi honoꝛe ꝫ reuerētia tue amplissime dignitatis cū suppoꝛtatiōe benigna. Nec q̄s me verbis lamet p̄oꝛ: ipe ego arte ꝫ studio ꝗfidēs/doctrina/p̄udētia/atq; eoꝛū diligētia. Ad quoꝝ man⁹ limatas ꝗuenerit cōsumataq; clarius in dies/et limati⁹/hoc nostrū ꝗuasurū opus: edidi. Inquit etiā scōo metha. philosoph⁹ Non solū illis q̄ de rebus vtilit tractauerūt ingētes agere debem⁹ gr̄as. Sed etiā illis q̄ superficialit aliq̄d tractauerūt. Nā tales occasionē veritatē rep̄iendi exiberūt: hec philosoph⁹. Hanc penū tēt sentētiā ꝫ autumāt: p̄camur itez iterūq; p̄camur. Valete felici et omnes Et viuite leti. Iterūq;

Valete.

¶ Explicium̄t ꝓncipia seu introductiones ꝑ ꝓ
uuenib⁹) fratris peregrini de lugo. ordis fra
trū minoꝝ pariſiēſis ſtudētis. Edita in fa
moſiſſimo ac floꝛētiſſimo gymnaſio tho
loſano / ad auditoꝝ inſtantiā. ffm mē
tē ſcoti. tpe quo legebat tholoſe ar
tes. Impſſa aūt Londini. ꝑ Ri
chardū pynſō. cuꝝ ſolerti cura
ac diligentia Honeſtiſſimi
Juuenis ac ꝓudentiſſi
mi Hugonis Weſtier.
Expēſ aūt geoꝛgij ca
ſtellāni / oꝛonij mo
rantis / ad interſi
gnuꝝ ſancti Jo
hānis euange
liſte : in quo
venunda
tur op⁹
hoc.
Finis. laus deo / et btō Franciſco. Amen.
ac bea
te vir
gini.

¶ Paruus tractatus de diuinis ꝓductiõibus.

¶ Incipit quintus Tractatus.

Ad euidentiã et maiorem cognitionẽ ꝓductiõis ꝓsonaꝝ in diuinis/ꝛ eoꝝ que deus ad extra dicit ꝓducere. Est ꝓmo notandum. ꝙ in deo sunt perfectiones simpliciter/et essentialia/et attributa/ꝛ notionalia/et ꝓsonalia. Quid sit perfectio simple/latis visum est supius in ꝓmo tractatu. ¶ Essentialia vo sunt, fo 5° que conueniunt tribus ꝓsonis. Et ista essentialia sunt in duplici dꝛa. Quedã sunt ad intra/alia vero sunt ad extra Ad extra sũt vt creatoꝛ/redemptoꝛ/glorificatoꝛ. Ad intra sunt duplicia. Quedam sunt absoluta: vt bonitas et sapientia ꝛc. Alia vero sunt respectiua ꝛ talia vel fundãtur super entitatem essentie diuine/et sic est idemptitas/vel super magnitudinem essentie: et sic est equalitas/vel sup attributa et sic est similitudo. ¶ Attributũ vero est ꝓfectio essentie diuine quasi secũdaria reperta in creaturis/vt iustitia et ꝓudentia/et alia hmõi. ¶ Unde scõm Dyonisium de diuinis noibus/qñ in diuinis attribuitur aliqua ꝓfectio: licet cuilibet perfectioni tali ipsius creature sint admixte imperfectiones. Omittendo tñ quodlibet quod est impfectionis illud tale põt transferri ad diuina. ¶ Personale est ꝙ tñ vni persone conuenit siue illam cõstituat siue non. vt paternitas et filiatio et spiratio passiua sunt personalia siue relationes originis cõstitutiue ꝓsonarũ. Ingenitum vero siue innascibilitas sunt ꝓsonalia non ꝙ sint constitutiua patris: sed qꝛ tãtum patri conueniunt. ¶ Notionalia sunt que põt vni ꝓsone vel duabꝰ tñ conuenire. Exẽplũ de duabꝰ: vt ꝓductio passiua que tñ ꝛuenit filio ꝛ spũi sctõ: ꝛ spiratio actiua/que tñ ꝛuenit patri et filio. ¶ Circa ergo ꝓdicta pono tales ꝓpositiones. ¶ Ꝓma ꝓpõ. Oẽs ꝓfectiões in diuinis sunt essentialia sed nõ oĩa essentialia sunt ꝓfectiões simꝓr. Ꝓma pars istius ꝓpõnis ꝓbat. qꝛa oẽs ꝓfectiões in diuinis ꝛueniũt tribꝰ ꝓsonis. ergo oẽs ꝓfectiones in diuinis sũt ẽntialia Scõa pars scz ꝙ nõ oĩa essentialia sunt ꝓfectiões simꝓr ꝓbat. qꝛ creatoꝛ/redẽptoꝛ ꝛ glificatoꝛ sunt essentialia/qꝛ

Que sunt ẽntialia i diuis/ꝛ q̃lr sunt i duplici differẽtia

Quid sit attributũ.

Quid sit ꝓsonale.

quid sit notionale.

Ꝓma ꝓpõ.

cõueniũt trib⁹ ꝑsonis/non tñ sunt ꝓfectiões simplr. q; cũ ista insint deo ex tpe scõz augustinũ ꝫ magr̃z in scõo. sequeret q aliqua ꝓfectio simplr ielset deo ex tpe que sibi non insuisset ab eterno qõ est falsum ꝫ hereticum dicere.

¶ Scda ꝓpõ. Oia attributa in diuinis sunt essentialia: nõ tñ oia essentialia sunt attributa. ꝑma pars ꝓpõnis ꝓbat. q; oia attributa cõuenunt tribus ꝑsonis: ergo oia attributa sunt essentialia. Scda pars ꝓbat. q; hoc qõ est esse eternũ ꝫ incoꝛruptibile ꝫ impeccabile naturalr ꝑ essentiam suã. Sikr idemptitas silitudo ꝫ equalitas sunt essentialia: sed non sunt attributa. Scda ꝓpõ.

¶ Tertia ꝓpõ. Nulla relatio in diuis est ꝓfectio simplr. ꝓbatur. q; cũ paternitas sit in ꝑre ꝫ nõ in filio/si paternitas eet ꝓfectio simplr ergo aliqua ꝓfectio simpliciter esset in patre: que nõ esset in filio. Et eodem modo posset argui de filiatione/respectu filij. tertia ꝓpõ.

¶ Quarta ꝓpõ. Perfectiones in creaturꝫ licet se habeãt tãꝯ magis ꝫ minꝰ/q; vna est alia ꝓfectioꝛ: trãslate tñ ad diuina sunt equalis ꝓfectionis. Declaratur ista ꝓpõ sic. quia licet habere esse actuale ꝫ viuere ꝫ itelligere ꝫ velle sint ꝓfectiones in creaturis: q; viuere ꝓfectius est ꝙ esse actuale/et intelligere perfectius est ꝙ viuere/ꝫ actus voluntatis ꝓfectioꝛ est actu intellectus: illa tñ tranlata ad diuina/sunt equalis ꝓfectionis. Et causa est/quia cũ illa transferuntur ad diuina/sunt idem vnitiue realiter cum ipsa essentia diuina. licet in creaturis differant realiter. q̃rta ꝓpõ.

¶ Primũ coꝛrelariũ. Iz intellectꝰ ꝫ volũtas in creaturis sint idẽ realit: intelligere tñ ꝫ velle sunt distincta realiter. ꝓimũ coꝛrelariũ.

¶ Scõm coꝛrelariũ. Cũ enĩ intelligere ꝫ velle sint cõplis ꝓfectionis in diuinis nõ erit maioꝛis ꝓfectionis filiꝰ qui ꝓducitur per actũ intellectꝰ ꝙ ꝑs s. cui ꝓducit ꝑ actuꝫ volũtatis vel ecõtra. ꝑs s. qui ꝓducit ꝑ actũ volũtatis nõ erit maioꝛis ꝓfectionis ꝙ filius q ꝓducit per actũ intellectꝰ: cũ ꝓfectiones in diuinis sint equalis perfectiõis

¶ Quinta ꝓpõ. Nõ oẽ illd quo vna ꝑsona differt ab alia/est ꝛatiuũ illiꝰ: Iz oẽ id qõ ẽ ꝛatiuũ alicuiꝰ ꝑsone sit id quo vna ꝑsona differt ab alia. ꝑma pars huiꝰ ꝓpõnis ꝓbat. q; ingenitũ ꝫ inalterabilitas sint illa ꝑ q̃ ꝑ ab oi alia ꝑsona differt in diuinis. ꝫ tñ ingenitũ ꝫ inalterabilitas: cuꝛ dicãt de ꝓncipali significato ꝓpationẽ/Iz cõnotent aliqõ Quinta ꝓpõ

positiuum) non sunt constitutiua patris. Secda pars pp̃ positionis ꝓbatur: sz q̃ oĩ id qđ est cõstitutiuũ alicuꝰ plone ẽ id quo vna plona differt ab alia. ꝗa septio metha. Per id per quod aliquid constituitur in esse per id distinguitur a quocũq; alio qđ nõ est ipsum: sed ꝓprietas relatiua est cõstitutiua plone: ergo illa distiguit plonã a quolibet qũ nõ est ipsa plona: vt pknitas cõstituit pkem et distinguit illũ ab oĩ alia plona que nõ est pater. Silr est de filiatiõe respectu filij: et de spiratiõe passiua respectu sps scti. Ex quo ptz q̃ illud dictũ scti Thõe. nõ est verꝫ q̃ dixit q̃ si spũs s. non ꝓcederet a filio nõ distingueret ab eo filius est: cũ filius ꝫstituat per filiationẽ per eandẽ distigueret a spũ s. si per impossibile spũs sctũs nõ ꝓcederet ab eo.

¶ Aduertendũ tñ q̃ filiꝰ põt dupliciter considerari. Uno mõ inp̃tũ spiratoꝛ et tũc dico q̃ filius per spirationẽ actiuam distinguit a spũ s. ⁊ hoc tenendo ly inp̃tũ reductiue. Alio modo põt considerari filius inp̃tum filius: ⁊ tunc dico q̃ per filiationem distiguitur filius ab oĩ eo q̃ nõ est filius.

Sexta ppõ ¶ Sexta ppositio. ꝙ aternitas et generatio actiua/ silr filiatio ⁊ generatio passiua oĩbus modis idẽ sunt. Unde idẽ est dicere pr̃ cõstituit q̃ pknitatem vel q̃ gñationẽ actiuam. Et silr dico de filio respectu filiationis ⁊ gñationis passiue. Non bene dicunt ergo illi qui tenẽt q̃ persone in diuinis cõstituuntur per ꝓprietates relatiuas ⁊ non per actus notionales: cum idem sint oĩbus modis. sicut dixi.

septia ppõ. ¶ Septima ppõ. In creaturꝫ lz agere ꝓsupponit suppositũ vl singulare qđ agat: actiões tñ in diuinis nõ ꝓsupponũt suppolita: lz sint ꝫstitutiua suppositoꝝ: vt generare nõ ꝓsupponit pkem: lz ꝫstituit pkem/ ⁊ generari filiũ et spirari ꝫstituit spm̃ sctũ. Uñ generare in diuinis nõ ꝓsupponit potens generare (sicut est in creaturis/ in qbus potentia generatiõe ꝓcedit actũ) qꝛ tertio phisicoꝝ. et nono metha. In eternis non differt esse a posse. et signanter lo quoꝛ in hac ppositione septima de actiõibus in diuis ad intra: qꝛ actiões ad extra: necessario ꝓsupponũt suppolita oĩa in diuinis. vt dicetur inferius. ¶ Octo principalr notandum est q̃ ꝓpriorꝫ origo in diuinis potest sumi quadrupliciter. uno mõ est ꝓpritas origo inter duas res. hꝫ una est vere originãs/ et alia est vere origiata/ vt inter plonas in diuis est talis ꝓpritas origis. Octo mõ capit

ꝓpositas oꝛigĩs/ vt est inter duas oꝛigĩatiões. q̃ꝝ vna ꝓe
exigit aliam. et talis est ꝓpositas inter generare ⁊ spirare.
Vnde pater ꝓius dicit generare filium q̃ pater et filius
ꝓducãt spm̃ sanctũ. Tertio modo capitur ꝓpositas oꝛi
ginis vt est inter illa que sic se habent q̃ vnũ ꝓi⁹ vel ĩme
diatius inest alicui q̃ alteruꝝ: vt essentialia isto mõ sunt
ꝓioꝛa oꝛigine q̃ notionalia/ qꝛ ipsa essentialia ad intra/
et absoluta sunt ĩmediatioꝛa essentie diuine q̃ notiona-
lia/ et sĩgnanter intelligendũ est de essentialibus absolu
tis ad intra. qꝛ si loquamur de essentialibus ad extra: ꝓ
pria sunt notionalia q̃ talia essentialia. Similiter notio-
nalia sunt ꝓioꝛa q̃ essentialia relatiua ad intra. Vnde cũ
plone diuine dicunt eq̃les vel similes: ꝓus intelligĩtur
esse ꝓducte q̃ dicant esse equales vel similes ⁊c. Quar-
to modo capit ꝓioꝛitas oꝛiginis: vt est inter aliqua duo
essentialia: ⁊ isto modo dicim⁹ q̃ ꝓoꝛ est intellectus q̃ vo
luntas: ⁊ actus intellectus ꝓoꝛ est actu voluntatis.

¶ Circa istud secundũ notabile pono tales ꝓpositiones

¶ ꝓma ꝓpõ. ¶ ꝓma ꝓpositio. Solum inter ea in quibus est ꝓio
ritas oꝛiginis ꝓimo modo dicta est distinctio realis. ꝓꝛo
batur ista ꝓpositio. Quia ꝓioꝛitas oꝛiginis ꝓimo mo
do dicta est inter duas res quarũ vna est vere oꝛiginans
et alia vere oꝛiginata: sed nulla res est ꝙ seipsam gignat
secundum augustinum ꝓimo de trinitate: ergo inter rẽ
oꝛiginantẽ et rem oꝛiginatã est vere distinctio realis.

¶ Corꝛelariũ. ꝓater et filius et spiritus sanctus quia se
habent tanq̃ oꝛiginans ⁊ oꝛiginata distingunt realiter.

Corꝛelariũ

¶ Scda ꝓpositio. Int ea q̃ sunt ꝓioꝛa oꝛigine scdo mõ
dicta est distinctio realis: vel vt alias magis ꝓpꝛie dicã
illa talia sunt ꝓmo diuersa ⁊ non differunt. ꝓꝛobat qꝛ ge
neratio passiua et spiratio passiua sic sunt distincte res q̃
vna nõ est alia ⁊ dñe gnatio passiua sive filiatio q̃ idẽ est
et spiratio passiua dñr ꝓmo diuersa qꝛ seipis distingunt.

Scda ꝓpõ

¶ Tertia ꝓpositio ꝓsone in diuinis non dñr ꝓmo di-
uerse. ꝓꝛobat ista ꝓpositio. ꝙa seipsis non distingũtur:
distigunt enim ꝓpetatib⁹ relatiuis ꝛstitutis taliũ ꝓsonaꝝ

tertia ꝓpõ

¶ Quarta ꝓpositio. Ab istis relatiõibus in diuinis ꝓ-
mo diuersis que dicunt vltimatã ꝛstitutiua ⁊ ꝓmo distin
ctiua taliũ ꝓsonarũ: ⁊ a relatiõib⁹ in creaturis potest ab-
strahi aliqs vn⁹ cõceptus cõis vnivoc⁹ relatiõi create et

q̃rta ꝓpõ.

increate. ℙrobat ista ꝓpositio. A paternitate et filiatiõe q̃lũt ꝑmo differtua ꝛ vltimata ꝛ stitutiua ꝑis et filij in diuinis: et a paternitate et filiatione in creaturis ꝑt abstrahi iste relationes scz paternitas ꝛ filiatio que sunt vniuoca ꝓ paternitati et filiationi tam create ꝙ increate.

¶ Notandũ tamẽ est ꝙ nunꝙ a ꝑmo diuersis in creaturis potest abstrahi aliqs vnus conceptus vniuocus illis qui ꝓdicet in qd de illis ꝑmo diuersis: nunꝙ eñ a rationali et irrationali. ſi ſunt differentie vltime hois et bruti ꝑt abstrahi aliqs vnus conceptus vniuocus qui ꝓdicetur in qd de illis. ꝛ codẽmodo dico de humanitate ꝛ equinitate que ſunt vltimata abstracta ꝙ non poſſit abstrahi aliquis vnus conceptus vniuocus ꝑdicabilis in qd de illis. Vñ aialitas non ꝑdicatur in quid de humanitate et equinitate: immo hec est falsa humanitas est animalitas. et potest vna ratio aſſignari ꝓs nunc scz ꝙ humanitas non ſit animalitas q; tunc ſequeret ꝙ rationalitas eſſet animalitas arguẽdo in tertia figura ꝛ in darapti hoc mõdo ois humanitas est aialitas: ois humanitas est rationalitas: ergo rationalitas est animalitas: ſed cõcluſio est falſa scz ratiõalitas est aialitas: q; ſi iſta eẽt vꝛa eẽt ꝙ ſe ꝑmo mõ. ℙrobat. q; ois ꝑdicatio ꝙ ſe in abstracto est ꝙ ſe ꝑmo modo: ſed hec nõ est ꝙ ſe ꝑmo modo rationalitas: est animalitas: quia tertio metaphi. Differentia est extra rõnẽ generis. Et quarto topi. Dñe qd genus ꝑticipat ſpecies vel indiuiduũ est: ergo est falſa/et ꝙ ꝛ ſequẽs altera ꝑmiſſarũ fuit falſa: q; ex veris nunꝙ ſequit falſum: ꝛ ſic maior est falſa scz humanitas est animalitas. Vnde ſi hec eſſet vera pari ratione hec eſſet vera hũanitas est rationalitas: quia ſicut genus ꝑdicat de ſpecie: pari ratione differentia de ſpẽ: et ꝙ ꝛ ñs tota falſitas est in maiore dicendo hũanitas est aialitas. Quõ aũt ab vltimis cõſtitutiuis in diuinis potest abstrahi vnus conceptus vniuocus ꝓdicabilis i qd de illis ꝛ nõ ab vltimis ꝛ ſtitutiuis i creaturis non miꝰ ꝓpulchre ꝙ ingenioſe ꝑtractat ſcotꝰ in. xiij. diſti. ꝑmi.

Dubium.

¶ Sed cõtra hoc arguit ſic. Dec est vera hec humanitas est humanitas: ergo hec est vera humanitas est aialitas. Conſa ꝓbat. q; ſicut ſpẽs ꝑdicat de indiuiduo ſic genꝰ de ſpecie. Ans ꝓbat hec est vera hũanitas est humanitas: ergo hec est vera hec hũanitas est humanitas.

ꝓbatur ꝫña ſi hec eſt vera humanitas eſt humanitas: ergo oīs humanitas eſt humanitas: qa ab inditerminata ad determinatum in nulla materia eſt bona ꝫña/et ſequitur oīs humanitas eſt humanitas: ergo hec humanitas eſt humanitas: et p ꝫñs humanitas eſt animalitas. ¶ Ad iſtud argumentum ꝓt dupliciter dici. Uno mō q hec eſt bona hec humanitas eſt humanitas: ſed hec eſt falſa humanitas eſt animalitas. et cā eſt. q ſpēs addit dīam eſſentialē ſup genꝰ: ſ diuiduū nō addit nīſi dīam individualē. ¶ Uel aliter dī et melius q hec eſt bona humanitas eſt humanitas. ꝫ cū arguit ergo oīs humanitas eſt humanitas nego ꝫñam. ꝫ cū ꝓbat q arguit ab indefinita ad determinatum in nulla materia. Dīcio q illa regula non eſt vera. vñ fallit in vltimatis abſtractis hmōi eſt hic. Et hec ſcōa cōſio eſt melior et magis conſonans ſcotiſtis.

¶ Quinta ꝓpō. Iſte ꝓprietates originales nō ſunt nīſi qdā ſimplices negationes q dicūt quendā ordinē ꝓdicatorū. vīpote prius intelligim⁹ ꝓdicata eſſentialia dici de eēntia diuina ꝙ notionalia/et quedā eſſentialia ꝓus dici de eſſentia diuina ꝙ alia. Et eodem modo de notionalibus. Quīta ꝓpō

¶ Sexta ꝓpō. Intellect⁹ ꝫ voluntas in diuinis/ſ dicant eſſentialiter nō ſunt attributa. ꝓbat. q intellect⁹ ꝫ voluntas in creaturis nō ſunt perfectiones ſcōarie: cū intellect⁹ et voluntas in hoīe ſūt idē realiter ipi aīe rōnali: ſimiliter intellectus ꝫ voluntas in angelo ſunt eadē realiter ipſi angelo/ſ per ꝫñs non ſunt perfectiones ſecundarie in creaturis. ergo nec attributa in diuinis. Sexta ꝓpō.

¶ Septima ꝓpō. Intelligere ꝫ velle ſunt attributa in diuinis. ꝓbat. q in creaturis ſunt perfectiones ſcōarie: ergo omittendo id quod eſt imperfectionis tranſlata ad diuina erunt attributa. ꝓtz ꝫña ex diffinitione attributorū. Septia ꝓpō.

¶ Tertio principaliter cū notādū circa materiā ꝓductionis ꝑſonaꝝ in diuinis. q in diuīs ſunt tātū tres ꝑſone. ſ. ꝓt ꝫ filiꝰ et ſpūs ſ. vt fidē tenemꝰ ꝫ q auctoritates ſcrīe firmiter tenemꝰ. ¶ Aduertendū eſt tm q ſ ea q ſunt fidei non ꝓbāt ratione naturali ꝓbant: q alias fides ſcōm Apm nō haberet meritū: ꝓbāt tm rōnes adducti ad ꝓbandū q ea q credimus non ſunt impoſſibilia. Ult⁹ Doctꝰ in ſuo di. ſcōa. ꝓbat tm in diuinis eſſe tres ꝑſonas ꝑ medio. Ia diuinis eſt tm vna perſona improducta et due tm ꝓducte: ergo ſunt tm tres ꝑſone. ꝓbat añs ſ q tm ſit vna ꝑſona improducta:

q; si illa est producta ergo est ab alia psona: ꝙ nō ad se/ cū nulla res est ꝑfectior gignat ꝓmode tri. Ad ad alia ḡro de illa alia vel est ip;ducta: sic habem; ꝓpositū sc; q; in diuinis tm̄ est vna ꝑsona ip;producta. Si producta ergo ab alia/ sic erit ꝓcessus in ī̄mitū vel tādē deuenirē ad aliq; ip;ductā. Sēda ꝑs nātj sc; q; tm̄ sint due ꝑsone producte. ꝓbat sic. In diuinis tm̄ sunt duo p;incipalia producina hñtia distinctos modos producēdi/ quoꝝ vn⁹ nō pōt reduci ad alterū: ergo in diuinis tm̄ sunt due ꝑsone producte. ꝓma satis nota est. et alīs ꝓbat. In diuinis sunt intellectus et volūtas/ et intellectus ꝓncipiat naturaliter ⁊ volūtas libere: et in diuinis nō sunt plura p;incipia producti[illegible] ista duo: ⁊ p;incipiare libere nō pōt reduci ad p;incipiare nāl vel ecōtra: ergo tm̄ sāt due ꝑsone producte: ⁊ p;ēs tm̄ sūt tres ꝑsone in diuinis. ¶ Pro cui⁹ declaratione nota q; ād mo; sunt modi p;incipiādi: sc; ꝓncipiare libere/ et nāl/ ⁊ necessario ⁊ cōtingēter. Unde ꝓncipiare cōtingēter pōt reduci ad p;incipiare libere: vt deus producit oēm creaturā libere/ et cōtingēter. Et dī; cōtingenter producere creaturā q; potuit velle eā nō producere. qđ magis declarabit in sc̄ḿo. Sīlr p;incipiare necessario pōt reduci ad p;incipiare libere vt ꝑtēs sciēs libere ⁊ necessario producit. Et sīlr p;incipiare naturaliter pōt stare cū p;incipiare necessario. vt ignis naturaliter producit calorē in cōbustibili sibi. primo si nō impediatur/ et necessario/ nō tm̄ cū necessario simpliciter sed cum necessario sc̄dm qđ: q; nulla causa sc̄da necessario causat: sed tm̄ contingenter: q; cum p;ima causa virtute/ cuius sc̄da causa causat: causat ad extra mere/ libere ⁊ contingēter: ergo sc̄da causa cōtingenter causat. Tm̄ causare contingēter/ et causare necessario sc̄dm quid: simul stant in causa sc̄da respectu effectus. Unde istī quattuor modi p;ducendi/ possunt reduci ad duos: sc; ad p;producere libere/ et p;producere naturaliter: nec ꝓssunt reduci ad minorem paucitatem/ q; ad istos duos/ ergo translati ad diuina cū non dicant ꝑfectionem non possunt reduci ad minorē paucitatem: est ergo in diuinis aliquid p;ductū naturaliter/ ⁊ aliquid libere: qđ ꝓductum naturaliter nō est ꝓductum libere: ⁊ per cōsequēs due ꝑsone p;producte quarum vna non est alia: vt filius qui p;ducitur naturaliter non est spiritus sanctus/ qui p;ducitur libere.

sanctus ꝑ̃t aliũ spũm sanctũ ꝓducere. ꝓbat per eandẽ rationẽ: qz voluntas in patre & filio habet spũm sanctum sibi adequate ꝓductũ: ergo licet eadẽ voluntas cõmunicetur spũi sancto qz tamẽ idẽ spũs sanctus qui est tertia in trinitate ꝑsona est terminus adequate ꝓductus a voluntate vt est in patre & filio iam nõ erit in spiritu sancto principiũ ꝓducendi aliuz spũm s. Ex quo patet error. Henrici de gandauo q̃ dicebat q ideo pater non potest aliũ filiuz ꝓter illũ ꝓducere: qz tota substantia sua fuit exhausta in generatione filius filij qui est secunda ꝑsona: ideo nõ potest aliũ filiũ generare: et sicz patet eũ non bñ dixisse.

¶ Tertia ꝓpositio. Licet filius in diuinis ꝓducatur a patre per actũ intellectus non tamẽ q actũ intelligendi. tertia ꝓpõ.

¶ ꝓz declaratione istius ꝓpositionis nota q cũ actus intellectus sit duplex. scz operatiuꝰ vt est intelligere & actꝰ ꝓductiuus qui est dicere filius ergo nõ ꝓducit q actũ intellectꝰ q̃ est itelligere qz cũ itelligere sit cõe oibꝰ ꝑsonis sequeret q q̃libz ꝑsona in diuinis potuisset filium ꝓducere quod est hereticum. Relinquit ergo q filius ꝓducit per actum intellectus qui est dicere vel verbeare.

¶ Quarta ꝓpõ. Cũ spũs s. a ꝑte & filio q actũ voluntatis ꝓducit: non tamẽ q actũ volẽdi vel fruẽdi eẽntia diuina. ꝗta ꝓpõ.

Hec ꝓpõ ꝓbat sicut tertia. qz si spũs sanctus ꝓduceret q actũ volẽdi vel fruẽdi eẽntia diuina cũ q̃libz ꝑsona vult eẽntiã diuinã & ea fruit: sequeret q q̃libz ꝑsona in diuinis potuisset spũm s. ꝓducere qđ est falsissimũ. Relinquit ergo q s. s. ꝓducit a ꝑte & filio q voluntatẽ. s. per actũ ꝓductiuũ voluntatis.

¶ Et si arguat ergo est aliqs actus voluntatis vt est in ꝑte & filio respectu eẽntie diuine q nõ est fruitio & q ꝑs erit vl vl ꝓzmo est fruitio formaliter: est rñ fruitio realiter & idẽptice. qz cũ fruitio sit in diuinis & nõ sit ꝑsonale sed essentiale idẽptificat sibi q̃libz cõpossibile realiter licet non formaliter.

¶ Quinta ꝓpõ. Filius naturaliter & non libere a ꝑte ꝓducit. ꝗnta ꝓpõ.

ꝓbat ista ꝓpõ. qz filiꝰ ꝓducit a ꝑte q actũ intellectus ergo naturaliter & non libere cũ intellectus sit ꝑs ꝑna naturalis & nõ libera ꝓbat ꝗa ex tertia ẽẽ. s. li. de trinitate filiꝰ est nobis quõ nat⁹ & ꝑs s. quõ dat⁹. Et si petat vtrũ ꝑs sit vera ꝑs voluntate ꝓducit filiũ. Rñdeo q cũ ille ablatiuꝰ voluntate dicit ꝓncipiũ formale ꝓductiuũ sic.

dico q̄ hec est illa pater volūtate p̄ducit filiū: hec cū sit ve
ra pater volens p̄ducit filium q̄ non nolēs cū p̄ducit.
¶ Sexta p̄positio. q̄ pater ⁊ filius libere ⁊ non naturaliter
p̄ducunt sp̄m̄ s. Hec p̄positio p̄bat q̄ pater ⁊ filius vo
luntate ⁊ nō p̄ncipio p̄ductis p̄ducūt sp̄m̄ s. ergo libere
et non naturaliter cū voluntas sit p̄ncipiū liberū. ¶ Et
si arguat contra/spiritus s. libere p̄ducit ergo potest non
p̄duci p̄bat ⁊ña q̄ illa videt libertas q̄ est ad oppositā.
¶ Rñdeo q̄ libertas est duplex. q̄dā est libertas ⁊placen
tie. alia est libertas ⁊ traditiōis. dico q̄ libertate ⁊placē
tie p̄ducit sps s. q̄ libertas ⁊placētie stat cū necessitate ⁊
nō libertate ⁊traditiōis ¶ Et si arguat ⁊tra illa q̄ dicta
fuerūt in p̄cedēti p̄bādo q̄ ēntialia nō sunt immediatiora
ipi ēntie diuine nec ⁊ ipis ꝑsonis q̄ notionalia. ⁊ hoc sic p̄-
dicata p̄mi modi immediatius insunt q̄ p̄dicata secun-
di modi dicendi per se: et ea que sunt de essentia alicuius
immediatius ⁊ primus insunt q̄ ea q̄ non sunt de essentia
sed paternitas et filiatio sunt de essentia patris et filij: q̄
sunt constitutiua ꝑsonarum: bonitas autem et sapientia
et hmōi attributa non sunt constitutiua personaruꝫ/ sed
sunt quasi p̄dicata secundi modi dicendi per se. Juxta
illud Augustini. Cum dico deum bonum/ prudentem iu
stum/ sapientē naturā intellectualē/ nouissimuꝫ istoꝝ q̄
dixi essentiā significat: reliqua vero circumiacentia circa
essentiā/ ergo videt q̄ immediatius insunt paternitas ⁊
filiatio patri ⁊ filio q̄ illa essentialia que ꝑsonas non cō-
stituunt. ¶ Rñdet q̄ pater p̄t dupliciter cōsiderari. Uno
modo in ratione p̄ncipij denominati. Alio modo in ratio-
ne p̄ncipij elicientis/ hmodo et sic dico q̄ pater p̄ius de
nominat per ista essentialia in diuinis que sunt tribus ꝑ
sonis cōmunia q̄ ab hoc quod est generare. Si vero capi
atur pater in ratione p̄ncipij elicientis. Sic illud notio
nale constitutiuū patris p̄us sibi inest cum illud patrem
constituat: q̄ essentialia. ¶ Et ad formā argumēti dico
q̄ non habeo q̄ inconuenientiq̄ aliqua ꝑdicata secundi mo
di dūmodo illa sint passiones inadequate excedētes ali-
quod subiectum p̄ius denominent illud ratione denota
tis q̄ alia p̄dicata p̄mi modi. Exemplū vt grediibile ⁊ po-
nat q̄ sit passio adequata animalis/ p̄us videt denomia
re hominē q̄ rationale q̄d est p̄dicatū p̄mi modi respectu

sexta ꝑpō.

¶ Alteri⁹ est notãdũ q̃ sc̃z bene Aug. in ꝓmo de tri. q̃ in
pte est duplex cõsideras sc̃z intellect⁹ & volũtas/intellect⁹
cũ sit potẽtia naturalis & ꝓncipiũ pducẽdi nr̃m/& volũtas
cũ sit potẽtia libera est ꝓncipiũ pducẽdi libere: filiꝰ ergo
pducitur a pte naturaliter q̃ intellectũ: et spũs s. pducit
libere a pte et filio q̃ voluntatẽ. Et hoc est q̃ dicit Augu-
stin. i. de tri. Filius est nobis quomõdo dat⁹ & spũs s. quomõ
dat⁹: quasi dicat filius pducitur naturaliter a spũs uero
mere libere q̃ modũ doni. i. per actũ volũtatis. ¶ Et ꝓ
maiori declaratione est aduertendũ q̃ intellect⁹ in nobis
põt habere tres operationes suiꝫ actũ operatiuũ circa obiectũ
et actũ ꝓductiuũ: et actũ receptiuũ: qa põt actũ suum &
speciem intelligibilẽ & habitũ in se recipere cuꝫ non agat
extra mittẽdo tertio de ãia. Unde cũ hoc q̃ est recipere di
cat imperfectionem non põt transferri ad diuina: sed actus
operatiuꝰ cuꝫ dicat perfectionẽ simpliciter põt transferri ad
diuina. Et actus pductiuus cum non dicat imperfectionẽ
põt ad diuina trãsferri per illã regulã Dionys. de diuinis
nominibus q̃libet q̃ est perfectionis in creaturis omittẽdo id
qđ est posteriꝰ põt ad diuina trãsferri. Et his noto scõm
scotuꝫ in primo & in quarto et in prima di. scdi. q̃ pater in
primo signo originis intelligit esse beatus antes̃ intelli
gat pater pducere filiuꝫ. pbatur ꝓpõ: qz essentialia sunt
immediatiora a essẽtie diuine & ipsis ꝓpriis q̃ notionalia: sed
intellectus et volũtas/intelligere/et velle sunt essentia-
lia: ergo immediatius insunt patri/id est denominãt/ptem
q̃ pater intelligatur pducere filium cum pductio fi-
lij sit quoddam notionale. Pater ergo habẽs intellectuꝫ
& voluntatẽ et essentiã diuinã sibi pñtem in ratiõe intelli
gibilis & volibilis hꝫ actum operatiuum intellectus et vo-
luntatis circa talẽ essentiã diuinã sc̃z actum visionis bea
tifice & actum fruitionis beatifice: ergo pater ꝓ illo signo
originis ꝓprius intelligitur esse beatus q̃ intelligat pdu-
cere filiuꝫ. ¶ Et eodẽ mõ dicẽs de filio/respectu spũs s.
sc̃z q̃ filius ꝓprius intelligit esse beatus & intelligat filius
cũ patre pducere spũm scm̃. ꝓbatur. qz cum pater ꝓdu-
cit filium cõicat filio essentiam suam. Iuxta illud Jo.
Quod dedit mihi pater omnia his omnibus est et cõicat
sibi intellectũ & voluntatẽ. Et breuiter omne absolutũ qđ
est in patre cõicatur filio per generationem secundũ dea-

ēñ Augusti. aut ait. ꝙ deꝺ filius habet a patre nascendo
suscepit/et per ꝯñs cum filius habeat essentiā eandē nu-
mero cum patre et eundē intellectū et voluntatem/ergo
ꝑius origine intelliget filius beatus ꝙ intelligat filius
cum patre ꝓncipiare aut ꝓducere spiritum sanctum.

¶ Er dictꝫ in hoc notabili iſero istas ꝓpositōes.

ꝑma ꝓpō. ¶ Prima ꝓpositio est. In diuinis est tantuꝫ vna ꝑsona
impꝫoducta scꝫ pater:et due ꝓducte scꝫ filius ⁊ spūs san-
ctus. ꝓbꝫ ista ꝓpositio. In diuinis tantū est vna per
sona que est a se:ꝫ capis hic a se negatiue. i. a nullo ente/
et ꝙ tantū sint due ꝑsone ꝓducte. ꝓbat quia tantuꝫ sunt
duo ꝓncipia ꝓducendi scꝫ intellectus et voluntas/et in-
tellectus vt in patre habet terminū sibi adeq̄te ꝓductū
scꝫ filiū. Et volūtas in patre ⁊ filio in ꝓductōe spūs scī
habꝫ terminū sibi adequate ꝓductū scꝫ ipm spūm s. q̄ est ter-
tia in trinitate ꝑsona:ergo tantū sunt tres ꝑsone.

Scda ꝓpō ¶ Secūda ꝓpositio. Pater cum filiū ꝓducit: neq̄ pater
neq̄ filius potest aliū filiū ꝓducere: et cum pater et filius
ꝓducunt spiritū sanctū:non possunt aliū spiritū sanctū
nec ipse spiritus qui est tertia in trinitate ꝑsona potest a-
liū spiritū sanctum ꝓducere siue spirare. ꝓma pars
huius ꝓpositionis. s. ꝙ cum pater ꝓducit filiū:idem pa
non potest aliū filiū:neq̄ idem filius potest aliū filiū ge-
nerare ꝓbatur sic. Quicūq̄ est aliqua potentia in aliquo
suppāto determinato:illa potentia si habet terminum
sibi adequate ꝓductꝫ licet illa sit in alio suppōsito non
potest aliud iam ꝓducere:sed intellectꝰ in patre est hmōi
ergo cū pater habeat filium (qui est scda in trinitate per
sona) vere et adequate ꝓductū:idem pater non potest a-
liū filiū:neq̄ idem filius aliū filiū generare. maiꝫ pa-
ter ꝑmo posterioꝛ. ꝙ adequatū est illud quod nō excedit
neq̄ excedit. Minoꝫ ꝓbat. qꝫ cū intellectꝰ in patre est po
tentia opatiua et ꝓductiua:ergo pater nō solū potest be
atificari in illa clara visione ēntie diuine:sed etiā potest
ꝓducere aliquā noticiā genitā ve subsistentē adequatā
illi actui:hmōi noticia genita est filius:ergo cū pr filiū ge-
nerat non ꝑt aliū gñare:neq̄ filius aliū filiū cum intelle
ctus in patre habeat terminū iam sibi adequate ꝓduc-
tū. ¶ Scda pars ꝓpositionis. s. ꝙ pater et filius cum ꝓ
ducunt spm sanctū nō ꝑnt aliū spm sanctū: neq̄ ide spūs

hominis. et sic non dabed pn̄a inconuenienti q̄ illa essen
tialia absoluta in diuinis et tamē nulli psone adequate
cōueniunt pr̄ius ē immediatius insunt psonis diuinis. i.
pus eas denominat licet de eis ꝓdicenᵗ q̄libz modo
dicēdi ꝑ se q̄ ꝑpetates originis ꝛstitutiue psonaꝝ. ē sunt
de q̄ditate ipsarū psonaꝝ quaꝝ sunt ꝓdicata ꝑmi modi.

¶ Primū cor̄elariū. Licet essentia et paternitas sint de intellectu patris. i. de q̄ditate patris quia illum constituunt hec tamē non est per se ꝑpie loq̄ndo in ꝑmo modo pater est essentia diuina q̄ pater est paternitas/ q̄ causa est quia cum essentia sit quid absolutū/ et pater sit relatiuū non potest vnū absolutū per se in ꝑmo mō ꝓdicari de relatiuo neq̄ extra. sili pn̄itas est abstractū ē relatio origi- nis non ꝑt ꝑ se ꝓdicari in ꝑmo mō de ꝑte. et q̄d dico de essentia ē pn̄itate respectu ꝑtis idem dico de essentia et filiatione respectu filij. ¶ Secōdo dico scōm scotū in ꝑmo cuius doctrinā in hoc tractatu sequor q̄ alię ꝑpōes sunt realit vere q̄ sunt magis vere q̄ alię ꝑpōes q̄ sūt vr formalit de ꝑmo mō dicēdi ꝑ se ve. Ad hz hector. est hō sit vera ē formalis de ꝑmo mō: hec tū est mag⁹ vapt est essentia pater est pn̄itas q̄ sunt vere rea ꝛ hz nō formalit de ꝑmo mō vt dixi. ¶ Tertio nota q̄ hz pn̄itas et generare sunt idē oib⁹ modis sez realit ē formalit ē or natura rei/ ē simi lit filiatio ē generari sunt idē oibus modis ideptitatiꝝ rea lis. hec tū est per se de ꝑmo mō pt generat/ et hec nō est ꝑ se pater est patnitas. sili hec est ꝑ se de ꝑmo mō filiꝰ gignit. et hec nō est per se filius est filiatio ē tota rō est. q̄ pa ternitas est abstractū et generare est cōcretū ē cōcretū et abstractū non ꝑt de eo dē ꝑ se ꝓdicari. et licet in creaturis causent falsitatē in ꝓpositione: q̄ hec est falsa albū est al bedo et homo est humanitas: tū in diuinis cōcretū ē ab stractū ꝓpter infinitatē. i. si alterū illoꝝ sit formalit infi nitū ideptificat realit per illā maximā doctoris subtilis q̄ q̄libet infinitū ideptificat sibi realit q̄libet cōpossi bile. Ad hz cōcretū ē abstractū in diuinis non causent falsitatē in ꝓpositione tū impediūt q̄ vnū nō ꝑt de alio ꝓdicari ꝑ se in ꝑmo mō dicendi per se. ¶ Unde est notan dum q̄ in ista pater est paternitas si li pat capiat adiecti- ue est falsa: si substantiue est vera. ¶ Et si arguat contra ꝑ dicta ꝓbādo q̄ ꝑsone in diuinis sunt quedam aggregata

Primū cor̄. relariū.

qa dicit cōceptū absolutū et respectiui/ et qb⁹ nō diuersi
ficet penes vnū. ¶ Ad filio q aggregatū est triplex. Aliud
est aggregatū phīcū/ aliud logicū/ aliud methaphīcū
Aggregatū phīcum est aggregatum ex diuersis rebus/
quarū una nō est materia alterius: nec altera est fo⁊ma
alteri⁹ vt acceruus lapidū. Et notāter dixi quaꝝ una nō
est fo⁊ma/ aut materia alteri⁹: q⁊ fo⁊. est ꝓpoſit⁹ et diuer-
sis rebus: ꝑ tū una est materia alteri⁹ vt co⁊pus respectu
aīe: ideo fo⁊. non est aggregatū: sed potius cōpositū phī-
cū. Aggregatū methaphīcuꝝ est aggregatuꝝ ex rebus
diuersoꝝ ꝓdicamentoꝝ. vt fo⁊. albus. Aggregatum logi
cū est qđ in se habet duos cōceptus nō tā realiter distinc-
tos: licet distinguātur fo⁊maliter. ¶ Prima ꝓpō est falsa.
Prīa ꝓpō. personе in diuinis nō sunt aggregata phīca. vt p⁊.

¶ Scōa ꝓpositio. ꝑsonе in diuinis non sunt aggrega
Scōa ꝓpō. ta methaphīca: q⁊ personе non sunt in p⁊edicamētis: qa
deus est extra omne p⁊edicamentum.

¶ Tertia ꝓpō. ꝑsonе in diuinis sunt aggregata logi-
tertia ꝓpō. ca: q⁊ hīt in se duos cōceptus: scz cōceptū absoluti/ et cō⁊
ceptum respectiui/ quoꝝ vnū non est fo⁊ma alterius nec
alter materia alterius. vt satis p⁊. ¶ Et si querat qs est
terminus fo⁊malis in gnatione actiua pīs respectu filij
¶ Ad filio q qdā est termin⁹ fo⁊malis partialis/ et talis est
ipsa cētia quā pī per gnationē cōcipat filio ē oīa attribu-
ta. terminus vero totalis quasi effect⁹ est ipse filius qui
ꝓducit per generationē/ et est vere ꝓductus. Dixi autē
quasi et certus/ q⁊ filius in diuinis nō est effect⁹ pīs cum
causa et effectus distinguātur essentialiter. ¶ Et si arguat
Obiectio. ti essentia est termin⁹ fo⁊malis ꝓductionis in filio: ergo
cētia est ꝓducta vel genita. qđ est extra mgēm dī. v. ꝓp⁊
et cōtra id qđ habet extra de fi. k. c. dānamus. ¶ Ad
Dilolutio ōēa non valet. essentia est terminus fo⁊malis ꝓtialis in
gnatiōe filij: ergo est genita: nō enī valet ad⁹ de termino
totali. Dīi termini ptiales in generatione fo⁊tis sunt co⁊
pus ē alaꝝ tū ista nō dīr vere genita: sed ipse fo⁊tes ē est
termin⁹ totalis ꝺ⁊ vere genitus sicut in ꝓposito de filio
respectu ꝓductiōis pīs: ꝓducēs ergo in diuinis respectu
filij est pater: p⁊incipia ꝓductiua partialia sunt essentia et
intellectus: p⁊incipium vero totale est memo⁊ia secun-
da que dicit intellectum cum obiecto/ id est cum essentia

sibi ꝓñte in ratione intelligibilis. et qđ dico de patre respectu filij idem dico de patre ⁊ filio respectu ꝓductionis spiritus sancti. Unde pater et filius sunt duo ꝓducentes siue spirantes vel vnus spirator: voluntas in patre ⁊ filio ex ipsa essentia diuina sunt duo ꝓncipia spiratiua ꝑtialia ipⁱus spũs ſ. ꝓncipiũ vero totale est ipsum a. qđ dicit voluntatẽ patris et filij habentẽ essentiã sibi ꝓsentem in ratione ꝓducibilis amoris infiniti subsistentis qui est ꝓ. e spũs sctus. Et dixi in ratione ꝓducibilis et non in ratione amabilis qz cũ actus amandi vel diligẽdi sit essentialis conueniens toti trinitati non est talis per quẽ spũs ſ. ꝓducitur: quia vt dictũ est licet filius ꝓducat per actũ intellectus non tamẽ per actũ intelligendi: sed per actus qui est dicere vel verbare: et spũs ſ. ꝓduc. ꝑ per voluntatẽ siue per actũ: non per actũ diligendi qui est cõis tribus ꝓsonis: sed per actum dicendi ipⁱus voluntatis qui actus dicendi tantũ conuenit patri et filio. ¶ Et ſ̃ arguatur poña generandi est in filio: ergo filius potest generare ꝓbatur antecedens quia memoria secũda quã tu vocas intellectum cum obiecto. ſ. essentia est in filio: ergo. ¶ Responsio q licet memoria secunda que dicitur potẽtia generãdi sit in filio: non tamen est ibi ꝓncipiũ generãdi quia est necessariũ q sit in aliquo suppposito a se cuiusmodi non est filius ¶ Aliter potest dici q potẽtia generãdi non est in filio: sed id qđ est potẽtia generandi bene est in filio: vt essentia et intellectus. Dico tamẽ q memoria secũda bene est potẽtia generandi. ſ. quãdo est in supposito quod est a se vt in patre qui est a se. sed quãdo memoria secunda est in supposito quod est ab alio ibi nõ est potẽtia generãdi: vel in supposito quod est ab vtroq cuiusmodi est spiritus sctus suscipiatur. que responsio magis placet: sed secunda melior ꝛc.

Obiectio.

Solutio

Alia ꝛsolo.

¶ Explicit paruus tractatus de ꝓductionibus in diuinis. sit honor dei beate ꝟginj ac seraphico Francisco. Amen.

¶ Philippo bagnacauallo/minoritani ordinis: sacre theologie doctori p̄stātissimo: in omnigz disciplinarum genere accumulatissimo / necnon ꝓbi dei p̄dicatori famosissimo Frater peregrinus de lugo eiusdē ordis: se humiliter ꝛmēdat.

Epistola.

Et si. P. dudum amplissime te certiorē de his que tholose gerūtur/haud reddiderim Sane hoc fieri posse minime arbitrabar. Tantis tū contrarijs. agitationibus. fantasijsq; mentem agitantibus/ et reuoluentibus. ad te scribendi me retraxi. Et si de corporis valitudine/meiq; statu ac amicorum: liberius hoc tempore scribo. q̄ iampridem fecerim. nichil profecto est q̄ admirari te oporteat. Nūq̄ tēpus fuit quo vehementius ad te scribendum fuerit. Nunc vero ad te lentus scribo me sanū esse ex incolumen/haud obiisse vt littere cantant ytalice. De tuo autem in me studio. benuoluentia. dilectione. ingentiq; amore quem iamdudum circa me tenuisti: nūq̄ profecto dubitaui. Ego tibi ingētes ago gratias. q̄ tuam apud reuerentiam ab oībus laudandam et extollēdam. nichil est quo cause mee diffidam. De hoc nō me tibi offero. quia iampridem sum tuus. Scis q̄tū amaui te/et excolluerim. Nūq̄ vllum fuit tēs in re mea commodum quod pro te non negligerem: neq; incommodum quod pro te non susciperem. Quo alio officio. aut quibus signis maioribus tibi declarare potuerim. Quātum te diligerē ex obseruarē. nescio. Tu nisi me ames et carissimū habeas q̄ caulam satis ydoneam afferas. ignoro. Vale. Si qñ aliter(vt scripserim) amicos de me intelliges. Tu qui valitudinem nostram nosti: illam suscipias et defendas. quesa. Itez vale. et de tuo bono statu ad me sepe scribas. Rumor est. fratrem matheum ferrariēsem peritissimum iuuenem(vt nosti) Lōdini/obiisse. Datū Tholose quarto Kalendas Februarij. M. cccc. vj.

MUSEUM

Sanctus Franciscus: totius ordi
nis fratrum minorum fundator.

BODLEIAN MUSEUM